

අරඹන්න, නික්මෙන්න, බුදුසසුනෙහි යෙදෙන්න

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

“ආරභට් නික්ඛමට් යුඤ්ජට් බුද්ධසාසනෙ
ධුනාට් මච්චුනො සේනං නළාගාරංව කුඤ්ජරෝ

යො ඉමස්මිං ධම්ම විනයේ අප්පමත්තෝ විහෙස්සති
පභාය ජාතිසංසාරං දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සති ”

“ආරම්භ කරන්න, නික්මෙන්න, බුදු සසුනෙහි යෙදෙන්න. ඇතැකු
බටදඬුගෙයක් වනසන්නාක් මෙන් මාර සේනාව නසන්න.

යමෙක් මේ සස්තෙහි අප්‍රමාදව වෙසෙන්නේද, හෙතෙම ඉපදීම
සහ සසර දුරු කොට දුක් කෙළවර කරන්නේය.”

අප ගෞතම සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ
සැවැත්නුවර ජේතවනාරාමයේ වැඩවසමින්, හික්ෂුන් වහන්සේ
අමතා උතුම් වූ දහම් කතාවක් දේශනා කළහ. ඒ මෙසේයි. පෙර
අරුණාවතී නම් රාජධානියක අරුණාවතී නම් රජෙක් විය.
භාග්‍යවත් වූ අර්භත් වූ සිඬි නම් සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ
එම අරුණාවතී රාජධානිය ඇසුරු කොටගෙන වැඩවසයි. තම අග්‍ර
ශ්‍රාවක දෙනම වූ අභිභූ සහ සම්භව නම් දෙනමගෙන් අභිභූ

තෙරුන් වහන්සේට, සිඬි සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ
වදාළහ. “දානය සඳහා වේලාව යම්තාක් වේද, අපි එක්තරා
බඹලොවකට එළඹෙමු.” යනුවෙනි. මින් අනතුරුව සිඬි
බුදුරජාණන් වහන්සේ සහ අභිභූ තෙරුන් වහන්සේ බලවත්
පුරුෂයෙක් හැකුළු අතක් දිගු කරන්නේ යම්සේ වේද, දිගු කළ
අතක් හකුළුවන්නේ යම්සේවේද, එසේම අරුණාවතී
රාජධානියෙන් අතුරුදන්ව බඹලොවෙහි පහළ වූහ.

මින් අනතුරුව, සිඬි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ
ආමන්ත්‍රණයෙන් අභිභූ තෙරුන් වහන්සේ බඹුද බඹ පිරිසට ද
දහම් කථාවෙන් දහම් දෙසීය. එම දහමෙහි සමාදන් කරවීය.
උත්සහවත් කරවීය. සතුටු කරවීය. (ධම්මියා කථාය සන්දස්සේසි,
සමාදපේසි, සමුත්තේජේසි, සම්පහංසේසි.)

මෙහිදී, බඹුද බඹ පිරිසත්, “කෙසේ නම් ශාස්තෘන්
වහන්සේ ඉදිරියේ ශ්‍රාවකයෙක් දහම් දෙසාදැයි කතාවක් ඇති
කළේය. සිඬි සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් අභිභූ
තෙරුන් වහන්සේට මෙසේ වදාළහ. මෙම බඹුහුද බඹ පිරිසද
බොහෝ සෙයින් සංවේගයට පමුණුවන ලෙසය. ඉන් අනතුරුව
සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ වදන් පිළිගත් අභිභූ
ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ පෙනෙන කයින් යුතුවද දහම් දෙසීය.
නොපෙනෙන කයින් යුතුවද දහම් දෙසීය. පෙනෙන යට
අඩකයින් යුතුවද නොපෙනෙන උඩු අඩකයින් යුතුවද දහම්
දෙසීය. පෙනෙන උඩුකයින් යුතුවද නොපෙනෙන යට අඩකයින්
යුක්තව ද දහම් දෙසීය. මෙහිදී බඹුද බඹ පිරිසද අතවැසි බඹුහුද

තෙරුන්ගේ මහත් වූ සෘද්ධි ඇතිබව, ආනුභාව ඇතිබව දැක ආශ්චර්ය අද්භූත සිත් ඇත්තෝ බවට පත්වූහ. ඉන්පසු අභිභූ අග්‍ර ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ විසින් සිඛි සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේට මෙසේ පැවසීය. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මම බඹලොව සිට දස දහසක් ලෝක ධාතුවෙහි කටහඬ පතුරුවන්නට සමත්මිසි, මෙබදු පවසන්නට දනිමිසි කියාය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අවසරය ලබා අභිභූ අග්‍ර ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ ඉහත සදහන් කළ ගාථා රත්න වදාළහ.

“ආරම්භ කරන්න. නික්මෙන්න. බුදු සසුනෙහි යෙදෙන්න. ඇතෙක් බටදඬු ගෙය වනසන්නාක් මෙන් මර සෙනඟ නසන්න. යමෙක් ශාසනයෙහි අප්‍රමාදීව වෙසෙන්නේද හෙතෙම ඉපදීම හා සංසාරය දුරුකොට දුක් කෙළවර කරන්නේය.” මෙම සදහම් පෙළ අපගේ ධර්ම මාර්ගයට උපකාර ධර්ම පෙළක් කරගනිමු.

පළමු පියවර ලෙස, මනාවූ සීලයෙහි පිහිටිය යුතුය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙසූ දහම් පෙළ මෙසේය. “හිඤ්ඤා සීලවා හෝති, පාතිමොකා සංවර සංචුතො විහරති ආචාර ගෝචර සම්පන්නෝ අණුමත්තේසු වජ්ජේසු භය දස්සාවි සමාදාය සිකානි සිකාපදේසු” හිඤ්ඤා සීලවන් වෙයි. ප්‍රාතිමෝක්ෂ සංවර සීලයෙන් සමන්තාගතව, ආචාර ගෝචර සම්පන්නව, එනම් සිරිතෙන් විරිතෙන් යුතුව කුඩා අණුකුඩා වරදෙහි පවා බියදක්නා සුළුව වාසය කෙරේද, සමාදන්ව ශික්ෂාපදයන්හි හික්මේද එයයි. මෙහි ‘හිඤ්ඤා’ යයි ආමන්ත්‍රණය කළත්, හිඤ්ඤා හිඤ්ඤාණී , උපාසක උපාසිකා නම් සිව් පිරිසම, තම තමන්ට අදාළ සීලයන්හි හික්මිය යුතු බව සිතිය යුතුය. මෙහිදී වඩාත් සිත්හි දරාගත යුතු අදහසක් තිබේ.

එනම් “ස්වල්ප වූ” වරදෙහි පවා අවබෝධයෙන් යුතු බියදක්නා බවක් ඇතිකර ගැනීමය. මෙහිදී ජටා සූත්‍රයෙහිදී අප භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙන්වා දුන් ධර්ම පර්යායද එකතු කොට ගත යුතුය. එනම්, “සීලේ පතිට්ඨාය නරො සපඤ්ඤෝ, විත්තං පඤ්ඤංව භාවයං” ප්‍රඥාවත් මනුෂ්‍යයා විසින් සීලයෙහි පිහිටාම සිතත්, ප්‍රඥාවත් වැඩිය යුතුය. මෙහි සිත සහ ප්‍රඥාව ලෙස සමථය සහ විදර්ශනාවම බව අවබෝධයට ගත යුතුය. අබණ්ඩ, අච්ඡද්ද, අසබල, අකම්මාස, භුජ්ස්ස, විඤ්ඤාප්පසත්ථ, අපරාමට්ඨ, සමාධි සංවත්තනික ලෙස සීලය ආරක්ෂා කළ යුතුය. මෙම අදහස් පෙළ සරලව තේරුම් ගනිමු. මුලින් හෝ අගින් සිල් නොබිඳුනේ අබණ්ඩ නම් වෙයි. මැදින් එක ද ශික්ෂා පදයක් නොකැඩුනේ අච්ඡද්ද නම් වෙයි. පිළිවෙලින් ශික්ෂාපද දෙක තුන නොකැඩුනේ අසබල නම්වෙයි. අතර අතර ශික්ෂාපද නොකැඩුනේ අකම්මාස නම්වෙයි. තෘෂ්ණා භාවයෙන් මිදී ස්වේරී භාවය කරන බැවින් භුජ්ස්ස නම්වෙයි. බුද්ධාදී උතුමන් විසින් ප්‍රසංශා කරන බැවින් විඤ්ඤාප්පසත්ථ නම්වෙයි. මම මෙම සීලයෙන් දෙවියෙක් වන්නෙමිසි නොකියන බැවින්ද, නුඹගේ සීලය මේ ආදී දොස් ඇතැයි කිසිවෙක් විසින් නොකියන බැවින්ද අපරාමට්ඨ නම්වෙයි. උපාචාර සමාධි, අර්පණා සමාධි, හෝ මාර්ග සමාධි, එල සමාධි පිණිස පවත්නා බැවින් සමාධි සංවත්තනික නම්වෙයි. එමෙන්ම මෙසේ සීලයෙහි පරිපූර්ණත්වයට පැමිණෙන ගමනේ, ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, ප්‍රඥා නම් වූ බල ධර්ම සහ ඉන්ද්‍රිය ධර්මයෝද දියුණු විය යුතු බවට සිතිය පවත්වා ගත යුතුය. මෙම බල ධර්ම සහ ඉන්ද්‍රිය ධර්ම නිවන අරමුණු කරගත් අපගේ ගමන් මඟ පුරාවට මනසේ පවත්වා ගත යුතු බවට අදිටන් පැවතිය යුතුය.

සීලයෙන් පරිපූර්ණව ආරම්භ කළ, චිතරාගී මගෙහි, ගමන් මග පැවැත්වීම සහ බුදුසසුනෙහි යෙදීම, මෙසේ අවබෝධ කර ගනිමු. “එහි ක්‍රමය භික්ඛු, ඉන්ද්‍රියයෙහි ගුණදේවතාවෝ හෝති, වක්ඛනා රූපං දිස්වා මා නිමිත්තග්ගාහී හෝති, මානුඛ්‍යඤ්ජනග්ගාහී යක්ඛාධිකරණමෙතං වක්ඛන්ද්‍රියං අසංචුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෝමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අන්වාස්සවෙය්‍යං. තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජාහි. රක්ඛාහි වක්ඛන්ද්‍රියං” “අප ආදී ඉන්ද්‍රියන්හි වැසූ දොර ඇතියෙක් වන්න. ඇසින් රූප දැක නිමිති ගන්නෙක් නොවන්න. අනුවාසඤ්ජන ගන්නෙක් නොවන්න. යමක් හේතු කොට ගෙන, වක්ඛ ඉන්ද්‍රියෙහි අසංවෘතව වාසය කරන විට දැඩි ආශාව සහ දොම්නස (තරහව) නම්වූ අකුසල ධර්මයන් පහළ වෙත්ද, ඒ වක්ඛ ඉන්ද්‍රියෙහි සංවරය පිණිස පිළිපදින්න. ඒ වක්ඛ ඉන්ද්‍රිය රාගාදී කෙලෙස්වලින් රැකගන්න.” කණ, නාසය, දිව, ශරීරය මන නම් වූ ඉන්ද්‍රියන් පැවැත්වීමේදී ඒ පරමාර්ථ ධර්ම මගම අනුගමනය කිරීම බුදුසසුනෙහි යෙදීම බව වැටහේ. මෙහිදී සම්මුතියේදී, සීලයෙන් යුතුව, දැනුම් පිළිවෙතක මම, මගේ යයි සවිඤ්ඤාණක, අවිඤ්ඤාණක වස්තූන් පරිහරණය කළ හැකිවනු ඇත. එනම්, ගෘහස්ථ ජීවිතයේ නම්, ස්වාමියා, බිරිඳ, දෙමව්පියන්, දරුවන් ලෙසින්ද, ධනය ගේදොර ආදී ලෙසිනි. එහෙත්, මෙම සියලු දෑ සමඟ ඇවතුම්, පැවතුම් පැවැත්වූවද සියල්ලම හටගත්තාසේම වෙනස්වන බවද, නැසෙන බවද, ස්ථිර නොමැති බවටද සිත පුරුදු කළ යුතුය. අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත නම් වූ ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයෙහි සිත පැවැත්වීමට සමාධිය දියුණු වී පැවතිය යුතුය. මෙහිදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙසූ පරමාර්ථ ධර්ම කථාව, නිකැතින්ම සිහියට නැගෙයි. එනම් මනසිකාරය කරයි. එනම්

“යංකිඤ්චි සමුදය ධම්මං සබ්බං තං නිරෝධ ධම්මං” “යමක් හටගන්නා සුළුද ඒ හැම නැසෙන සුළුයි.” මෙහි පවත්නා ලොවෙහි උත්සහයෙන්, ටෙට්‍රියයෙන්, දැනේ බාහු බලයෙන්, දැනුම්ව කටයුතු කරයි. හෝග සම්පාදනය කරයි. ඒවා රැකගනී. දෙමව්පියන්, අඹුදරුවන්, ඥාතීන්, හිතමිතුරන් ලෙසින් යුතුකම් කරමින් ධනයද යොදාගෙන ජීවිත පවත්වයි. විපතකදී පිහිට පිණිස ගැනීම පිණිස, අනාගතය පිණිස යම් ධනයක් රැස්කරද තබාගනියි. එහෙත්, මේ කිසිවක් කෙරේ දැඩි ආශාවෙන් නො ඇලෙයි. එනම්, මගේය, මම වෙමි, මගේ ආත්මයයි සිතමින් උපාදානය නොකර ගනී. උපත හා සමඟින් උරුම වී ඇති, ලෙඩ දුක්, දිරාගෙන යාම, මරණය, අප්‍රියන් සමඟ එක්වන්නට වීම, ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීම කැමති දෑ නොලැබීම, අපේක්ෂා භංගත්වය, මේ ආදී කිසිවක් කෙරේ ශෝක නොකරයි. නොහඬයි. ළයේ අත් ගසා නොගනී. ක්ලාන්ත නොවෙයි. මුලාවට පත්නොවෙයි. දහම් මගෙන් බැහැර නොවෙයි. ඇසින් ගත් රූප නම් අරමුණෙහි අස්සාද ලෙස සොම්නසක් ඇති වුවද එහි ගැබ්ව ඇති ආදීනවය දනී. එනම් නිත්‍ය නොවන ස්වභාවයයි. නිත්‍ය නොවන කිසිවක් නිත්‍ය කරගන්නට, මගේ කරගන්නට නොසිතයි. රාග, ද්වේෂ, මෝහ ආදී කෙලෙසුන් සහිතව රූප, ශබ්ද, ආදී ආරම්භණ පරිහරණය නොකරයි. “ඉන්ද්‍රියයෙහි ගුණදේවතාවෝ” යන වදන් පෙළෙහි සැඟවුණු අර්ථය එයයි.

ආහාරයෙහි පමණ දැනීම, නිදිවැරීම හෙවත් බලවත් විරියයෙන් යුක්තවීම, සියලු ඉරියව්වලදී මනාව සිහිය පැවැත්වීම (සම්පජානය) කාමච්ඡන්ද, ව්‍යාපාද ආදී නීවරණ ධර්ම බැහැර කරමින්, සජ්ත විශුද්ධි, සජ්ත බෝධ්‍යාංග ධර්ම වඩමින්, උදයව්‍ය,

හංග ලෙසින් විදර්ශනා මඟට යොමුවෙයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙසූ දහම් පෙළ සිහිපත් කරමු. “අප්පමත්තා, ආතාපිනෝ පහිත්තා” කුසලයට, සමාධියට අප්‍රමාදීව, කෙලෙස් තවන විරියයෙන් යුතුව රාගාදී කෙලෙස් බැහැර කිරීමට “සතිමා හෙවත් සතිමත්ත” වීමයි. එනම් සසර සතිපට්ඨානයෙන් යුත් සිහිය පැවැත්වීමයි. මේ සරලව දැක්වූයේ බුදු සසුනෙහි යෙදීමයි. මේලෙස ධර්ම විනයෙහි හැසිරෙමින් දුක් ඇති සසරින් මිදීමට මාර්ගය සකසා ගැනීම අවශ්‍යයි. උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම අවබෝධය පිණිසම උපනිශ්‍රය වේවා.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

කය වැඩීම සහ ප්‍රඥාව නොවැඩීම

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

මෙම ලිපියෙන් සාකච්ඡා කිරීමට බලාපොරොත්තු වන්නේ, ජීවිතයේ යහපත පිණිස ප්‍රඥාවේ ඇති වැදගත්කම පෙන්වාදීමය. ලැබූ මනුෂ්‍ය ජීවිතය සැනසිලිමත් කරගැනීමට කායික නිරෝගී බව මෙන්ම මානසික නිරෝගී බව ද අත්‍යවශ්‍යය. කය නිරෝගීව පවත්වා ගැනීම ද එහි මනා වැඩීම පිළිබඳව ද දැනුවත්ව සිටීම අවශ්‍යය. එසේ නොමැතිවීමෙන් නොමනා ආහාරපානාදියේ පටන් බොහෝ විපත්තිදායක දෙයින් ඔබගේ ශරීර පැවැත්මට මහත්සේ බාධා පැමිණෙනු ඇත. එමෙන්ම, ශරීරය කොපමණ නිරෝගීව පැවතුනත්, මනස නිරෝගීව පවත්වා ගැනීම අත්‍යවශ්‍යය. මනස නිරෝගීව පවත්වා ගැනීමට නම් සමයක් ප්‍රඥාව හෙවත් කුසල අකුසල ධර්මයන් කෙරේ මනා අවබෝධය අවශ්‍යය. එමෙන්ම අකුසලයෙන් සිත වළක්වා, සිත කුසලයෙහි පිහිටුවිය යුතුය. එනම් කුසල ධර්මයන්හි සිත පුරුදු පුහුණු කළ යුතුය.

පින්වත් ඔබට මෙම අදහස සඳහන් කරන්නේ ඉතාමත්

කරුණාවෙනි. සිංහල භාෂාවේ මෙන්ම ලෝකයේ බොහෝ ජාතීන් කථා කරන භාෂාවල මෙම සත්‍ය කෙරෙහි දක්වන්නේ සමාන ආකල්පයකි. එම සත්‍ය නම් ‘‘ගවයා හෙවත් ගොනායි.’’ මෙම සත්‍ය විශේෂයෙන්ම මනුෂ්‍යයන්ට ඉතාමත් ප්‍රයෝජනවත් සතෙකි. එනමුත් නිවැරදිව සිතීමේ ශක්තියක් නැති බවත්, නිතරම තණකොළ කෑමම කරමින් ජීවත්වන බවත්, බොහෝ විටෙක ඕනෑම තැනක ලැගගෙන සිටින බවත් අපගේ මනසෙහි සිතිවිලි තැන්පත්ව ඇත. මේ නිසා බොහෝ ගවයන් බොහෝ මාංශයන්ගෙන් පිරි පෘෂ්ඨිමත්ව සැඳි සිටිනු ඇත. මනුෂ්‍යයන් අතර පෘථග්ජන ලෝකයාගේ සිත්වල ආශාවන් පැවතීම ස්වාභාවිකය. එනමුත් එම හැඟීම්, සිතිවිලි ක්‍රියාත්මක විය යුත්තේ, කායික වාචසික සංවරය නම් වූ සීලයෙහි පිහිටාය. එනම් තමා යම් ආහාරයකට කැමතියි කියා හෝ තමාට බඩගිනියි කියා හෝ අනුන්ගේ දෙයක් උදුරාගැනීමට හෝ හොරකම් කිරීමට අයිතියක් නැත. එසේ කරන්නේ නම් අගතියට යාමකි. මේ ලෙස තම ජීවිතය රැක ගැනීමට කියා හෝ අනුන් නැසීම, අනුන් පෙළීම, වධහිංසා පැමිණවීම අගතියට යාමකි. මේ ලෙස වචනයෙන් අගතිගාමී ලෙස හැසිරිය හැකිය. තමා රකින්නට, තමාට යමක් ලබන්නට බොරැකීම, කේලාම් කීම් ආදී ලෙසින් පැවතීම සදාචාරය ඉක්මවා යාමකි. පාපයකි. අකුසලයකි. දහම් මගෙන් බැහැරවීමකි.

මේ ලෙසම ද්වේෂය හෙවත් තරඟවට පත්ව අගතියට යාමද වැරදිදකි. යම් කෙනෙක් තරඟව නිසා පස්පව්, දස අකුසල් කරන්නේ නම් අගතිගාමී ක්‍රියාවකි. ද්වේෂයෙන් නිවැරදි අය කෙරේ ද්වේෂ කිරීමද එමෙන්ම දඬුවම් පැමිණවීම් ලෙසින් හිංසා

කිරීමද වරදකි. යම් පිරිස් ද්වේෂයෙන් යුතුව වචනයෙන් වැරදි කරති. බොරු කියති. ද්වේෂය මුල් කරගෙනම යම් පිරිස් හේද බින්න කිරීම පිණිස කේලාම් කියති. නැති දේවල් ඇති කොටත් ඇති දේවල් නැති කොටත් කියති. ද්වේෂයෙන් යුතුව සැඩවරුෂ වචන කතා කරති. ඵරුෂ වචනයෙන් අන් අයට නින්දා කරති. මේ වගේම තවත් අයෙක් බියෙන් අගතිගාමීව කටයුතු කරති. තම ජීවිතයට හෝ තම පවුලේ අයෙකුට හෝ සමීප කෙනෙකුට විපතක්, වැරද්දක් හෝ අඩුවක් වේවි හෝ සිදුවුනා කියා හෝ පස්පව්, දසඅකුසල්වලට යොමු වී ක්‍රියා කළ හැකිය. එමෙන්ම, තවත් අයෙක් මෝහයට පත්වද අගතියට යති. හොඳ නරක හෝ කුසලය අකුසල පිළිබඳව මනා අවබෝධයක් නොමැති කමින් වැරදි කරති. සාමාන්‍ය ජන සමාජයේ මේ පිළිබඳව හඳුන්වන්නේ ‘‘මෝඩකමට හෙවත් අඥානකමට කරන ක්‍රියාවන් හැටියටය.’’ ධර්ම විචරණයට අනුව මෝහය නම් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත නම් ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මය කෙරේද පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය කෙරේද, චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය කෙරේද ඇති අනවබෝධයයි. එවැනි අවබෝධයක් නොමැති තැනැත්තා වරෙක උච්ඡේද දෘෂ්ඨියෙන් හෙවත් සියල්ලම පවතින්නේ මෙලොවට පමණක්ය, හොඳ නරක හෝ කුසල් අකුසල් කියා යමක් නැත නම් වූ අදහසකට පැමිණ වරදට පෙළඹිය හැකිය. එම මූලාව හෙවත් මෝහය නිසාම පස්පව්, දස අකුසල් සිදුකිරීමට පෙළඹෙයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නිකසල පිරිස පිළිබඳව දේශනා කරති. ‘‘ඉධ භික්ඛවේ යස්සං පරිසායං භික්ඛු න ඡන්දගතිං ගච්ඡන්ති. න දෝසාගතිං ගච්ඡන්ති. න භයාගතිං ගච්ඡන්ති. න

මෝහගතිං ගව්ඡන්ති, අයං වුවචති භික්ඛවේ පරිසමණ්ඛෝ”
“මහණෙනි, මේ ශාසනයෙහි යම් පිරිසක භික්ෂුහු ඡන්දයෙන් අගතියට නොයෙත්ද, ද්වේෂයෙන් අගතියට නොයෙත් ද බියෙන් අගතියට නොයෙත් ද, මෝහයෙන් අගතියට නොයෙත්ද, මහණෙනි, මේ නිකසල පිරිසයයි කියනු ලැබේ.”

යම් භික්ෂුවක් කැමැත්ත නිසා අගතියට නොයා යුතුය. එනම් “මගේ දායකයෝය, මට වඩාත් උදව් කරන අයය, මේ අයගෙන් අනාගතයේ මට ලැබිය හැකි වන්නේය.” ආදී වශයෙන් සලකා අන් අයට පාඩුවක් හෝ වරදක් නොකරන්නේය. ප්‍රසංශා කළ යුත්තාට ප්‍රසංශා කරනවා මෙන්ම ඡන්දයෙන් අගතියට ගොස් ප්‍රශංසා නොකළ යුත්තාට ප්‍රශංසාද නොකරන්නේය. එමෙන්ම නැති ගුණ කියමින් මුසාවාදයට ද හසුනොවන්නේය. මේ වාගේම ද්වේෂයට පත්ව කිසිවිටෙකත් සැරළු වචන නොකියන්නේය. කේළාම් හෝ හිස්වචන කතා නොකරන්නේය. පස්පච්චි, දසඅකුසල් නොකරන්නේය. බියට පත්වීමෙන් හෝ මුළාවට පත්වීමෙන් හෝ අනුන් වෙත වරදක් නොකරන්නේය. මේ ශ්‍රේෂ්ඨ පිරිස පරමාර්ථ ධර්මය දන්නා පිරිසකි. තමා මුල්කර ගත් මේ “පඤ්ච ස්කන්ධ ධර්මයන්” නිත්‍යයි, සුඛයි, ආත්ම වශයෙන් උපාදානය කරගනිමින් ඉන්ද්‍රියන් පරිහරණය නොකරන්නේය. එසේ නොවුනොත් සිදුවන්නේ “මගේය, මමය, ස්ථිර ආත්මයක්ය හෝ පැවැත්මක්ය යන මිථ්‍යා දෘෂ්ටියෙන් යුක්ත වී ඇස ආදී ආයතනයන් රාගාදී කෙලෙස්වලට විවෘතව පවත්වා ගනීයි. එනමුත් සතර අගතියට හසුනොවන පැවිදි හෝ ගෘහස්ථ ජීවිත ගත කරන අය “ඉන්ද්‍රියේසු ගුත්තදාරා විහරංථ” නම් වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනාවට

අනුව ඉන්ද්‍රියන්හි කෙලෙස්වලට වැසූ දොර ඇතිව වාසය කරති. මෙම පරමාර්ථ ධර්ම අවබෝධය නිසාම කිසිදු ආකාරයකින් අගතියකට යාමක් සිදු නොවේ. සම්මුතියෙහි පිහිටා කටයුතු කළද පරමාර්ථ ධර්මය මැනවින් සිතෙහි පුරුදු කොට ඇති බැවින් “කෘෂ්ණා මද මාන” දෘෂ්ටීන්වලට හසුවීමට ඇති ඉඩ ප්‍රස්ථා අඩුය. එනම් නියත වශයෙන්ම පස්පච්චි, දස අකුසල්වලින් මිදුනු පිරිසක් බවට පත්වේ. සාමාන්‍ය ලෝකයා පවසන ආකාරයට “ඒ සිතේ කසල නැත.” එනම් රාගාදී කෙලෙස්වලට හසුවී පාපී සිතුවිලි ඒ සිතේ නොහටගන්නා බවය.

ගෘහස්ථ ජීවිතයක් ගත කරන පිරිස් අතරද පරමාර්ථ ධර්මය පුරුදු කරන ලද නිකසල පිරිස් සිටිති. ඔවුහු ඡන්දයෙන්, ද්වේෂයෙන්, බියෙන් හෝ මෝහයෙන් අගතිගාමී නොවෙති. ධනඤ්ජානි සූත්‍ර දේශනාවේදී සඳහන් කළ අයුරින් දෙමච්චියන්, දරුවන් නිසාද පාපාදී අකුසල කර්මයන්ට යොමු නොවිය යුතුය. එවැනි සත්පුරුෂයෝ තම දරුවන් වෙනුවෙන් මනාව යුතුකම් ඉටු කරති. “පාපා නිවාරෙන්නි” පවිත් වලක්වති, “කල්‍යාණේ නිවෙසෙන්නි” යහපතෙහි හෙවත් කුසලයෙහි පිහිටුවති, “සිප්පං සික්ඛාපෙන්නි” ශිල්ප ශාස්ත්‍ර කියාදෙති, එනම් බාහිර අධ්‍යාපනය ද ලබාදෙති. මේ ආදී ලෙසින් යුතුකම් පහක් සිඟාලෝවාද සූත්‍රයෙහි දක්වා ඇත. මෙම යුතුකම් පවා කිරීමේදී අනෙකුත් දරුවන්ට හෝ කවරෙකුට වුවද වරදක් සිදුවන ආකාරයෙන් කටයුතු කරන්නේ නැත. තම දරුවාට උගන්වන්නට, රැකියාවක් ලබා දෙන්නට කියා අන් අයෙක්ට පීඩා කරන්නේ නැත. අන් සතු යමක් පැහැර ගන්නේ නැත. අන් අයට අසාධාරණයක් කරන්නේ නැත. මේ

ලෙසින් තමා මුල් කරගෙන හෝ තම ප්‍රියවස්තු මුල්කර ගෙන ඡන්දයෙන්, ද්වේෂයෙන්, බියෙන් හා මෝහයෙන් අගතියට නොයෙති. එවැනි පිරිස නිකසලය. බොහොමයක් කසල පිරිස් අතර නිකසල අයෙක් වන්නට උත්සහ ගන්න. අපි දකින ධර්ම මාර්ගයට මෙයට බලවත් සේ උපකාරී වේවි. උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මයම අවබෝධ වේවා. නිවනින්ම නිවේවා.

කථාවෙන් හා පෙනුමෙන් පමණක් යමක් විශ්වාස නොකරන්න.

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

මෙම ලිපියෙන් පළ කෙරෙන අදහස් තරුණ දූ දරුවන් වෙනුවෙන් ඉලක්ක කළත්, ඕනෑම වයස් ප්‍රමාණයක සිටින සියළු දෙනාටම තම ජීවිතවලට ගළපාගෙන සිතා බලන ලෙස ඉතාමත් කරුණාවෙන් ආරාධනා කරමි. විවාහයට පත්ව අවුරුද්දකට වඩා නැති තරුණ දියණියකගේ මේ කතාව ගැන ඔබට කුමක්ද සිතෙන්නේ? “මේක නම් මගේ පූරුවේ කරුමයක් වෙන්නට ඇති. මට නම් හමුවෙලා තියෙන්නේ මනුස්සයෙක් නම් නෙවෙයි. මම කතාවට පෙනුමට රැවටුනා. තමන්ගේ කුස පිරෙනවානම් අනෙක් අයට මොනවා වුනත් කමක් නැහැ කියලා හිතන මහා අමනුස්සයෙක්.” සාමාන්‍ය ජීවිතයේදී හමුවන අයෙක් නම්, තමන්ට ගැලපෙන්නේ නැහැ කියලා දූනෙන විට අත්හරින්නට පුළුවනි. පාසලේදී, පන්තියේදී, විශ්ව විද්‍යාලයේදී, රැකියාවේදී, මහමඟදී යහළුවෝ හමුවෙන්නට පුළුවනි. ටික දිනක්, කාලයක් ගතවන විට තමන්ට ආශ්‍රයට ගැලපෙන්නේ නැහැ කියා දූනේ නම්,

කල්පනාකාරීව කටයුතු කරන්නට පුළුවනි. එනමුත් ඔබ මතක තබාගත යුතු කරුණක් තිබේ. එනම් අනෙක් අය ගැලපෙන්නේ නැහැ කියා පවසන්නට පෙර තමන් නිවැරදි ද කියන බවයි. මම නිවැරදිද? මම සත්පුරුෂයෙක්ද කියා පළමුව තමාම සිතා බැලිය යුතුමයි. සමහර අය තමන්ගේ බොහෝ වැරදි තබාගෙන අනෙක් අයගේ වැරදි අඩුපාඩු පමණක් දකින්නට සූදානම් වෙති. කෙසේ වෙතත්, විවාහයකින් ජීවිතයට එකතු වෙන්නට පෙර නම්, මොනතරම් සුපරික්ෂාකාරී විය යුතුද යන්න අමුතුවෙන් ඔබට පැහැදිලි කළ යුතු නොවේ. හේතුව නම්, පාසලේ, රැකියාවේදී මුන ගැහෙන යහළුවන්ගෙන් ඉවත්වුනා මෙන් විවාහයෙන් එකතුවෙන සහකරුගෙන් හෝ සහකාරියගෙන් වෙන්වීම, එතරම් පහසු නොවන නිසයි. විශේෂයෙන්ම, අප වෙසෙන මෙවැනි රටක තවමත්, ගෘහස්ථ ජීවිතයක, සාමකාමී පවුල් පරිසරයක් වෙනුවෙන් විශාල ගෞරවයක් මෙන්ම සදාචාරාත්මක වගකීමක්ද තිබේ. බොහෝ විටෙක බටහිර රටෙක මෙන්, සිතෙන සිතෙන අයුරින් විවාහය වෙනස් කරගැනීමට තරම් සමාජ හා සංස්කෘතික වටපිටාවක් මෙහි නොපවතින නිසාය. ඒ අපගේ ශ්‍රී ලාංකික මෙන්ම, බෞද්ධ සංස්කෘතියෙන් ලැබුණු දායාදයකි. ඔවුනොවුන් හරිහැටි හඳුනානොගෙන හෝ රැවටීම් මාත්‍රයකින් හෝ යමෙකුට හසුවී විවාහයන්ට පත්ව දරුවන් ද ලබා දුක් විඳින දහස් ගණනාවක් වර්තමානයේ වෙසෙති. සමාජ පිළිගැනීම අනුව කොපමණ උගත් වුවත්, අප බොහෝමයක් තරුණ දරුවන් ජීවිතයේ වරද්දා ගන්නේ මෙම සන්ධිස්ථානයේදීය.

මේ ලෝකයේ පහළ වූ ශ්‍රේෂ්ඨතම උතුම්ම මනුෂ්‍ය රත්නය වූ තඹගත බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් පැහැදිලි කොට වදාළ

උතුම් වූ අදහසකට සිත යොමුකරන්නට යයි මම ඔබට ආරාධනා කරමි.

“ න වණ්ණරුපේන නරො සුජානෝ
න විස්සසේ ඉත්තර දස්සනේන
සුසඤ්ඤතානං හි විසඤ්ජනේන
අසඤ්ඤතා ලෝකස්මිං වරන්ති ”

“මනුෂ්‍යයා රූපයෙන්ම මැනවින් නොදත හැකිය. ස්වල්ප මාත්‍ර දැක්මෙන් පමණක් විශ්වාස නොකරන්නේය. එය සත්‍යයකි. සංයමය හෙවත් ඇතුළත හික්මීමක් නැති අය සංයම ඇත්තන්ගේ පෙනුමෙන් හා හැසිරීමෙන් යුක්තව මේ ලෝකයෙහි හෙවත් මේ සමාජයෙහි හැසිරෙති.

“ පතිරූපකො මත්තිකා කුණ්ඩලොව
ලෝහඬිඬිමාසෝව සුවණ්ණජන්තෝ
වරන්ති ඒකේ පරිවාර ඡන්නා
අන්තෝ අසුද්ධා බහි සෝහමානාති ”

“ඇතුළත අපිරිසිදු නමුත් බාහිර පෙනුම ඇති ඇතැම් අය රත්තරන් සේ පෙනෙන මැටියෙන් කරන ලද කුණ්ඩලාභරණයක් මෙන්ද රනින් වැසුණු යකඩ කාසියක් (අඩමස්සක්) මෙන්ද පිරිවරින් වැසී හැසිරෙති.”

හැබැවටම මේ සමාජයේ රැවටිලි සහ මායාකාරී, වංචාකාරී පුද්ගලයන් කොපමණ සිටිනවාද? අවුරුදු දහස් ගණනාවකට පෙරාතුව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ එම ගාථා රත්නය කොපමණ නම් අර්ථාන්විතද? මෙම අදහසටම ගළපා බුදුරජාණන් වහන්සේ සංයුක්ත නිකායේ සත්ත ජටිල සූත්‍රයේදී මෙසේ පැහැදිලි කොට දේශනා කරති. “එක්ව විසීමෙන් ශීලය දත යුතුය.

එයද දිගු කාලයකිනි. ස්වල්ප කාලයකින් නොවේ. ඒ වගේම මෙනෙහි කරන්නන් විසිනි. මෙනෙහි නොකරන්නන් විසින් නොවේ. නුවණ ඇත්තා විසිනි. නුවණ නැත්තා විසින් නොවේ.”

සීලය යනු ප්‍රධාන වශයෙන් කායික වාචසික සංවරයයි. ශාන්තුවරයින් මෙන් හැසිරෙමින්, කාරුණික බව පෙන්වා, මවාගත් මිහිරි වදන් කතා කරන රැවටිලිකාරී අය කොතෙකුත් සිටිති. පාසල් වයසේ සිටින පමණක් නොව, උසස් අධ්‍යාපනයේ නියුතු මෙන්ම රැකියා කරන අය පවා එවැනි වංචා සහගත පුද්ගලයන්ගෙන් රැවටිලිවලට ගොදුරු වෙති. එවැනි අය තමාගේ අරමුණු ඉටුවන තෙක් බොහෝම පරිස්සම්ව හැසිරෙති. තරහ නොගනිති. පරිත්‍යාගශීලී, කරුණාවන්ත අයෙක් ලෙසම හැසිරෙති. තරුණ දුවේ, පුතේ මෙවැනි පුද්ගලයින් මුල් අවස්ථාවේදීම හඳුනා ගැනීම තරමක් අපහසු වන්නේ ඔවුන්ගේ හැසිරීම, කතාබහ, ඉතාමත් සිත්ගන්නා ආකාරයෙන් පැවැත්වීම නිසාය. මේ නිසා කවර අයෙක් කෙරේ වුවද, තමා පෙර නොහඳුනන්නේ නම්, එක්විටම විශ්වාසය නොතැබිය යුතුය. කාලයක් පුරා දන්නා අයෙක් නම් ඔබට ඔහු හෝ ඇය ගැන අවබෝධයක් තිබේ. එමෙන්ම ඔවුන්ගේ දෙමාපියන් හා පවුල් පිළිබඳ තොරතුරු ද, අධ්‍යාපනය මෙන්ම හැසිරීම් රටාව පිළිබඳව ද ඔබට යම් හෝ අවබෝධයක් පවතී. එනමුත් අළුතින් හමුවන පුද්ගලයන්, කාගේ කවුද, කුමන පරිසරයක හැදුණු වැඩුණු අයෙක්දැයි හැඟවීම ගුණ ගරුක කෙනෙක්දැයි ඔබට අවබෝධයක් නැත. මේ නිසා ඉක්මන් නොවී මෙන්ම දෙමාපියන් ද තම සමීප කලාපය වන්නයින් ද අමතක කොට තීරණ නොගත යුතුය. සමහර තරුණ දරුවෝ මෙලොවට තමා බිහිකොට

හදාවඩා පෝෂණය කළ මෙන්ම, උගන්වා සියළු දේ කැප කළ දෙමාපියන්ටත් හොර රහසේම, අළුතින් හමු වූ දිනක් දෙකක් හෝ කෙටි කාලයකින් හඳුනාගත් අය කෙරේ විශ්වාසය තබති. දෙමාපියන් තමා වෙනුවෙන් කරන ලද කැප කිරීම් ගැන නොසලකා හරිති. “ඒ ගොල්ලන්ට ඕනදේ නෙවෙයි, මට ඔන දේයි මම කරන්නේ” යි සිතාගෙන ජීවිතයේ බරපතල හදිසි තීරණවලට පවා එළඹෙති. යම් විටෙක දෙමාපියන්ට ආරංචි වී ඒ ගැන ප්‍රශ්න කරන විට, දෙමාපියන් සමඟ සණ්ඩු වෙන සහ මම ගෙදරින් යන්නට යනවායි තරමට පවසන දරුවන්ද නැතුවා නොවේ. ලොකු මහත් වූ ඔබට ඔබගේ අනාගතය පිළිබඳ තීරණ ගැනීමේ අයිතිය ඇත. එනමුත්, ඔබට වඩා උගත්කම් තිබුණත් නැතත්, දෙමාපියන්ට ඔබට වඩා ජීවිත අත්දැකීම් නම් බෙහෙවින්ම ඇති බව කිසිවිටෙකත් අමතක කරන්නට එපා. මේ නිසා දෙමව්පියන්ගේ හා ගුණගරුක වැඩිහිටියන්ගේ අත්දැකීම් හා අවවාද ඔබට පිහිටක් මිස අවැඩක් නොවනු ඇත. මින් අදහස් කරන්නේ, සියළුම දෙමාපියන් කියන කරන සෑම දෙයක්ම මුළුමනින් ම නිවැරදියි යයි පැවසීම නොවේ. සමහර දෙමාපියන් කුල ගෝත්‍ර හා යම් ස්වල්ප වූ කරුණු මත පදනම් ව දැඩි අදහස්වලට එල්ල සිටිති. රටේ, සමාජයේ දැකින්නට තිබෙන අත්දැකීම් අනුව මම, ඔබට මෙසේ පවසමි. එකම ජාතියක, එකම ආගමක, එකම සංස්කෘතීන්ට අයත් අය එකතුවීමෙන් ගැටීම් අඩුකොටගෙන පහසුවෙන් ජීවිත පවත්වාගෙන ජීවිතක් විවාහ ජීවිත ගතකිරීමට අවස්ථාව සැලසෙනු ඇත. කලාතුරකින් තැනක විවිධ ජාතීන් හා විවිධ ආගම්වල අය විවාහ වී සතුටින් සිටින බව ද පෙනේ. නමුත් බොහෝ පවුල්වල දරුවන් අතර පවා ආගමික ගැටළු මතු විය

හැකිය. විශේෂයෙන්ම බෞද්ධ දුටුවකුට හෝ පුතෙකුට දැඩි මත දරන අන්‍ය ආගමිකයෙක් එකතු වුනොත් දැඩි ගැටළුවලට මුහුණ පාන්නට සිදුවනු ඇත. මේ නිසා තමාම ඉක්මන් හා තනි තීරණ නොගෙන, දැකීම් මාත්‍රයට, කතාබහට, පෙනුමට ධනයටම නොරැවටී දෙමාපියන් හා වැඩිහිටියන්ගේ දැනුවත්වීම්, සාකච්ඡාවලට යොමුවන්නට යයි ඔබට ආරාධනා කරන්නේ උපේක්ෂා සහගතව සහ කාරුණික සිතකිනි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කරති. “ කථාකරන ආකාරයෙන් සිතේ පිරිසිදු බව දත යුතුය. නමුත් ඉක්මනින් නොව දිගුකාලෙකිනි. නුවණින්ම මෙතෙහි කිරීමෙනි.” නිතර කේන්ති ගන්නා, දැඩි රාගාදී ආශාවන්ගෙන් පිරුණු යෝජනා ගෙනෙන, මුදල් හා ධනයටම මුල් තැන දී කතා කරන අය සමඟ, ඔබට සැපවත් කෙසේ වෙතත් සැනසිලිමත් අනාගතයක් ඇතිකර ගත හැකිදැයි නුවණින් විමසා බැලීම වටීයි. “කෙනෙක් විපතට පත්වන විට හෝ ගැටළු හා ප්‍රශ්නවලට මුහුණදෙන විට ක්‍රියාකරන ආකාරයෙන් ඔහුගේ හෝ ඇයගේ ඥාන ශක්තිය දත යුතුය. සාකච්ඡාවෙන්ම පුද්ගලයාගේ නුවණ, දැනුම් ශක්තිය දත යුතුය. එයද කලෙකිනි. නුවණින් මෙතෙහි කිරීමෙනි. තමා අවබෝධයක් ඇති අයෙක් ලෙසම කටයුතු කිරීමෙන් ඒ බව දැනගත හැකිවනු ඇත. ඔබ දෙමාපියන් හෝ හිතැති වැඩිහිටියන් සමඟ සාකච්ඡා කරන්න. යම්විටෙක දෙමාපියන් වරදවා තේරුම්ගත් යම් අදහස් වේනම්, කාරුණිකව පහදා දෙන්න. ඔබ වෙනුවෙන් ජීවිතයේ බොහෝමයක් කැප කළ දෙමාපියන් වෙනුවෙන්, ඔබද යම් කැප කිරීමක් කළ යුතුය. එය උතුම් මනුෂ්‍යය කමකි. තරුණ වයසට පත්වන විට කවුරුන් ඔබට “ආදරෙයි හැමදාම සිටිනවා” යි

කෙඳුරුවද හදවතින්ම “මගේ පුත්, දුවේ මම නුඹට ආදරෙයි නුඹලා මගේ” යයි මුලින්ම පැවසුවේ අම්මා සහ තාත්තා හෝ අප්පච්චිය. බුදුදහමට අනුව සම්මුතියට මම මගේ යයි පැවසුවත් පරමාර්ථයට අනුව මමවත් මගේ නොවේ. එනමුත් ලෞකික ලෝකයේ දෙමාපියන්ගේ ජීවිතවල වටිනාම “මගේ” යයි පවසන යමක් පවතින්නේ නම් ඒ සම්මුතිය වුවත්, ඔවුන්ගේ “වස්තුව” වූ දරුවන්මයි. තර්ක විතර්ක හොඳය. එහෙත් ගුණගරුකත්වය නම් අමතක නොකළ යුතුය. දැකීම්, ඇසීම් පමණකින්ම සිතට හා හැඟීම්වලට වහල් නොවිය යුතුය යන්න මෙම ලිපියෙහි මූලික අදහසයි. උතුම් වූ තුණුරුවන් සරණයි.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

වැගුරුණු කඳුළු සිව් මහ සයුරටද වැඩි තරම්

නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

මෙලොව පහළ වූ ශ්‍රේෂ්ඨතම මනුෂ්‍ය රත්නය වූ ඒ භාග්‍යවත් වූ අර්හත් වූ සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද උතුම් වූ සූත්‍ර දේශනාවක් ඔස්සේ, පින්වත් වූ ඔබට සුපසන් වූ දහම් පෙළක් ඉදිරිපත් කරන්නෙමි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වෙසෙති. හික්ෂුන් වහන්සේලා අමතා මෙසේ දේශනා කරති.

“අනමතග්ගෝයං හික්ඛවේ සංසාරො, පුබ්බාකෝටි න පඤ්ඤායති. අවිජ්ජා නී වරණානං සත්තානං තණ්හා සංයෝජනානං සන්ධාවනං සංසරනං. දීඝරත්තං වො හික්ඛවේ දුක්ඛං පච්චනුභුතං” “මහණෙනි, මේ සසර කෙළවරක් නැතිය. පුර්වාත්තයක් හෙවත් ආරම්භයක් නොපෙනේ. අවිද්‍යාවෙන් වැසුණු සත්වයෝ තෘෂ්ණාවෙන් බැඳී සසරෙහි දුවගෙන යති. සැරිසරති. මහණෙනි, දීර්ඝ කාලයක් නුඹලා දුක්විඳින ලදහ.” ඒ කුමක් නිසාදැයි සිතන්නේද? මේ දිගුකලක් පටන් දිවෙන සැරිසරන සසරෙහි, අමනාපයන් සමඟ එක් වීමෙන් සහ මනාපයන්ගෙන්

වෙන්වීමෙන් හඬන වැළපෙන නුඹලාගේ වැගුරුණු කඳුළු සිව්මහා සමුදුරෙහි ජලයටත් වඩා වැඩිය.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද, එම උතුම් වූ දහම් පෙළ, අනෙකුත් සූත්‍ර දේශනා ද ඇසුරු කරගෙන විමසා බලමු. “අනමතග්ග” නම් වූ වචනයෙන් “කෙළවරක් නැති” සහ “කෙළවරක් සොයන්නට අපහසු” යන අදහස ම ගම්‍ය වෙයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, සම්මා සම්බුද්ධත්වය ලැබීමෙන් අනතුරුව උදානය ලෙස දේශනා කළ “අනේකජාති සංසාරං” ගාථා රත්නයෙහි, මේ සංසාරයෙහි කෙළවරක් නොමැතිව ඉපදෙමින් පැමිණි බව සඳහන් විය. සම්මා සම්බුද්ධත්වයට පෙරාතුව ලැබූ පුබ්බේ නිවාසානුස්සති සහ චුතුපපාත ඥාණයන්ගෙන්, උන්වහන්සේ අවබෝධ කරගනු ලැබුවේ, තමන් වහන්සේගේ සහ සියලු සත්වයන්ගේ චුති සහ උපත් පිළිබඳවයි. කෙළවරක් දකින්නට අපහසු සසර ගමනෙහි සියලු සත්වයෝම වැඩිපුරම සතර අපායෙහි ඉපිද අනන්ත, අනේකවිධ දුක්විඳි ඇති බව සහ දුක්විඳින බව දුටහ. සසරෙහි බියකරු බව මැනවින් දුටහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද, තිණකට්ඨ, පය්වි, මාකුඨඤ්ඤ, පබ්බත, සාසප, සාවක, ගංගා, දණ්ඩ, ඒක පුද්ගල ආදී අනමතග්ග සංයුත්තයේ සඳහන් සෑම සූත්‍ර දේශනාවකින්ම මෙම සසරෙහි කෙළවරක් දකින්නට අපහසු සසර පිළිබඳ පෙන්වා දී ඇත්තේය.

තිණකට්ඨ සූත්‍ර දේශනාවෙහි සඳහන් නිදසුන මෙහිදී උපකාරක ධර්මයක් කරගනිමු. “මහණෙනි, යම්සේ පුරුෂයෙක් මේ දඹදිව යම්තාක් තෘණ, දඬු, අතුකොළ වේනම්, එය කපා එක්රැස් කරන්නේද, එක් රැස් කොට සතර අඟල්, සතර අඟල් බවට කපා ‘මේ මාගේ මවය, මේ මාගේ ඒ මවගේ මවය’ යයි පවසමින්

තබන්නේද, මහණෙනි, ඒ පුරුෂයාගේ මව් පරපුර අවසන් නොවන්නාහුම වන්නාහ. නමුත් මේ දඹදිව තෘණ, දඬු, අතුකොළ අවසන්වීමට යන්නේය. ඒ කවර හේතුවක් නිසාද? මහණෙනි, මේ සසර කෙළවරක් නැතිය. එහෙයින් අවිද්‍යාවෙන් වැසුණු තෘෂ්ණාවෙන් බැඳුණු සසරෙහි දිවෙන, සැරිසරන සත්ත්වයන්ගේ පූර්වාත්තයක් නොපෙනේ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තවදුරටත් පැහැදිලි කොට දේශනා කරති. “මහණෙනි, (හික්‍ෂු, හික්‍ෂුණී, උපාසක, උපාසිකා නම් වූ සිවු පිරිස වෙතටමය.) මෙසේ නුඹලා විසින් දිගුකලක් දුක්විඳින ලදී. තියුණු ලෙස දුක් විඳින ලදී. ව්‍යසනයන්ට හසුව දුක් විඳින ලදී. නුඹලාගේ මියදුණු සිරුරුවලින් මහ පොළොව සොහොනක් කොට වඩනා ලදී. මහණෙනි, එහෙයින් සියලු සංස්කාරයන්හි කළකිරෙන්නට නිසිමය. නොඇලෙන්නට නිසිමය. මිඳෙන්නට නිසිමය.”

“අවිජ්ජා නිවරණානං සත්තානං තණ්හා සංයෝජනානං” නම් වූ පෙළ පැහැදිලි කරගත යුතුය. අවිද්‍යාවෙන් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය වැසීම නිසා, ආශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන පුද්ගලයෝ තෘෂ්ණාවෙන් සසරට බැඳෙති. මෙහි අවිද්‍යාව යනු අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත නම් වූ ත්‍රිලක්‍ෂණ ධර්මය අවබෝධ නොකර ගැනීමයි. චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය කෙරේ ඇති අනවබෝධයයි. සවිඤ්ඤාණක හෝ අවිඤ්ඤාණක හෝ වේවා එම සියලු වස්තූහු අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත නම් වූ ත්‍රිලක්‍ෂණ ධර්මයට යටත් බව අවබෝධයෙන් දකින විට, රාගාදී කෙලෙස්වලට ඇති අවස්ථාව අඩුවෙන්නට පටන් ගනී. ඇස ආදී ඉන්ද්‍රියන්ගෙන් රූපාදී අරමුණු ගන්නාවිට පරමාර්ථ ධර්මයෙහි පිහිටා දකින්නට මනස සකස් වෙයි. එනම් සීලයෙහි පිහිටා, සම්මුතියට අනුව “මම,මගේ” යයි

පරිහරණය කළත්, පරමාර්ථ ධර්මයට අනුව ඒ, මේ සියල්ලම අනිත්‍ය බවත් දූනෙන්නට වෙයි. යමක් අනිත්‍ය නම්, එහි දුක හට ගන්නා බවත්, එසේ දුක හටගත්තේ ස්ථිර වූ ආත්මයක් හෝ පැවැත්මක් නොවන නිසා බවටත් අවබෝධයෙන්ම දුක ගැනීමයි. “චක්‍ඛුං අනත්තා, රූපා අනත්තා, චක්‍ඛු විඤ්ඤාණං අනත්තා” ආදී වශයෙන් ඇසද, ඇසෙන් අරමුණු ලබන්නා වූ රූපද, චක්‍ඛු විඤ්ඤාණය ද අනිත්‍ය ලෙස ප්‍රත්‍යක්‍ෂයෙන්ම දුක ඇත. මෙය “උදයත්ථගාමිනියා පඤ්ඤා” නම් තැනයි. මේනිසා රාගය (ඇලීම), දෝස (ගැටීම), මූලාව (මෝහ) නම් වූ කෙලෙස් මුල්කරගෙන හටගන්නා වූ තණ්හා නම් වූ තෘෂ්ණාව නිරෝධයට, එනම් නැතිව යාමට පත්වෙයි. තෘෂ්ණාව ප්‍රභාණය වූ විට සසරට බැඳීමක් නැත. එය “බීණා ජාති” යයි සඳහන් කළ අයුරින් ජාතිය හෙවත් ඉපදීම නැතිවීමයි. මේ ඉතාමත් සාරාංශ කොට දැක්වූයේ අවිද්‍යාවෙන් ගැළවීම හෙවත් විද්‍යාවට පැමිණීමය.

එනමුත් අවිද්‍යාවෙන් යුතු ආශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන සත්වයෝ රාගාදී කෙලෙස් උපදවාගෙන, තෘෂ්ණාවෙන් සසරට බැඳී, දීර්ඝ කාලයක් පුරා දුක් විඳිමින් සසර සැරිසරති. මෙසේ සසර සැරිසැරීමේදී අමනාපයෙන් හා එක්වීමෙන්ද මනාපයන්ගෙන් වෙන්වන විටද සිවු මහා සමුදුරෙහි ජලකඳට වඩා කඳුළු වගුරුවා ඇත. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කරති. “නුඹලා මවු මළ දුක විඳින ලදී. ඒ මනාපයෙන් වෙන්වීමෙන් හටගත් දුකෙන් වැගුරු කඳුළු සිවු මහා සාගරයේ ජලයට වඩාය. එනම් දිගු සසරෙහි කොපමණ නම් මවු වරුන්ගේ වෙන්වීමේ “ප්‍රිය විප්‍රයෝග” දුකෙන් හඬන්නට ඇත්ද? කඳුළු වගුරුවන්නට ඇත්ද? පියා මළ දුක විඳින ලදී. සොහොයුරා මළ දුක විඳින ලදී. සොහොයුරිය මළ දුක විඳින ලදී. පුතු මළ දුක විඳින ලදී. දුව මළ දුක විඳින ලදී. ස්වාමියා, බිරිඳ,

නැන්දා, මාමා ලෙසින් ඥාති ව්‍යසනයෙන් දුක් විඳින ලදී. හෝග ව්‍යසනයෙන් දුක් විඳින ලදී. රෝගයන් නිසා හටගත් දුක් විඳින ලදී. මෙසේ මනාපයන්ගෙන් වෙන්වීමෙන් හා අමනාපයන් සමඟ එකතුවීමෙන්, හඬන, වැළපෙන ඒ නුඹගේ වැගුරුණු කඳුළු ඉතාම වැඩිය. ගළපා බැලූවොත් සිව්මහා සයුරෙහි දිය වැඩි නොවේමය. ඒ කුමක් නිසාද? මේ සසර කෙළවරක් නැතිය. පූර්වාන්තයක් නොපෙනේමය. අවිද්‍යාවෙන් වැසුණු, තෘෂ්ණාවෙන් බැඳුණු සත්ත්වයෝ අපමණ දුක් විඳිමින් සසර දිවෙති. සැරිසරති. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ උතුම් වූ බුද්ධ වචනය හෙවත් අවවාදය අස්සු සුත්‍ර දේශනාවෙහි මෙසේ දැක්වෙයි. “අලමෙව සබ්බ සංඛාරෙසු නිබ්බන්දිතං, අලං විරජ්ජිතං, අලං විමුච්චිතන්ති” “සියලු සංස්කාරයන්හි සංවේගයට පත්වෙන්නට නිසීමය. නොඅලුලෙන්නට නිසීමය. මිඳෙන්නට නිසීමය” උතුම් වූ තුණුරුවන් සරණින් සියලු සැනසුම වේවා.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

වෙනස් වන ලොවක - නොවෙනස්වන සත්‍ය

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

කාරුණික වූ පින්වතුනි,

“ආර්යසච්චාන දස්සනං යනුවෙන් පැහැදිලි කළ පරිදි ආර්ය සත්‍ය අවබෝධයෙන් දැකීම උතුම් මංගල කරුණකි. පෘථග්ජන පුද්ගලයෝ හෙවත් සාමාන්‍ය ලෝකයා මෙම ආර්ය සත්‍ය යථාවබෝධයෙන් නොදකිති. මෙම සත්‍ය පිළිබඳව කියවීම, දැනීම, ඇසීම පමණක්ම ප්‍රමාණවත් නොවේ. එය සිල, සමාධි, ප්‍රඥා නම් වූ ත්‍රිශික්ෂා මාර්ගය ඔස්සේ අවබෝධ කළ යුතු ඥානයකි. කුමක්ද මෙම අවබෝධයෙන් දැකිය යුතු ආර්ය සත්‍ය? දුක්ඛ ආර්ය සත්‍යය, දුක්ඛ සමුදය ආර්ය සත්‍යය, දුක්ඛ නිරෝධ ආර්ය සත්‍යය සහ දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී පටිපාදා ආර්ය සත්‍යයි. මෙම චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය නුවණින් අවබෝධ නොකර ගැනීම නිසා දීර්ඝ වූ සංසාර ගමනේ නැවත නැවතත් ඉපදෙමින් ගමන් කරන ලද්දේ යයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළහ. “චතුන්නං භික්ඛවේ අර්යසච්චානං අනනුබෝධා අප්පට්චේධා ඒවමීදං දීඝමද්ධානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්චේව තුම්භාකඤ්ච” “මහණෙනි, ආර්ය සත්‍ය සතර අවබෝධ නොකර ගැනීම නිසා, ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන්

නොදැනීම නිසා මම ද නුඹලාද දිගු කාලයක් මුළුල්ලේ නැවත ඉපදීම ලෙසින් දිවිම සහ හැසිරීම කරන ලදී යනුවෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළහ.

මෙම සටහන කියවන ඔබට සසර පිළිබඳව හෝ සසර ගමනේ ඇති ඉතාමත් තියුණු දුක පිළිබඳව නිසි අවබෝධයක් නොමැත්තේ නම්, මෙම ආර්ය සත්‍ය සතර පිළිබඳව සිතන්නට හෝ ඕනෑකමක් නැත්තේ නම් මෙම ආර්ය සත්‍යය සතර පිළිබඳව පවසන කරුණු එතරම් නොවැටහෙන්නට පුළුවනි. බෞද්ධ වූ අයෙක් පමණක් නොව, ඕනෑම දහමක් අනුගමනය කරන අයෙකුට වුවද මේ සසරේ ඇති දුක් සහගත බව සහ භයානක බව තේරුම් ගන්නට මෙම පවසන කරුණ කෙරේ උපේක්ෂාවෙන් සිතා බලන්නට යයි ආරාධනා කරමි. සුව කළ නොහැකි රෝගයක් හෝ දරාගත නොහැකි වේදනාවක් ඇති වූ විට බොහෝ දෙනා කැගසමින් මෙසේ පවසන්නේ ඇයි?. “මට මොකද වුනේ” “ඇයි මම මෙහෙම දුක් විඳින්නට ඉපදුනේ?” “දැන දැන නම් කුරා කුහුඹුවෙකුටවත් වරදක් නොකරපු මට මෙහෙම වුණේ ඇයි?” “මෙහෙම දුක් විඳින්නට නම් මොකටද මම ජීවත්වෙන්නේ? මෙහෙම දුක් විඳින්න නම් නැවත උපදින්නට එපා” යනුවෙනි. යම් කෙනෙක් නුවණින් පිළිගැනීමක් කළත් නොකළත් මෙසේ ව්‍යංග්‍යාර්ථයෙන් පවසන්නේ කුමක්ද? ජීවිතය දුකින් පිරි ඇති බව නොවේද? සැප විඳින්නට යැයි පවසමින් දැඩි ආශාවෙන් සහ තෘෂ්ණාවෙන් බැඳී සිටින අය මනසින් විඳින දුක පිළිබඳව ඔබට සිතා ගත හැකිද? ආශාවෙන් සහ තෘෂ්ණාවෙන් අල්ලාගෙන සිටින, පණ ඇති සහ පණ නැති සියළු වස්තූන්ම, සියළු දෙනාම, නැතිව යන බව ඇත්ව යන බව දිරාගෙන යන බව අමතක කළ

හැකිද? අමතක කිරීමෙන් එසේ සිදුවීම නතර කළ හැකිද? අමතක කිරීමෙන් සිදුවන්නේ මානුෂික ගුණාංග බැහැරව ගිය අමනුෂ්‍යයෙකු වීම පමණෙකි. සියළුදෙනා විසින්ම මගේ යයි පවසමින් සිතින්ද ගතින් ද අල්ලාගෙන සිටින සෑම දෙයක්ම කුමන වේලාවක අත්හැරේදැයි කෙසේ නම් පවසන්නේ ද? මහසයුර ගොඩ ගැලීමෙන් සිදු වූ සංවේගජනකම සිදුවීම ඔබට අමතක ද? ඇස , කණ , ආදී ඉඤ්ජයන්ගෙන් රූප ශබ්ද ආදී අරමුණුවල ආශාවෙන් බැඳෙයි. නොලැබෙන විට වෛර කරයි. බැඳුන දේ හෝ ඇලුන දේ ගිලිහී යන විට හඬා වැළපෙයි දුකට පත්වෙයි. මෙය අවබෝධයක් නැති ආශාවේ හෝ තෘෂ්ණාවේ ආදීනවයයි. මෙම තෘෂ්ණාවම නැවත උපදවමින් දුක්දෙමින් සසරෙහි රැගෙන යයි. ඇයි මිනිසුන් දිවි නසා ගන්නේ? මිනිසුන් තවත් අයෙක් නසන්නේ ඇයි? ඇයි බලයෙන් මව්වරුන්ට හෝ දියණිවරුන්ට කරදර කරන්නේ? ඇයි අනුන්ගේ දේ සොරකම් කරන්නේ? ඇයි පරුෂ වචන සහ කේළාම් කියන්නේ? ඇයි ඊර්ෂ්‍යා කරන අය මේ තරම්? ඇයි සමහර අය මේ තරම් බොරු කියන්නේ? මේ සියල්ලම මමත්වය මුල් කරගත් තෘෂ්ණාවම නිසා නොවේද? මේ තෘෂ්ණාවම මේ ජීවිතයේම අපට කොපමණ නම් දුක් දී ඇත්දැයි නුවණින් සිතා බලන්න. “මම මේ තරම් දුක් විඳින්නේ මා විසින් කරගත් දේවල් නිසායි.” ඔබත් එසේ පවසා තිබේද? මෙම භයානක තෘෂ්ණාවම සසර පුරාවටම අපට දුක් දී තිබේ. මෙම පවසන ආර්ය සත්‍ය අවබෝධය නොකර ගන්නේ නම් ඉදිරියට ලබන්නට විය හැකි දුක් කන්දරාව, හඬන්නට විය හැකි කඳුළු ගංගාව මෙපමණ යයි. කෙසේ නම් පවසන්නද?

දුක්බ නම් වූ ආර්ය සත්‍යයෙන් පවසන්නේ තම ශරීරය මුල් කරගත් ආධ්‍යාත්මික ලෝකයේද තමා බාහිරව දකින ලෝකයේද

දුක් ඇති බවය. “ජාතිපි දුක්ඛා, ජරාපි දුක්ඛා, ව්‍යාධිපි දුක්ඛෝ, මරණංපි දුක්ඛං, අප්පියේහි සම්පයෝගෝ දුක්ඛෝ, පියේහි විප්පයෝගෝ දුක්ඛෝ, යම්පිච්චං න ලහති තම්පි දුක්ඛං සංඛිත්තේන පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා” යනුවෙනි. ඉපදීම දුක්කි. දිරිම දුක්කි. ලෙඩරෝගවලට පත්වීම දුක්කි. මරණය දුක්කි. අප්‍රියයන් සමග එක්වීම දුක්කි. ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීම දුක්කි. යමක් කැමති නම් ඒ දේ නොලැබීම දුක්කි. කෙටියෙන් පවසන්නේ නම් පඤ්ච උපාදානස්කන්ධයම දුක්කි. පඤ්ච උපාදානස්කන්ධය නම් රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, (හඳුනා ගැනීම) සංඛාර (කුසාලාකුශල ශක්තිය) සහ විඤ්ඤාණයයි. ඔබ සහ මම යනුවෙන් හඳුන්වන මෙම ශරීරය ද පැවැත්ම ද සිත ද සිතුවිලිද සැකසී ඇත්තේ මෙම පහ මුල්කොට ගෙනය. ඔබේ වචනයෙන් සඳහන් කරන්නේ නම් මුලු ජීවිතයම දුක්කි. එසේ දුක් පිළිබඳ යථාර්ථය මතුකොට පෙන්වන්නේ ඔබව හඬවන්නට නොවේ. ඔබ ලැබූ ජීවිතය දුක්කියි පවසා, දුක්කට ඇද දමන්නට නොවේ. දුක් පිළිබඳව සිහිපත් කොට අඳුරු සිතුවිලි ඔබගේ සිතට ඇතිකරන්නට ද නොවේ. අපි අමතක කළත් නැතත් ඉහත විස්තර කළ අනිත්‍යතාවයන් ජීවිතයට උරුමය ඉඤ්ජයන් පිනවීම පමණක්ම සිත අය ලෙඩදුක් ඉදිරියේ ද ප්‍රිය විප්‍රයෝගය ඉදිරියේ ද බලාපොරොත්තු කඩවීම ඉදිරියේද හඬමින් වැළපී නැත්ද? එනමුත් දුක්ඛ සත්‍යයේ සඳහන් දුක් තෙරුම් ගන්නා විට, ඉපදුණු අපට මෙම අනිත්‍යතාවය හෙවත් කිසිවක් ස්ථිර නැති බව උරුම බවත්, එය තේරුම් ගැනීම ද අවබෝධයෙන් දැකීම ද කළයුතු බව වැටහේ. එවිට මනසින් දුක්ට පත් නොවී සැනසීමෙන් යුතුව ජීවිතයට මුහුණ දෙන්නට ද ජීවත්ව සිටින කාලයේදී යහපත් වූ මනුෂ්‍යයෙකු ලෙස ජීවත්වන්නටද මාර්ගය සැකසෙයි. සදාකාලිකවම දුකින් නිදහස් වීමටද මාර්ගය සැකසෙයි.

සමුදය සත්‍ය නම් දුක්ට හේතුවයි. එනම් තෘෂ්ණාවයි. කාම, භව, විභව ලෙසත් ආකාර තුනකි. ඇස, කන, නාසය, දිව ශරීරය ආදී ඉඤ්ජයයන්ගෙන්, රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ ආදී අරමුණු ලැබීම, පිනවීම, ස්ථිර යයි සිතීම කාම තණ්හාවයි. නැවත නැවතත් ඉපදෙමින් සැප ලබන්නට කැමැත්තක් ඇති බව තෘෂ්ණාවයි. නැවත ඉපදීමක් නැතැයි පවසා. මේ ජීවිතයේ ඉඤ්ජයයන් පිනවමින් සැප ලැබීමේ කැමැත්ත භව තෘෂ්ණාවයි.

නිරෝධ සත්‍ය නම් දුකින් මිදීම හෙවත් තෘෂ්ණාව නැති කිරීමයි. මෙය දාන ආදී පාරමිතා ගුණ පිරිමෙන්ද සීලය ආරක්‍ෂා කිරීමෙන්ද රාග, දෝස, මෝහ ආදී තෘෂ්ණාව මුල් වන කෙලෙස් හට නොගැනීමට සහ ඉවත්කිරීමට හේතුවන සමාධිය හෙවත් භාවනා වැඩිමෙන්ද සිදු කළ යුතුය. මාර්ග සත්‍ය නම් දුකින් මිදීමේ මාර්ගය නම් වූ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයයි. මෙය අටකි. සම්මා දිට්ඨි (චතුරාර්ය සත්‍ය දැකීම) සම්මා සංකප්ප (යහපත් කල්පනාව) සම්මා වාචා (යහපත් වචන) සම්මා කම්මන්ත (යහපත් කර්මාන්ත) සම්මා ආජීව (යහපත් දිවි පැවැත්ම) සම්මා වායාම (යහපත් ව්‍යායාම) සම්මා සති (යහපත් සිහිය) සම්මා සමාධි(යහපත් වූ සමාධිය) ලෙසිනි. මෙම අට ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා නම් වූ ත්‍රිශික්ෂාවන්ට බෙදා දක්වා ඇත්තේ අනුගමනය කිරීම පහසුව පිණිසය.

මෙම ආර්ය සත්‍ය සතර, සත්‍ය ඥාන, කෘත්‍ය ඥානය සහ කෘත ඥාන වශයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් අවබෝධ කිරීමම අවශ්‍යය. මෙම ආර්ය සත්‍ය සතර, සත්‍යයක් බව අවබෝධ කරගැනීම, එම ආර්ය සත්‍ය අනුගමනය කිරීම, එම ආර්ය සත්‍ය අනුගමනය කිරීමෙන් ප්‍රතිවේදය හෙවත් තෘෂ්ණාව මුළුමනින්ම ප්‍රහාණය කල

බවට ඇති කර ගන්නා වූ නුවණයි. මෙයද සෝවාන්, සකාදාගාමී. අනාගාමී සහ අරහත් නම් වූ පියවර සතර ඔස්සේ සිදුවේ. අරහත් බවට පත්වූ උතුමෝ මෙසේ උදානය පවසති. “බිණා ජාති වුසිතං බුහ්මවරියං කතං කරණියං නාපරං ඉත්තත්ථායාති පජානාති.” ඉපදීම නැති කිරීම පිණිස කෙලෙස් නැති කිරීම පිණිස, බුහ්මවරියාවෙහි හැසිරුනෙමි. කළ යුතු සියල්ල සම්පූර්ණ කළෙමි. අන් කිසිවක් නැත. ඔබටත් මෙසේ සිතන්නට හෝ පවසන්නට හැකිද? ජීවිතය ගැඹුරින් දුටුවෙමි. දුක සහ සැප දෙකම මා වෙතමය. මෙළොව මෙන්ම සදාකාලිකවද දුකක් නොවන අවබෝධය මම ලදීමි.

ඔබ සැමට උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය වේවා

සාධු! සාධු! සාධු!

ඔබ ලොව දකින ඇසෙහි සත්‍ය කථාව

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

“වක්ඛුං හික්ඛවේ අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤථාභාවි,
 සොතං අනිච්චං විපරිනාමි, අඤ්ඤථාභාවි සාතං අනිච්චං
 විපරිනාමි අඤ්ඤථාභාවි, ජීවිහා අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤථාභාවි,
 ජීවිහා කායො අනිච්චො විපරිනාමි අඤ්ඤථාභාවි මනො
 අනිච්චො විපරිනාමි අඤ්ඤථාභාවි.”

කාරුණික පින්වතුනි,

මහණෙනි, ඇස අනිත්‍යය, වෙනස්වන සුළුය. අන්‍ය වූ ස්වභාවයට පත්වන සුළුය. කණ අනිත්‍යය. වෙනස්වන සුළුය. අන්‍ය වූ ස්වභාවයට පත්වන සුළුය. නාසය අනිත්‍යය. වෙනස්වන සුළුය. අන්‍ය වූ ස්වභාවයට පත්වන සුළුය. දිව අනිත්‍යය. අන්‍ය වූ ස්වභාවයට පත්වන සුළුය. කය අනිත්‍යය වෙනස්වන සුළුය. අන්‍ය වූ ස්වභාවයට පත්වන සුළුය. මනස අනිත්‍යය. වෙනස්වන සුළුය. අන්‍ය වූ ස්වභාවයට පත්වන සුළුය.

ඉහත සඳහන් කරුණු ලැබුයේ සංයුක්ත නිකායේ ඔක්කන්ති සංයුක්තයේ වක්ඛු වර්ගයට අයත් වක්ඛු සුත්‍ර දේශනාවේ

හැදින්වීම් දහම් කොටසයි. ඔබ විසින් කියවා ශ්‍රවනය කොට සහ අවබෝධයෙන් දැක ඇති පරමාර්ථ ධර්ම කථාව මෙහිදී සිහිපත් කරන්න. සංයුක්ත නිකායේ, අභිසමය සංයුක්තයට අයත් නතුම්භාක සූත්‍ර දේශනාවන්හිදී දේශනා කළේ “වක්ඛං භික්ඛවේ නතුම්භාකං, තං පජ්ඣං, තං වො පභීනං භිතාය සුඛාය භවස්සති” මහණෙනි, ඇස නුඹලාගේ නොවේ. එය පරමාර්ථ ධර්ම වශයෙන් අත්හරින්න. එසේ අත්හරින්නේ මහත්සේ හිත සුව පිණිස වන්නේය. “එහිදී දේශනා කරනු ලැබුවේද පරමාර්ථ ධර්ම වශයෙන් ඇස ආදී ඉඤ්ජියයන් අත්හරින ආකාරයයි. සම්මුති සත්‍යයට යටත් කොට දකින විට ඇස මගේ බව හැඳවකි. එම අදහසින් බලන විට ඇස යනු මනුෂ්‍යත්වය නම් වූ පරම භාග්‍යයේ වටිනාම සුපසන් ඉඤ්ජියයකි. ආධ්‍යාත්මික ලෙස මෙලොව ජීවිතය පවත්වන්නටත් ලෝකෝත්තර ගමන් මාර්ගයෙහි පිළිවෙත් පුරන්නටත් ඇස මහෝපකාරී ඉඤ්ජියකි. පරමාර්ථ වශයෙන් බලන විට පඨවි ආදී ධාතු කොටස්වලින් නිර්මාණය වූ මේ ශරීරයෙහි ඇස ද අඤ්ඤාමය හෙවත් බැසගෙන යමට, දිරා, වෙනස්වී නිරුද්ධවීමට උරුමය එබැවින් ඇස මගේ, මම, ස්ථිර ආත්මයක්ය යන ලෙසින් උපකල්පනය කරමින් ඇලීම, ගැටීම හා මූලාවට උපකාරක ඉඤ්ජියයක් ලෙස පැවැත්වීම නිරර්ථකය, එයට හේතුව නම් , සියළු සංඛත, සංස්කාර ධර්ම මෙන්ම ඇස ද මොහොතක් පාසා දිරායන හෙවත් වෙනස්වන ස්වභායට පත්වන බැවිනි. මේ ලෙස, කණ නාසය දිව, ශරීරය හා මන නම් වූ සියළු ඉඤ්ජියන් ජීවිතිඤ්ජිය පවත්වා ගැනීමට හේතු වන උපකාරක ඉඤ්ජියයක් ලෙස පවත්වනවා මිස මාගේය, මම වෙමි. ස්ථිර පැවැත්මක්ය යන ලෙසින් උපදානය කර ගැනීම මූලාවකි. එයම සෝක, පරිදේව, දුක්ඛ දොමනස්සයන්ට හේතූන්ය.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් වූ කරුණාවෙන් මෙසේ දේශනා කරති. මහණෙනි, යමෙක් මේ ධර්මය කෙරේ අවබෝධයෙන් පැහැදීමක් ඇතිකර ගනියිද අවබෝධය ලබයි ද එම පුද්ගලයා “සද්ධානුසාරී” යයි කියනු ලැබේ. හෙතෙම ආර්ය මාර්ගයට පිවිසියේය. සත්පුරුෂ භූමියට බැස ගත්තේය. පෘථග්ජන භූමිය ඉක්ම වූයේය. යම් කර්මයක් කොට නිරයට වේවයි. තිරිසන් යෝනියට වේවයි, ප්‍රේත විෂයට වේවයි, ඉපදීම් වශයෙන් එළැඹෙනම්, එවැනි කර්ම කරන්නට නොනිසීමය. යම්තාක් සෝතාපත්ති ඵලය අවබෝධ නොකෙරේද. ඒ තාක් කඵරිය කරන්නට නොනිසීමය.

මෙම ධර්ම කොටස විචරණය කරගනිමු. ඉහත සඳහන් කළ ආකාරයෙන්, ඇස ආදී ඉඤ්ජියයන්හි ඇති පරමාර්ථ හෙවත් ත්‍රිලක්ෂණ ස්වභාවය, අවබෝධයෙන් දැක, විශ්වාසයෙන් යුතුව පිළිවෙත් මාර්ගයට එළඹේද, එම පුද්ගලයා සද්ධානුසාරී ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ. මූලික අවස්ථාවේදී ශ්‍රද්ධාව විස්තර කරනු ලැබුවේ, “සද්ධො භෝති, සද්දහති. තථාගතස්ස බෝධිං ඉතිපිසො භගවා අරහං ..... ” ආදී ලෙසින්. “යමෙක් දැන අවබෝධයෙන් යුතු විශ්වාසයක් හෙවත් පැහැදීමක් ඇතිකර ගැනීමයි. කුමක් කෙරෙහිද? භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අවබෝධ කරගත් “බෝධිය” හෙවත් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය කෙරෙහියි. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ අරහං නම් වන සේක. ආදී වශයෙනි. එසේ ඇතිකරගත් ශ්‍රද්ධාවේ සමාහිතබව සම්පූර්ණ වන්නේ ඉහත සඳහන් කළ අයුරින් විදර්ශනා නුවණ දක්වා පුරුදු පුහුණු කිරීමෙනි. එනම් විදර්ශනා නුවණ පහළ කරගැනීමට හේතු ප්‍රත්‍යයක් බවට පත්කර ගැනීමෙනි. ශ්‍රද්ධාව නිරන්තරයෙන්ම

විදර්ශනා ප්‍රඥාව ඉලක්ක කරගත යුතු බව ඉන් අදහස් වෙයි. ප්‍රඥාව ඉලක්ක නොවූ හෝ ප්‍රඥාවට සමීප නොවූ විට ශ්‍රද්ධාව “හීන, ග්‍රාම්‍ය හෝ ධර්මයේහි සඳහන් අන්ධ ස්වභාවයට සමීප වෙයි. මේ නිසා සද්ධානුසාරී පුද්ගලයා විසින් විදර්ශනා ප්‍රඥාවම අනුගමනය කිරීමම වටී.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මිලඟට මෙසේ දේශනා කරති. මහණෙනි, යමෙකුට, යම් දහම්හු විදසුන් නුවණින් පරික්‍ෂා කොට බලමින් අවබෝධ වෙත්ද මේ පුද්ගල තෙමේ “ධම්මානුසාරී” යයි කියනු ලැබේ. හෙතෙම “සම්මත්ත නියාම” සහිත ආර්ය මාර්ගයට පිවිසියේය. සත්පුරුෂ භූමියට බැස ගත්තේය පෘථග්ජන භූමිය ඉක්ම වූයේය. යම් කර්මයක් කොට නිරයට හෝ තිරිසන් යෝනියට හෝ ප්‍රේත විෂයට හෝ ඉපදීම ලෙසින් එළැඹේ නම්, එවැනි කර්ම කරන්නට නොනිසීමය. යම්තාක් සෝතාපත්ති ඵලය අවබෝධ නොකරන්නේද. ඒ තාක් කථරිය කරන්නට නොනිසීමය.

“ධම්මානුසාරී” ස්වභාවයට පත් වූ එම නාමයට සුදුසු වූ බුද්ධ ශ්‍රාවකයා හෝ ශ්‍රාවිකාව ආර්ය මාර්ගයට පිවිස ඇති බැවින් එනම් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයෙහි ගමන් කරන බැවින් දුගති මාර්ගයට වැටෙන්නේ නැත. එයට මඟ සලසන පාපි අකුසල කර්ම කරන්නේ නැත. ඔහු හෝ ඇය සම්මුතියේ පිහිටා ලොවෙහි ජිවිතය පවත්වයි. පාපි අකුසලයන්ට හේතු වන කායික හෝ වාචසික හෝ මානසික කර්ම සිදුකරන්නේ නැත. ආර්ය මාර්ගයේහි සිටින ඔහුට හෝ ඇයට “යං ලොකේ පියංරූපං සාතරූපං එත්ථෙසා තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති එඤ්ඤා නිවිසමානා නිවිසති, යයි සතිපට්ඨානයෙහි විස්තර කළ

ආකාරයෙන් වැටහෙන්නට සුදුසු වෙයි. එනම් මේ ලොව ප්‍රිය හෝ මධුර රූපයක් නිසා තෘෂ්ණාව, ඇලීම, රතිය, රාගය, ඡන්දය හටගත්තේද අවබෝධයෙන් එය දැන ගනී. යම් තැනක එය සංසිඳුනේ හෙවත් ප්‍රහීන වූයේද එයද දැන ගනී. මෙලොව සම්මුතියේහි පිහිටා ජිවිතය පවත්වන මෙම ආර්ය ශ්‍රවකයා හෝ ශ්‍රාවිකාව විසින් ඇස, කණ, ආදී, සියලු ඉන්ද්‍රියයන් මගින් රූප, ශබ්ද ආදී අරමුණු ලබන්නේ රාගය හෙවත් ඇලීම උපදින විට එය උපදින බව දැන ගනී. එය ප්‍රහීන වන විට ඒ බව දැන ගනී. අවසානයේ, අනුපිලිවෙලින්, එනම් සංයෝජන කඩා බිඳ දමමින් සෝතාපත්ත ස්වභාවයේ පටන් ආර්ය මාර්ගයේ ඉදිරියටම ගමන් කිරීමට අවස්ථාව සලසා ගනු ලැබේ. කොපමණ නම්, ධර්ම මාර්ගයෙහි අධිෂ්ඨාන පූර්ව බව මතු කෙරේද යත්, සෝවත් බවට පත්නොවී කථරිය නොකරන්නේය. යන අදහසය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙම සූත්‍ර දේශනාවේ අවසන් ලෙසින් දේශනා කරන්නේ යමෙක් ධර්මය, විදසුන් නුවණින් දනිතිනම්, මෙසේ දකියිනම්, මේ පුද්ගලයා තෙමේ සෝතාපත්ත යයි කියනු ලැබේ. සතර අපායේ නොවැටෙයි. ගතිය නියතය. සම්බෝධි පරායනය. ඔබ සියළු දෙනාටද ඒ උතුම් වූ ධර්මභාග්‍යයම හිමිවේවා. චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම අවබෝධය පිණිසම උපනි:ශ්‍රය වේවා.

ඔබ සැමට උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය වේවා.

සාධු! සාධු! සාධු!

ක්‍රෝධය, තරඟ, වෛරය, අමනාපය

වළක්වා ගන්නේ කෙසේද?

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

“ පඤ්චි මෙ ආවුසො, ආසාත පටිච්චයො යඤ්ච භික්ඛනො
උප්පන්නො ආසාතො සබ්බසො පටිච්චෙනබ්බො.”

“ඇවැත්නි, යම් අරමුණක භික්ෂුහට උපන් ක්‍රෝධය සියළු
ආකාරයෙන් දුරැලිය යුතු වේනම් එබඳු “ආසාත පටිච්චය” හෙවත්
“ක්‍රෝධය දුරැලීම” ආකාර පසකි.”

ක්‍රෝධය, තරඟ, වෛරය, පලිගැනීම මොනතරම් විෂක්දැයි
සියලු දෙනාම දන්නවා ඇත. සසර පැවැත්මට හේතුවන ක්ලේශ
ධර්ම අතර ක්‍රෝධය හා තරඟවට හිමිවන්නේද ප්‍රධාන ස්ථානයකි.
සූත්‍ර ධර්මයන්හි “ආසාත” නම් වූ වචනයෙන් හඳුන්වන්නේ මෙම
ක්‍රෝධයයි. අංගුත්තර නිකායේ පඤ්චක නිපාතයේ සතර වැනි
පණ්ණාසකයට අයත් ආසාත වර්ගයේ දෙවෙනි ආසාතපටිච්චය
සූත්‍ර දේශනාව ඇසුරුකොට ගෙන විෂ නසන ඖෂධය ගැන විමසා
බලමු.

සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ විසින් භික්ෂුන් වහන්සේලා
පිරිසක් අමතා මෙසේ වදාරන ලදී. යම් භික්ෂුවකට කුමක් හෝ
අරමුණක් නිසා උපන් ක්‍රෝධය හෝ ද්වේෂය මුළුමනින්ම බැහැර
කළ යුතු වේනම්, එබඳු ක්‍රම පහකි.

★ ඇවැත්නි, මේ ශාසනයෙහි ඇතැම් පුද්ගලයෙක් පිරිසිදු
නොවූ කායික හැසිරීම් ඇතියේ නමුත් කතා කිරීමේ ආකාරය
පිරිසිදු වෙයි. මෙබඳු පුද්ගලයා කෙරේ ක්‍රෝධය දුරැලිය යුතුය.

★ ඇවැත්නි, මේ ශාසනයෙහි ඇතැම් පුද්ගලයෙක් පිරිසිදු
නොවූ කායික හැසිරීම් ඇතියේද පිරිසිදු නොවූ වාග් කර්ම
ඇතියේද, එනමුත් කලින් කල එකඟ සහ යථාභූත ඥානයෙන් යුතු
සිතේ අවස්ථාවද ප්‍රසාද බවද ලබන්නේය. මෙබඳු පුද්ගලයා
කෙරේ ක්‍රෝධය දුරැලිය යුතුය.

★ ඇවැත්නි, මේ ශාසනයෙහි ඇතැම් පුද්ගලයෙක් අපිරිසිදු වූ
කාය කර්ම සහ වාග් කර්ම ඇත්තේද එමෙන්ම, කලින් කල සිතේ
සමාධිමය අවස්ථාවක් හෝ ප්‍රසාද බව ද නොලබන්නේය. මෙබඳු
පුද්ගලයා කෙරේද ක්‍රෝධය දුරැලිය යුතුය.

★ ඇවැත්නි, මේ ශාසනයෙහි ඇතැම් පුද්ගලයෙක් පිරිසිදු
කාය කර්ම සහ වාග් කර්ම ඇතියේ වෙයි. එමෙන්ම, කලින් කල
සිතේ එකඟ බව හා නුවණින් දැකීමද, සිතේ ප්‍රසාද ගුණයද
ලබන්නේය. මෙබඳු පුද්ගලයා කෙරේද ක්‍රෝධය දුරැලිය යුතුය.

මෙම මූලික හඳුන්වාදීමෙන් අනතුරුව, සැරියුත්
තොරණුවෝ එකින් එක විස්තර කොට දේශනා කරති. එම
උපදේශයන් අපගේ ජීවිතවලට ද ගළපාගෙන විමසා බලමු.

★ ඇවැත්නි, යම් සේ පාංශුකුල විවර පරිහරණය කරන හික්කුචක් විටියෙහි පරණ රෙදිකඩක් දැක වම් පාදයෙන් එය තද කරගෙන, දකුණු පාදයෙන් දිග හැර එහි හොඳ කොටස ඉරාගෙන යන්නේ වේද, එපරිද්දෙන්ම යම් පුද්ගලයෙක් අපිරිසිදු වූ කායික හැසිරීම් ඇති නමුත් පිරිසිදු කතා බහ ඇත්තේ නම්, එකල්හි ඔහුගේ අපිරිසිදු කායික හැසිරීම් සිහිපත් නොකළ යුතුය. ඔහුගේ පිරිසිදු වූ කතාබහ මෙනෙහි කළ යුතුය. මෙසේ ඒ පුද්ගලයා ක්‍රෝධය දුර්ලිය යුතුය. යම් පුද්ගලයෙක් කයින් වැරදි කරන්නෙකු වුවද, ඔහුගේ වචනවල හෝ කතාවේ නිවැරදි බව සලකා ඔහුට ගරු කිරීමට මෙහි උගන්වයි. එනම් කුමන ආකාරයකින් ඔහුගේ හෝ ඇයගේ ප්‍රසංගනීය දෙයක් දකින ලෙස කරන ආරාධනාවකි. මෙවැනි ගුණයක් හෝ ඔහු කෙරේ පවතී යයි සිතා ඔහු කෙරේ පවතින්නට හැකි ද්වේෂ සිත බැහැර කරගත යුතුය.

★ දෙවෙනි කරුණ විමසා බලමු. යම් පුද්ගලයෙක් අපිරිසිදු වූ කතාබහ ඇත්තේ වෙයි. එනමුත් පිරිසිදු කායික හැසිරීම් ඇත්තේ වෙයි. එසේ නම් මේ පුද්ගලයා කෙරේද ක්‍රෝධ නොකළ යුත්තේය. ඒ කෙසේද? යම් සේ යම් රස්නයෙන් පෙලුනු, මැඩුනු පුද්ගලයෙක් විඩාපත්ව ද පිපාසය ඇතිවන පැමිණ සෙවල හා දිය පරඩැල් ඇති පොකුණකට බැස දැතින් එම සෙවල හා දිය පරඩැල් එහාමෙහා කොට දෝතින්ම පැන් බී නික්ම යයි. එමෙන්ම යම් පුද්ගලයෙක් අපිරිසිදු වචන හැසිරීම් ඇත්තේ ද පිරිසිදු කායික හැසිරීම් ඇත්තේ ද වෙයි. එනමුත් අපිරිසිදු වචන හැසිරීම් සිහි නොකොට පිරිසිදු වූ කායික හැසිරීම් ම සිහිපත් කළයුතු වන්නේය. මින් අදහස්

කරන්නේ යම් පුද්ගලයන් කථාවෙන් ශිෂ්ඨ නොවුවද හැසිරීමෙන් සංවර හා ශිෂ්ඨ සම්පන්නය. එවැනි අවස්ථාවලදී ඔහුගේ හෝ ඇයගේ වචන හෝ කතාලීලාව ගැන නොසලකා යහපත් වූ හැසිරීමට ගරුකළ යුතු බවය. එමෙන්ම අගය කළ යුතු බවය. එවිට ඔහුගේ කතාව හෝ සැරපරුෂ වචන කෙරේ ඇතිවන්නා වූ අමනාපය බැහැර කොට හැසිරීම ගැන සිතා තරහව ක්‍රෝධය ඉවත් කර ගැනීමට සිතට පහසුය.

★ සැරියුත් තෙරණුවෝ නැවතත් පැහැදිලි කරති. ඇවැත්නි, අපිරිසිදු වූ කායික හැසිරීම් සහ කතාබහ ඇත්තේ නමුදු සිතෙහි සමාධිමය අවස්ථාවන් හා ප්‍රසාදය කලින් කල ඇති කරගන්නේ නම්, එම පුද්ගලයා කෙරේද ක්‍රෝධය, ව්‍යාපාදය දුර්ලිය යුතුය. යම් සේ හරකුන්ගේ කුර නිසා මාර්ගයෙහි හටගත් වලක ස්වල්ප වූ ජලයක් තිබේද, උෞෂ්ණයෙන් මැඩුනු විඩාවට පත්, පිපාසා ඇති පුරුෂයෙක් එම දිය වල සම්පයට පැමිණි පසු මෙසේ සිතන්නේය. මෙම කුඩා දිය වලෙහි අතින් හෝ බඳුනකින් දිය ගන්නට උත්සාහ කරන්නේ නම්, එවිට දිය කැළඹේ. එබැවින් දෙදණින්ද දෙඅතින්ද බිම දිගාවී ගවයෙකු මෙන් මුවින් දිය ඇද බී නික්ම යාම යහපත්ය යනුවෙනි. එසේ සිතා ඒ අයුරින් ඔහු දිය බී නික්ම යයි. එමෙන්ම ඔහුගේ අපිරිසිදු කායික හැසිරීම හෝ වාචසික හැසිරීම සිහිනොකොට, ඔහුගේ සිතේ කලින් කල නමුත් හටගන්නා වූ සමාධිමය හැකියාවන් සහ ප්‍රසාද ලක්ෂණ ගුණ මෙනෙහි කළ යුතුය. එසේ තම සිත හසුරුවා ගනිමින් ක්‍රෝධය, වෛරය, ද්වේෂය නොරුස්නා බව දුර්ලිය යුතුය. දුරලන්නට උත්සාහ කළ යුතුය.

★ සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ විසින් නැවතත් දේශනා කරති. ඇවැත්නි, යම් පුද්ගලයෙක් අපිරිසිදු කායික සහ වාචසික හැසිරීම් ඇත්තේද කලින් කල හෝ චිත්ත සමාධිමය අවස්ථාවන් හෝ ප්‍රසාද ගුණයන් ද නොලබාද, එනමුදු ඒ පුද්ගලයා කෙරේද, ක්‍රෝධය දුරලන්නේ කෙසේද? උපමාවක් දක්වයි. යම් බරපතල ආබාධ ඇති හා දුකට පත්ව, එමෙන්ම ගිලන් වූ පුරුෂයෙක් දීර්ඝ මාර්ගයකට පැමිණෙයි. දැන් ඔහුට ඉදිරියෙන් ඇති ගමද පිටුපසින් ඇති ගමද බොහෝ දුරවෙයි. සුදුසු ආහාරද බෙහෙත්ද උපස්ථායකයෙක්ද නොලබයි. එම ගමන් මාර්ගයට පැමිණි වෙනත් පුරුෂයෙක් ඔහුව දකී. එම පුරුෂයා මෙම ගිලන් පුද්ගලයා කෙරේ කරුණාව උපදවයි. දයාව, අනුකම්පාව උපදවයි. එමෙන්ම මෙසේ සිතයි. මේ ගිලන් පුද්ගලයා සුදුසු ආහාර, බෙහෙත්, උපස්ථායකයෙක් හා ගමට පමුණුවන්නෙක් ලබන්නේ නම් මැනවි. හේතුව නම් මෙම පුද්ගලයා මෙහි විපතකට පත් නොවේවා යන අදහස ඇති වූ බැවිනි. එමෙන්ම යම් පුද්ගලයෙක් කෙරේ පිරිසිදු වූ කායික, වාචසික සුවර්තය නොවූයේ ද සිතේ එකඟ බවක් හෝ ප්‍රසාද ලක්ෂණ ගුණ නොමැති වූයේද එම පුද්ගලයා කෙරේ කරුණාව, දයාව, අනුකම්පාව ඉපදවිය යුතුය. ඒ කුමක් නිසාද? සත්පුරුෂ වූ යහපත් වූ අයෙකුගේ සිත්හි මෙසේ සිතිවිලි පහළ වන බැවිනි. මේ පුද්ගලයා කාය දුෂ්චරිත බැහැර කොට, වාග් දුෂ්චරිත බැහැර කොට, මනෝ දුෂ්චරිත බැහැර කොට, කාය, වච්චි, මනෝ සුවර්ත වඩන්නේ නම් යහපත්ය. එවිට මේ පුද්ගලයා මරණින් පසු බහුල දුක් ඇති අපායට, නිරයට නොවැටෙන්නේය. එය යහපත්ය, සත්පුරුෂ මනුෂ්‍යයා විසින්

එසේ සිතා අර පුද්ගලයා කෙරේ ක්‍රෝධයක්, තරඟවක්, වෛරයක්, අමනාපයක් වේනම්, එය දුරැලිය යුතු වන්නේය.

සැරියුත් තෙරණුවෝ නැවතත් දේශනා කරති. ඇවැත්නි, ඔවුන් අතුරින් යම් පුද්ගලයෙක් පිරිසිදු කාය සමාවාර සහ වාග් සමාවාර ඇත්තේද කලින් කල චිත්ත සමාධිය හා ප්‍රසාද ලක්ෂණ ගුණ ඇතිකර ගන්නේ නම්, ඒ පුද්ගලයා කෙරේද ආසානය හෙවත් ක්‍රෝධය දුරැලිය යුතුය. උපමාවක් දක්වයි. එය මනහර උපමාවකි. යම්සේ පැදුනු දිය ඇති, සිහිල් දිය ඇති, සුදු වැලිතලා ඇති, මනාවූ තොටක් ඇති, සිත්කලු වූ නොයෙක් රුක් වලින් ගැවසීගත් පොකුණක් වේ නම්, එකල්හි උෂ්ණයෙන් දැවුනු මැඩුනු මාර්ග වෙහෙස ඇති, පිපාසය ඇති, දිය බීමට කැමති පුරුෂයෙක් එන්නේය. හෙතෙම පොකුණට බැස ස්නානය කොට, ජලයද පානය කොට, පෙරළා ගොඩට අවත් එම රුක් සෙවනේ හිඳින්නේ හෝ නිදන්නේ වෙයි. එමෙන්ම යම් පුද්ගලයෙකුගේ පිරිසිදු කාය සමාවාරයක් වේනම්, වාග් සමාවාරයක් වේනම් කලින් කල ලබන චිත්ත සමාධිය හා ප්‍රසාද ලක්ෂණ ගුණ වේනම්, ඒ අවස්ථාවන්හිදී ම මෙතෙහි කළ යුතුය. මෙසේ ඒ පුද්ගලයා කෙරේ ක්‍රෝධය, වෛරය, ද්වේෂය දුරැලිය යුතුය. මෙසේ ඒ සියලු ආකාරයෙන් සිත පහදින(සමන්ත පාසාදික) පුද්ගලයා කරා එළඹ සිත පහදවා ගන්නේය. මෙම ආකාරයෙන් සියළු අවස්ථාවල ඇතිවන ක්‍රෝධය දුරැලිය යුතු වේනම්, ඒ මෙම “ආසාතපට්ඨනය” පසයි.

මෙම සූත්‍ර දේශනාවෙන් පැහැදිලි කරන්නේ කුමක්ද? ආශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන සිත්වල මෙන්ම, තුනී වී නමුත් සෝවාන් හා සකාදාගාමී මාර්ගඵල සිත්වල පැවතිය හැකි පටිඝය නිවන්

මාර්ගයට බාධාවකි. මේ නිසා ලැබූ උතුම් මනුෂ්‍ය ජීවිතයේ ශ්‍රේෂ්ඨ බව අවබෝධ කරගන්නා වූ බුදු සසුනෙහි ශ්‍රාවක ශ්‍රාවිකාවෝ, සතර අපාය ඇතුළු සියලු දුකින් නිදහස් වන මාර්ගයම සොයති. එම මාර්ගය වූ මාර්ග බ්‍රහ්ම චරියාවේදී රාග, දෝස, මෝහ බැහැර කිරීමට පාරමිතා සැපිරීම මෙන්ම සීල, සමාධි, ප්‍රඥා නම් ත්‍රිශික්ෂාවෝ ද පුහුණු කරති. “ආසානය” කෙතරම් බලවත්ව මාර්ග බ්‍රහ්මචරියාවට පීඩා කරන්නේදැයි ඔබ අප සියළු දෙනාටම අවබෝධය ඇත. මේ නිසා බාහිර ආරම්භණ මුල් කරගෙන තමා කෙරෙහි ක්‍රෝධය, ද්වේෂය, වෛරය, පලිගැනීම ආදී ක්ලේෂ ධර්ම වැඩෙන්නට ඉඩ නොදී සියළු ආකාරයෙන් “ආසානපටිච්ඡය” පුරුදු කළ යුතුය. මේ කරුණු සසර පුරාම තේරුම් ගැනීමට නොහැකි වූ දෙවිදන් හික්ෂුව, බුදුරජාණන් වහන්සේ, සමයක් සම්බුද්ධත්වයට පත්වීමෙන් පසුව, අපමණ දහම් දේශනා කරද්දීත් අවබෝධ නොකොට ගත්තේය. එහි ආදීනවය නම් ඔහුට “අච්චිය” හිමිවීමයි. අපි සියළු දෙනාම උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය අවබෝධය පිණිස මාර්ගයට එක්වෙමු.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

සුන්දර උයනක් වනු මැනවි

නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

සොහොනක් කෙරේ ඇති සංවේගාත්මක සිතුවිලිත්, උයනක් කෙරේ ඇතිවන ප්‍රසාදාත්මක සිතුවිලිත් පිළිබඳව පින්වත් වූ ඔබට මනාව අත්දැකීම් ඇත. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද සීවරීකා සූත්‍ර දේශනාව ඇසුරු කොටගෙන සොහොනක් නොවී උයනක් වීමේ ධර්ම පරියාය විමසා බලමු.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවත්නුවර ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසමින් හික්ෂුන් වහන්සේලා, ආමාන්ත්‍රණය කළහ. “මහණෙනි, සීවරීකයෙහි හෙවත් සොහොනේ ආදීනව පහකි. ඒවා කවරේද? එනම් අපච්ඡය දුගඳය, බිය සහිතය, දරුණු අමුනුෂ්‍යන්ට වාසස්ථානයක්ය සහ බොහෝ දෙනාගේ වැලපීම් සහිතය”. මෙම සෙහොනක් වාගේ සොහොනකට උපමා කොට ඇති පුද්ගලයාගේද (සීවරීකූපම) එවැනිම ආදීනව හෙවත් ගතිලක්ෂණ දක්නට ලැබේ. එම ගති ලක්ෂණ මොනවාදැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැහැදිලි කොට දේශනා කරති.

“මහණෙනි, මේ ලෝකයේ ඇතැම් පුද්ගලයෙක් අපිරිසිදු කාය කර්මයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි. අපිරිසිදු වූ වාගේ කර්මයෙන්

වූයේ වෙයි. අපිරිසිදු වූ මනෝ කර්මයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි. මෙය ඔහුගේ අපිරිසිදු බව යයි කියමි. මහණෙනි, යම්සේ ඒ සොහොන අපිරිසිදු වූයේද, මෙම පුද්ගලයාද එබඳු යයි. දේශනා කරමි.

එදා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩ සිටි දවස, සුසාන භූමිවල දමන ලද බොහෝ වූ මළ සිරුරු නිතර දක්නට ලැබිණ. සමහර මළ සිරුරු ඉදිමි නිල්වන්ව පැවතිණ. තවත් සමහර මළ සිරුරු මස් දියවෙමින් ද, පණුවන්ගෙන් කුමක් පවසන්නද?

අපවිත්‍ර වූ වාග් කර්ම ඇත්තා මුවින් අපිරිසිදු අයෙකි. බොරුකීම, කේළාමකීම, ඵරුසවචන කීම සහ හිස් වචන කතා කිරීම මෙම පුද්ගලයාගේ ලක්ෂණයෝය. කොපමණ ප්‍රසන්න අයෙක් වුවද, මනහර ඇඳුමෙන් හා පැළඳුමෙන් සැරසී සිටියද මුවින් අපිරිසිදු නම් ඔහුගේ හෝ ඇයගේ බාහිර පිරිසිදු කමෙන් ඇති ප්‍රයෝජනය කුමක්ද? වර්තයෙන් සහ පැවැත්මෙන් දුෂිත වූ අයෙක් බවට පත්වේ. මෙම අපිරිසිදු පුද්ගලයා කාලයට හෝ තැනට නොගැලපෙන දෙයක්ම කියයි. (අකලවාදී). නොවූ දෙයක් හෝ බොරුවක්ම කියයි. (අභූතවාදී) අර්ථයක් නැති නිෂ්ඵල දෙයක්ම කියයි. (අනථවාදී). අධර්ම දෙයක් කථා කරයි (අධම්මවාදී). සංවරයට හෝ ශික්ෂණයට නොගැලපෙන්නක්ම කියයි. (අවිනයවාදී). මේ ආදී ලෙසින් මුව අපිරිසිදු කරගත් අයෙකි. එමෙන්ම මනසින් ද යම් අයෙක්, සොහොනක් මෙන් අපිරිසිදු විය හැකිය. ඒ විෂම ලෝභ සිතුවිලි නිසාය. තමා සතු වස්තූන්හි පමණක් නොව අන්සතු වස්තූන් කෙරෙද දැඩි ආශාවකින් යුතු වූයේ වෙයි. එමෙන්ම ද්වේෂය හෙවත් තරඟාවෙන් යුක්ත වූයේ මැරේවා, සිදේවා, නැසේවා, අයහපතක්ම වේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමින් අපවිත්‍ර වූ, සිත් ඇති අයෙක් බවට පත්වෙයි. මිලඟට මිච්ඡා දිට්ඨි හෙවත් වැරදි වූ දැක්මට නතු වීමෙන් අපිරිසිදු වෙයි. එනම් දුන් දෙයෙහි විපාක නැත. (නත්ථි දින්නං) ආදී වශයෙන් දස ආකාරයක මිත්‍ය දැක්මකින් සමන්වාගත වීමෙනි, සිත, කය,

වචනය නම් වූ තුන්දෙරින්ම මෙවැනි පුද්ගලයෝ අපිරිසිදු සොහොන් බඳුය.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, දෙවනුව දෙසනා කරන්නේ සිව්විකුපම පුද්ගලයාගේ දුගඳ පිළිබඳවය. "මහණෙනි, වැසීමෙන්ද පැවතිණ. තවත් සමහර මළ සිරුරු සුනඛයන්, සිවලුන් ,කපුටන්, උකුස්සන් විසින් කමින් සහ කා දමන ලදුව මුළු සොහොනම අපවිත්‍ර කොට පැවතුණ. තවත් තැනක දිරාගිය ඇට සැකිල්ලද, එමෙන්ම විසිරී ගිය ඇට කැබැලි සුන්බුන් නිසාද මුළු සුසාන භූමියම අපිරිසිදුව පැවතිණ.

ප්‍රණසාත, සොරකම, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීම වැනි අපිරිසිදු කාය කර්ම ඇති පුද්ගලයා ඉතාමත් අපිරිසිදු පුද්ගලයෙකු බව ඉතාම පැහැදිලිය. ඔහුගේ හැසිරීම දරුණු වෙයි. (ලුද්දෝ). එමෙන්ම ලේ ගැවුන අත් වලින් යුතු අයෙක් වෙයි (ලෝහිතපාණි). මැරීමෙනි, කෙටීමෙනි කැමති වූයේ වෙයි (හතපහතෝ නිවිට්ඨෝ). ප්‍රාණීන් කෙරෙහි දයාවන්ත නොවූයේවෙයි. (අදයාපන්නො පාණභුක්ඝු). පරපණ නසන, අනුන් නසන පුද්ගලයෙක් මොනතරම් අපවිත්‍ර පුද්ගලයෙක්දැයි, "ලේ ගැවුණු අත් ඇති" අයෙක් යන අදහසින්ම පැහැදිලිය. ප්‍රාණසතකයෙක්, අනුන් නසන්නෙක්, ධනය, බලය, පෙනුම හා ලෝකික. උගත්කම් ආදියෙන් සමන්විත වුවද, කිසිවිටෙකත් හෝ ගුණවන්ත අයෙක් ලෙස දහමෙහි නොසැලෙකේ. ඔහු හෝ ඇය ආධ්‍යාත්මික ගුණායෙන් හීන සහ අපිරිසිදු කර්ම සංස්කාර ඇත්තෙකි. ස්වල්ප හෝ මහත් වූද සොරකම් කරන්නා, සොර සිත් ඇත්තෙකි (ඵෙය්‍යසංඛාතං ආදනා හෝති). කාමයන්හි වරදවා හැසිරෙන්නා ද ඉතාම අපිරිසිදු හා අධර්ම ද විෂම හැසිරීම් ද ඇත්තෙක් ලෙස සැලකේ. ඔහුගේ හෝ ඇයගේ වර්තය ද පැවැත්ම ද සොහොනක් බඳු අපිරිසිදුය. දරුවන් ඇති මවක් නම් පිරිසිදු මවක් නොවන්නේමය. දරුවන් ඇති පියෙක් නම් පිරිසිදු පියෙක් නොවන්නේමය. ස්වාමි - භාර්යාවන් පිළිබඳ අපවිත්‍ර කාය

කර්මයෙන් යුතු වූ අපවිත්‍ර වූ වාග් කර්මයෙන් යුතු වූ අපවිත්‍ර වාග් කර්මයෙන් යුතු වූ අපවිත්‍ර වූ මනෝ කර්මයෙන් යුතු වූ පුද්ගලයාගේ ලාමක වූ පාපී නුගුණ ශබ්දය නැගෙයි. එනම් පැතිරෙයි (පාපකො කිත්තිසද්දෝ අබ්භග්ගවිජනි).යම්සේ සොහොන මළ කුණු නිසා දුගඳ ද තිදෙරින් සිදු කරන අපවිත්‍ර කර්ම නිසා, මෙම පුද්ගලයාද දුගඳය". එවැනි පුද්ගලයන් පිළිබඳව සමාන්‍ය ලෝකයා කථා කරන්නේ කුමන ආකාරයෙන්දැයි පැහැදිලිය. "මිනී මරුවෙක්, සොරෙක්, සල්ලාලයෙක්, බොරුකාරයෙක්, කේළාම් කියන්නෙක්, කැන හෝ අසභ්‍ය වචන කියන අශිෂ්ටයෙක් හිස්වචන හෙවත් ඕපාදුප කතා කොට කාලය නාස්ති කරන්නෙක්, මහා ලෝභයෙක්, තරභවෙන් පිරුණු වෛරක්කාරයෙක්, පවිපින් නොඅදහන හෝ මෙලොව පරලොව ගැන විශ්වාසයක් නැති අමුණුමයෙක්" ආදී වශයෙන් මෙවැනි ලාමක පාපී පුද්ගලයන් ගැන කියවේ. මෙවැනි නුගුණ, යම් අයෙක් ගැන පැතිරෙන්නේ නම්, එය සොහොනේ පටන් පැතිරෙන දුගඳ බඳු බව භග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාරති.

තුන්වෙනුව, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කරති. "මහණෙනි" අපවිත්‍ර කාය කර්මයෙන්, අපවිත්‍ර වාග් කර්මයෙන්, අපවිත්‍ර මනෝ කර්මයෙන් යුතු වූ ඒ පුද්ගලයා, ප්‍රියශීලී සබ්බන්තවාචීනු(එක්ව වාසය කරන්නෝ) දුරින්ම දුර කරති. මේ ඔහුගේ පවත්නා බියයි. "අමු සොහොන පිළිබඳ සමාන්‍ය මිනිස් සිතේ යම් වූ ද බියක් හෝ තැනි ගැනීමක් පවතින්නේද, එබඳුම බියක් මෙම පුද්ගලයා ගැනද පවතී. පවුල් පරිසරයේද ඔහු හෝ ඇය ගැන පවතින්නේ බියකි. රැකියාවක් කරන ස්ථානයේද ගමේද පළාතේද, පුජ්‍යස්ථානයකට පැමිණියේද ඔහු හෝ ඇයට සිදුවන්නේ අනුන් විසින් දුරලීමෙන් ඇතිවන හුදකලා, බවට පත්වීමය. ආශ්‍රයට තබා සම්පයටවත් නොගත යුතු අයෙක් ලෙස සිතන්නට අන්අය පුරුදු වෙති. නිවසකට පැමිණෙන විට නිවිසියෝ බියෙන් දෙර වසා ගනිති. මහමඟදී මුන ගැසුනද

නොදුටුවාසේ මඟ හැර ගමන් කරති. ඔහු හෝ ඇය අපවිත්‍ර, දුගඳ හමන සහ බියගෙන දෙන පුද්ගලයෙකු යයි වදාළේ එබැවිනි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නැවැත්වී දේශනා කරති. "මහණෙනි, අපවිත්‍ර වූ කාය කර්මයෙන්, වාග් කර්මයෙන්, මනෝ කර්මයෙන් යුතු වූයේ, එම පුද්ගලයා තමාට සමාන පුද්ගලයන් සමග වෙසෙයි. මෙය ඔහුගේ නපුරු වාසය යයි කියමි. ඒ සොහොන අමුණුමයන්ට වාසස්ථාන නම් මේ අපවිත්‍ර පුද්ගලයා ද එබඳු යයි. උපමා කොට දේශනා කරමි." සොහොන ඇසුරු කොට අමුණුමයන් වාසය කරන්නාක් මෙන්, මෙම තිදෙරින් අපිරිසිදු පුද්ගලයා ඇසුරුකොට ගෙන නොයෙක් දුස්සීල, අසත්පුරුෂ, පාපී දරුණු පුද්ගලයෝ වෙසෙති. කුණුවලට කුණු එකතු වෙන්නාක් මෙන් නරක හා පාපී පුද්ගලයා හෝ පුද්ගලයන් වෙතට එවැනිම පුද්ගලයෝ එකතු වෙති. සිල්වත්, සත්පුරුෂ, යහපත් අය බැහැර වෙති.

පස්වෙනි ආදීනවය මෙසේයි. ප්‍රියශීලී පැවතුම් ඇති එක්ව වාසය කරන අය විසින්, අපවිත්‍ර වූ කාය වාචී, මනෝ කර්ම ඇති පුද්ගලයා දැක "අපි මෙවැනි පුද්ගලයෙක් සමග වාසය කරනවා නම් එය ඒකාන්තයෙන්ම දුකකි. පවසා හෝ සිතමින් දුක්වනු ලැබේ. ශෝකයට පත්වනු ලැබේ. පවුලක් තුළ යම් ස්වාමීදියණියකට යම් පාපී ස්වාමීපුත්‍රයෙක් නිසා දුකෙන්, ශෝකයෙන් යුතුව "මොන කරුමයට මෙවැනි පුද්ගලයෙක් මාගේ ජීවිතකට එකතු වූනේදැයි" ශෝක කරන්නට හා හඬන්නට සිදු වුවොත්, එම ස්වාමියා අන් අයට හැඬී, ශෝක ගෙන දෙන අමු සොහොනකි. මෙය ස්වාමී පුත්‍රයෙක් පමණක් නොව, ස්වාමී දියණියක් නිසාද විය හැකිය. එමෙන්ම අපවිත්‍ර ගති ඇති මවක්, පියෙක්, දරුවෙක් හෝ යම් ඕනෑම පුද්ගලයෙක් නිසා අන්අයට දුකට, ශෝකයට හේතුවෙන සොහොනක් විය හැකිය. අන් අයගේ ජීවිත එකම කඳුළු ගොඩක් බවට පත් කරන පිරිස් වර්තමාන බොහෝ පවුල් පරිසරවල දක්නට

ලැබීම අභාග්‍යයකි.

සිත, කය, වචන යන තුන්දෙරින් දුසිරින් පුරුදු කොට සොහොනක් (සිව්විකාය) නොවී තමාට මෙන්ම අන් අයට ද සැනසිය හැකි මල් උයනකට උපමා කළ හැකි ජීවිතයක් පවත්වා ගත හැකි නම්, ලැබූ උතුම් වූ මනුෂ්‍ය ජීවිතයෙන් ප්‍රයෝජන ලැබුවා වන්නේමය. සියල්ල අනිත්‍ය වූ ලෝකයෙහි මැනවින් සුපුසන් කරගත් සිත, කය, වචනය අපට ඒ සඳහා උපකාරවේවි. සැමට උතුම් වූ ධර්මවබෝධයම වේවා.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

උරුම වූ මරණය සුන්දර වීමට නම් ....

නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

“ මරණසති හික්ඛවේ භාවිතා බහුලිකතා මහජඵල හෝති මහානිසංසා අමතොගධා අමතපරියොසානාති.”

“මහණෙනි, භාවිත, නිතර පුරුදු කරන ලද මරණ සත්‍ය මහත්ඵල මහානිසංස ඇත්තේ නිවනට පැමිණීම ඇත්තේ අමරණීය බව කෙළවර කොට ඇත්තේ වෙයි.”

කාරුණික වූ පින්වතුනි,

ඉහත සඳහන් කරනු ලැබුවේ අංගුත්තර නිකායේ ඡක්ක නිපාතයේ ප්‍රථම පණ්ණාසකයේ සාරාණීය වර්ගයට අයත් දුතිය මරණසති සූත්‍රයේ සඳහන් පළමු ධර්ම පරියායයි.

එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාදික ගමෙහි ගිඤ්ජකාවසථයෙහි වැඩ වාසය කරන සේක. එහිදී අර්හත් වූ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ, හික්ඛුන් වහන්සේලා ආමන්ත්‍රණය කළහ. එසේ අමතමින් ඉහත සඳහන් කළ ධර්ම කොට්ඨාශය වදාළහ. සඳහන් කළ ආකාරයෙන් මරණ සතිය පුරුදු කරන ලද්දේ මහත්ඵල මහානිසංස ඇති නිවන් අවබෝධයට පත්,

අමරණිය බව, කෙළවර කොට ඇත්තේද? භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් වූ කරුණාවෙන් දේශනා කරති.

මහණෙනි, මේ ශාසනයෙහි මහණ, දහවල්කාලය නික්ම යත්ම, රාත්‍රිය ඵලඹේන්ම මෙසේ නුවණින් මෙනෙහි කරයි. “මාගේ මරණයට හේතුවක් බොහෝ වෙති. සර්පයෙක් මා දෂ්ඨ කරන්නේය. ගෝනුස්සෙක් මා දෂ්ඨ කරන්නේය. පත්තෑයෙක් මා දෂ්ඨ කරන්නේය. එයින් මගේ කාලක්‍රියාව වන්නේය. එය මට අන්තරාවක් වෙයි. පය වැටලී වැටී හෝ මා අනුභව කල බත් නොදිරා නම් මාගේ පිත හෝ කිපේ නම්, මාගේ සෙම හෝ කිපේ නම්, පිහියක් බඳු වාතයෝ කිපේ නම්, එයින්ම මාගේ කාලක්‍රියාව වන්නේය. එය මට අන්තරායක් විය.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, නැවතත් දේශනා කරති. ඒ මහණ විසින් මෙසේ නුවණින් මෙනෙහි කළ යුතුය. රාත්‍රියෙහි කථරිය කරන මාහට අන්තරාය කර වූ මාගේ ප්‍රභීණ නොවූ අකුසල ධර්මයෝ ඇත්ද? මහණෙනි, ඒ මහණ මෙසේ නුවණින් සිහිපත් කරනුයේ රාත්‍රියෙහි කථරිය කරන මා හට අන්තරාය පිණිස හේතුවන මාගේ අප්‍රභීණ අකුසල ධර්මයෝ ඇතැයි දැනගනී. මහණෙනි, ඒ මහණ විසින් එම ලාමක අකුසල ධර්මයන්ගේ ප්‍රභාණය පිණිස බලවත් වූ කැමැත්තක්, ව්‍යායාමයක්, උත්සහයක්, මහත් වූ උත්සහයක්, නොහැකිලෙන වීර්යයක්, සතියක්, මනා වූ සිහිනුවණින් විමසා බැලීමක් (සම්පජ්ඣාදාය) කළ යුතුය. මහණෙනි, ගිනි ඇවිල ගත් වස්ත්‍ර වේද, ගිනි ඇවිල ගත් හිස ඇතිවේද, එම වස්ත්‍ර හෝ හිස නිවීම සඳහා කැමැත්තක්, ව්‍යායාමයක්, උත්සහයක්, මහත් වූ උත්සහයක්, නොහැකිලෙන වීර්යයක් සතියක් සම්පජ්ඣාදායක් යම් පරිදි කෙරේ නම්, මහණෙනි, එපරිදිම මහණහු විසින් ඒ ලාමක අකුසල ධර්මයන්ගේ

ප්‍රභාණය පිණිස බලවත් වූ කැමැත්ත, ව්‍යායාමය, උත්සහය හා බලවත් වූ උත්සහය, අප්‍රතිහත වීර්ය, සිහිය සහ නුවණින් පරීක්ෂා කිරීම කළ යුතුය.”

මහණෙනි, ඒ මහණ මෙනෙහි කරනුයේ “රාත්‍රියෙහි කථරිය කරන මට අන්තරාය පිණිස පවත්නා ප්‍රභීණ නොවූ ලාමක අකුසල ධර්මයෝ නැතැයි, මෙසේ දන්නේ නම්, මහණෙනි, ඒ මහණ විසින් කුසල ධර්මයන්හි රාත්‍රියෙහි සහ දහවල්හි හික්මෙන්නේ ප්‍රීති ප්‍රමෝදයෙන් විසිය යුතුය.

මහණෙනි, මේ ශාසනයෙහි මහණ රාත්‍රිය ඉක්ම යත්ම දවල් ඵලඹේන්ම මෙසේ මෙනෙහි කරන්නේය. “මාගේ මරණයට හේතුවක් බොහෝය. සර්පයෙක් වේවයි මා දෂ්ඨ කරන්නේය. ගෝනුස්සෙක් වේවයි මම දෂ්ඨ කරන්නේය. පත්තෑයෙක් වේවයි මා දෂ්ඨ කරන්නේය. එයත් මාගේ කාලක්‍රියාව වන්නේය. එය මට අන්තරාය වෙයි. මම පා ගැටී වැටී නම්, මා විසින් අනුභව කළ බත් නොපැසුනේ නම්, මගේ පිත කිපේ නම්, මාගේ සෙම කිපේ නම්, මාගේ පිහියාවක් බඳු වාතයෝ කිපේ නම්, එයින් මාගේ කාලක්‍රියාව වන්නේය. එය මට අන්තරාය වෙයි.”

“මහණෙනි, ඒ මහණ විසින් මෙසේ මෙනෙහි කළ යුතුය. යම් හෝ අකුසල ධර්මයක්, දාවල් කථරිය කරන විට අන්තරාය පිණිස වෙන්නම්, මට අප්‍රභීණ වූ එබඳු ලාමක අකුසල ධර්මයෝ ඇත්ද?”

මහණෙනි, ඒ මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරනුයේ දාවල් කථරිය කරන මට යම් අකුසල කෙනෙක් අන්තරාය පිණිස වෙන්නම් එබඳු අප්‍රභීණ ලාමක අකුසල ධර්මයෝ මට ඇතැයි මෙසේ දන්නේ නම්, මහණෙනි, ඒ හික්ෂුව විසින් එම ලාමක අකුසල ධර්මයන්ගේ

ප්‍රභාණය පිණිස බලවත් වූ ඡන්දය සහ ව්‍යායාමය, උත්සහය, මහත් වූ උත්සහය, අප්‍රතිහත ධෛර්යය, සතිය හා සම්පජ්ඣාදිය කළ යුතුය. මහණෙනි, ගිනි ඇවිල ගත් වස්ත්‍ර ඇති අයෙක් වේවයි, ගිනි ඇවිල ගත් හිස ඇති අයෙක් වේවයි ඒ වස්ත්‍ර හෝ හිස නිවන්නට බලවත් වූ කැමැත්ත, ව්‍යායාමය, උත්සහය, මහත් වූ උත්සහය, අප්‍රතිහත ධෛර්ය, සිහිය සහ සම්පජ්ඣාදිය කරන්නේය. මහණෙනි, එපරිද්දෙන්ම ඒ මහණ විසින් එම ලාමක අකුසල ධර්මයන්ගේ ප්‍රභාණය පිණිස, බලවත් වූ කැමැත්තත්, ව්‍යායාමයත්, උත්සහයත් මහත් වූ උත්සහයත්, අප්‍රතිහත ධෛර්යත්, සතියත් සිහි නුවණින් පරීක්ෂාකාරීව කටයුතු කිරීමත් කළ යුතුය.”

“මහණෙනි, ඉදින් මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරනුයේ, යම් අකුසල කෙනෙක් දවල් කථරිය කරන මට අන්තරාය සඳහා වැටෙත් නම්, එබඳු අප්‍රහීණ වූ ලාමක අකුසල ධර්මයෝ මට නැතැයි.” මෙසේ දන්නේ නම්, මහණෙනි, ඒ මහණහු විසින් රැ දහවල්හි කුසල ධර්මයන්හි හික්මෙන්නේ, එම ප්‍රීති ප්‍රමෝදයෙන් වාසය කළ යුතුය. “මහණෙනි, මෙසේ වඩා ලද, මැනවින් පුරුදු කරන ලද මරණානුස්සතිය මහත්ඵල හා මහානිසංස වෙයි. නිවන් මඟට පැමිණියේ වෙයි. අමරණීය බව කෙළවර කොට ඇත්තේ වෙයි.” භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනාව අවසන් කරති.

මෙම මරණානුස්සතිය, පුරුදු පුහුණු කිරීම මරණය ඉක්මන්වීම හෝ මරණයට ආරාධනා කිරීමක් නොවේ. ගෘහස්ථ ජීවිතයක් ගතකරන අයෙකුට හෝ වේවා පැවිද්දෙකුට හෝ වේවා සීලයෙහි හික්මීමෙන්, කුසල සිත මුල් කරගත් සමාධිය වැඩීමෙන් විදර්ශනාවට මාර්ගය සකසා ගැනීමකි. “අමතොගධා” යනුවෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැහැදිලි කරනු ලැබුවේ එම කරුණයි. එනම් නිවනට මාර්ගය සකසා ගැනීමක් සහ බැස ගැනීමක් ලෙසය.

අංගුත්තර නිකායේ ඇතුළත් ධාන සූත්‍ර දේශනාවෙහි, නිතර සිහි කළ යුතු දහම් කොටස් පහක් අතර, තුන්වෙනුවට දැක්වූයේ නිතර මරණය මෙනෙහි කළ යුතු බවය. එනම් ඒ පිළිබඳව අවදියෙන් සිටිය යුතු බවය. “මරණ ධම්මෝම්හි මරණං අනතීතෝති අහිණ්භං පච්චවෙකතිබ්බං” මම මරණ ධර්මය උරුම කොට ඇත්තෙක් වෙමි. මරණය නොඉක්මවා සිටින්නේය. යනුවෙන් සිහිපත් කළ යුතු වන්නේය. එහිදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විශේෂයෙන් මෙසේ දේශනා කරති. “ඉත්ථිසා වා පුරිසේන වා ගහට්ඨේන වා පබ්බජ්ජේන වා ” ස්ත්‍රී හෝ වේවා, පුරුෂ හෝ වේවා, ගිහි හෝ වේවා, පැවිදි හෝ වේවා” යනුවෙනි. එනම් මේ සියලු දෙනාම විසින් ම මරණ ධර්මය නිතර සිහිපත් කළ යුතු බවයි. මරණය සිහිපත් සිතීන් බැහැර වූ විට, ආශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන සිතෙහි රාග (ඇලීම, ආශාව, කාමය) ද්වේෂය (තරඟව, ක්‍රෝධය) මෝහය (මූළාව) පහළ වෙයි. ඒ ඒ වර්ත ලක්ෂණ අනුව මෙම රාගාදී ක්ලේශ ධර්මවල අඩුවැඩිවීම් සිදුවිය හැකිය. මෙම රාගාදී ක්ලේෂ ධර්ම නිසා ප්‍රාණසාතාදී පස්පව් දස අකුසල්වලට යොමුවේ. මරණය මෙනෙහි නොකිරීම හෝ මරණය අමතක කිරීම නිසා පෘථග්ජන මනුෂ්‍යයන් සිදු කරන ලාමක, පාපී අකුසල ධර්මවල ප්‍රමාණය වර්තමානයේ දිනෙන් දිනම වැඩිවීමක් පෙන්නුම් කරන බව පැහැදිලිය. එනමුත් නිතර මරණානුස්සතිය වඩන හෝ මරණය අමතක නොකරන සත් පුරුෂ හා සිල්වත් මනුෂ්‍යයන් නිසා උතුම් ගුණ ධර්ම තවමත් යම් පමණකින් ආරක්ෂා වී පවතී. මෙම දේශනාවෙන් බලාපොරොත්තු වන්නේද එම ප්‍රමාණය අභිවාද්ධියට පත්කිරීමය. මරණය සමගම සියළුම මෙලොව සම්මුති සබඳතා ඉවත්ව යයි. අඩුම තරමේ සියල්ලටම වඩා ප්‍රමුඛ බව ලබා දී පෝෂණය කරගත් තම සිරුරද අහිමිවී යයි. එසේ නම් කුමක් මුල් කරගෙන රාගාදී කෙලෙස් උපදවා පඤ්චවිධ

දුෂ්චරිතයන්ට යොමුවන්නේද? මෙහි භයානක ප්‍රතිඵලය නම් මරණය අමතක කොට කටයුතු කරන පාපී පුද්ගලයෝ මෙලොවත් පිරිහී සසරේදී අපමණ දුකට පත්වීමයි. එනමුත් මරණය දන්නා සහ නිතර සිහිපත් කරන උතුමෝ මෙලොව, දියුණුවද සකසාගෙන, දහමින් ද පෝෂණය වී පරලොව ද සැප ලබති. මාර්ග බ්‍රහ්ම චරියාවට යොමු වන්නේ නම් අමරණීය බවට ද පත්විය හැකිය. එනම් ඒ අමා නිවනමය.

ඒ උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය අවබෝධයෙන් නිවනින් නිවේවා!

සාධු ! සාධු ! සාධු !

වැගිරෙන කෙලෙස් මැද කලාණුවන්නයෙක් වීම

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

“චතුහි හික්ඛවේ ධම්මේහි සමන්තාගතෝ අසප්පුරිසො වෙදිතබ්බෝ,” ති.

“මහණෙනි සතර ආකාර දහමකින් සමන්වාගත වූයේ අසත්පුරුෂයායි දත යුතුය.”

අංගුත්තර නිකායේ චතුක්ක නිපාතයේ සඳහන් මෙම අසප්පුරිස - වටුකා සුත්‍රය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද්දේ සැවැත් නුවරදීය. මෙම සුත්‍ර දේශනාව විමසා බලා අසත්පුරුෂ ගති පැවතුම් වේ නම් ඒවා දුරු කොට හැකිතාක් දුරට සත්පුරුෂයන් බවට පත්වෙමු. සත්පුරුෂ ගතිවේනම් ඒවා වඩාත් පෝෂණය කරගනිමින් නිවන් මඟ අරමුණ කරගත් ප්‍රතිපදා මාර්ගයට උපකාරක ධර්මයන් බවට පත්කර ගනිමු. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කරති.

“මහණෙනි, මේ ලෝකයේ අසත්පුරුෂයා අන් කෙනෙකුගේ යම් අගුණයෙක් ඇත්ද, යමෙක් එය නොවිචාරන

ලද්දේත් මතුකොට දක්වයි. විචාරන ලද්දේ කවර නම් කපාද? විචාරන ලද්දේ, ප්‍රශ්න කොට මතු කරන ලදුව, නොපිරිහෙලා නොවසා සම්පූර්ණ කොට විස්තර වශයෙන් අන් කෙනෙකුගේ නුගුණ කියනුයේ වෙයි. මහණෙනි, මේ අසත්පුරුෂයෙක් යයි දන යුතුය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තවදුරටත් අසත්පුරුෂ ලක්ෂණ මෙසේ පැහැදිලි කොට දේශනා කරති. “මහණෙනි, අසත්පුරුෂයා අන් අයෙකුගේ යම් ගුණයක් ඇත් ද, එය විමසන ලද්දේත් ප්‍රකාශ නොකෙරෙයි. නොවිචාරන ලද්දේ කවර කපාද? යමෙක් විචාරන ලද්දේ, ප්‍රශ්න කරන ලද්දේත්. ගුණ වසා, අසම්පූර්ණ කොට, යම්තමින් අන් පුද්ගලයාගේ ගුණ කියන්නේ වෙයි. මහණෙනි, අසත්පුරුෂයෙක් යයි දනගත යුතුය.

“තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂයා තමාගේ යම් අගුණයක් ඇත්ද, එය විචාරණ ලද්දේ ප්‍රකාශ නොකෙරෙයි. නොවිචාරන ලද කල්හි කවර කපාද? විචාරණ ලද්දේ ප්‍රශ්න ලෙසින් විමසන ලද්දේ මුළුමනින් වසා අසම්පූර්ණ කොට යම්තමින් තමාගේ නුගුණ කියනුයේ වෙයි. මහණෙනි, මේ අසත් පුරුෂයෙක් යයි එය දනගත යුතුය”.

“තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ තමාගේ යම් ගුණයක් ඇත්ද, එය නොවිචාරණ ලද්දේත් මතුකොට දක්වයි. විචාරන ලද්දේ නම් කවර කපාද? විචාරන ලද්දේ ප්‍රශ්න කරනු ලබන්නේ නොපිරිහෙලා නොවසා, පරිපූර්ණ කොට, විස්තර වශයෙන් තමාගේ ගුණ කියනුයේ වෙයි. මහණෙනි මේ අසත්පුරුෂයායි මින් දනගත යුතුය. මේ සතර ආකාරයේ කරුණෙන් සමන්වාගත වූයේ අසත් පුරුෂයායි දන යුතුයි.

මෙම අසත්පුරුෂ ලක්ෂණ නුවණින් මෙනෙහි කොට බලා තම ජීවිතයෙන් ඒවා බැහැර කිරීමට වැයම් කළ යුතුය. කැත කුණු

අවුස්සන කපුටෙක් හෝ සුකරයෙක් මෙන් අනුන්ගේම අඩු පාඩු සොයන, ඒවා මහත් කොට දක්වමින් අවමන් කරන්නට උත්සාහ කරන මොනතරම් පිරිස් සිටිනවාද? යම්විටක දැකිය යුතු හෝ සැලකිය යුතු තරම් අඩුවක් හෝ නුගුණයක් ද නොවිය හැකිය. එනමුත් අසත්පුරුෂ පුද්ගලයෝ ඒවා මහත්කොටද මවා පාමින්ද දක්වන්නේ මොනතරම් අකාරුණිකවද? යම් විටක මෙම අසත් පුරුෂ තැනැත්තා හෝ තැනැත්තිය නිසා යහපත් වූද, සමාජයට ප්‍රයෝජනවත් වූද ජීවිතයක් විනාශ වී යා හැකිය. යහපත් වූ පවුල් පරිසරයක් විනාශ වී යා හැකිය. අනුන්ගේ කුඩා වුවද වරද දකින මෙම අවාසනාවන්ත තැනැත්තා තම ලොකු වරදක් වුවද දකින්නේ නැත. එසේත් නැතිනම් තම වරද සඟවන්නට උත්සාහ ගනී. එමෙන්ම අනුන්ගේ ඇති ගුණ ඕනෑකමින් ම මඟහැර හෝ නොකියා, තම ස්වල්ප වූ ගුණයක් වේනම් එයම විස්තර කොට කියයි. නිතරම කියවයි. නොඇසුවත් කියන්නට පටගනී. දැඩි ආත්ම දෘෂ්ටියෙන් යුතු මෙවැනි තැනැත්තා හෝ තැනැත්තිය කටින් පව් පුරවා ගන්නා පහත් අයෙක් ආශ්‍රයට සුදුස්සෙක් නොවේ. “පරිවජ්ජනා” නම් වූ බැහැර කළ යුතු අයෙකි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සතර ආකාරයනික් යුතු සත් පුරුෂ ගුණ ලක්ෂණද දේශනා කරති.

“මහණෙනි, මේ ලෝකයේ සත්පුරුෂයා අන් අයෙකුගේ යම් අගුණයක් ඇත් ද එය විචාරන ලද්දේත් පහළ නොකෙරෙයි. නොවිචාරණන ලද්දාහු කවර කපාද? විචාරන ලද්දේ ප්‍රශ්න කරන ලදුව අඩුකොට, වසා අසම්පූර්ණව ,යම්තමින් අන් පුද්ගලයාගේ නුගුණ කියනුයේ වෙයි. මහණෙනි, මේ සත්පුරුෂයායි දනගත යුතුයි.

“තවද මහණෙනි, සත්පුරුෂයා අන් අයෙකුගේ යම්

ගුණයක් ඇත්ද එය නොවිචාරන ලද්දේත් පහළ කෙරෙයි. විමසන ලද්දාහු කවර කපාද? විචාරන ලද්දේ ප්‍රශ්න කරන ලද්දේ නොපිරිහෙලා නොවසා, පරිපූර්ණ කොට විස්තර වශයෙන් අන් පුද්ගලයාගේ ගුණ කියනුයේ වෙයි. මේ සත්පුරුෂයායි දැනගත යුතුයි.

“තවද මහණෙනි, සත්පුරුෂයා තමාගේ යම් අගුණයක් ඇත් ද එය නොවිචාරන ලදුවත් ප්‍රකට කෙරෙයි. විචාරන ලද්දේ කවර කපාද? විචාරන ලද්දේ, ප්‍රශ්න කරන ලද්දේ, නොපිරිහෙලා, නොවසා, පරිපූර්ණ කොට, විස්තර වශයෙන් තමාගේ අගුණ කියනුයේ වෙයි. මහණෙනි, මේ සත්පුරුෂයායි දැන යුතුයි.

“තවද මහණෙනි, සත්පුරුෂයා තමාගේ යම් ගුණයක් ඇත්ද එය විචාරණ ලද්දේත් පහළ නොකෙරෙයි. නොවිචාරන ලද්දාහු කවර කපාද?. විචාරන ලද්දේ ප්‍රශ්න කරන ලද්දේ අඩුකොට වසා, යම්තමින් තමාගේ ගුණ කියනුයේ වෙයි. මහණෙනි, මේ සත්පුරුෂයායි. දැන ගත යුතුයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උපමාවකින් පෙන්වා දෙති. “මහණෙනි, යම් පරිදි අළුත වීවාහ වූ කාන්තාවක් යම් වූ රැයක හෝ දවසක කැඳවාගෙන එන ලද්දේද, පැමිණි අලුත ඇයට නැන්දනීය. කෙරේද, මාමණ්ඩිය කෙරේද, ස්වාමියා කෙරේද යටත් පිරිසෙන් දූසිදස් කම්කරුවන් කෙරේද බලවත් වූ විලිබිය ඇතිව සිටියේ වෙයි. ඇය පසු කලෙක එක්ව වාසයට ගොස් විශ්වාසයට ගොස් නැන්දනියට ද මාමණ්ඩියට ද ස්වාමියාට ද මෙසේ කියයි. ඉවත යනු නුඹලා කුමක් දන්නවාද? යනුවෙනි.

“මහණෙනි, එපරිදිම මේ ශාසනයෙහි යම් මහණෙක් යම් රාත්‍රියක හෝ දවසක ගිහිගෙයින් නික්ම පැවිද්දට පැමිණියේද, උපාසකයන් කෙරේද උපාසිකාවන් කෙරේද යටත් පිරිසෙයින්

ආරාමයේ සාමණෙරයන් කෙරේද බලවත් ලෙස පාපයට ලජ්ජා, බිය ඇතිව සිටියේ වෙයි. හෙතෙම පසුකලෙක එක්ව වසයට පැමිණ විශ්වාසයට එළඹ, ආචාර්යවරයාටත්, උපාධ්‍යායන්ටත් මෙසේ කියයි. බැහැර යව නුඹලා කුමක් දන්නවාද?”

“මහණෙනි, එහෙයින් මෙසේ හික්මෙන්නේය. “අලුත පැමිණ “මනමාලියගේ” සිතට බඳු සිතින් වාසය කරමු” යි මහණෙනි, නුඹලා මෙසේම හික්මෙන්නේය.

සත්පුරුෂ ලක්ෂණ ගැන කියවන විට, ඔබේ ජීවිතයට ගලපා මෙනෙහි කිරීමට උත්සහා ගන්න. මා අනුන්ගේ දොස් නොසොයන සත්පුරුෂයෙක්ද? එමෙන්ම අන් අයගේ ගුණ දකින්නට ද අවශ්‍ය වීට ඒ ගුණ කියන්නට ද සිතක් ඇති අයෙක් ද? මාගේ වරදක් වුවද බුදුදහමට සහ රටේ නීතියට අනුව වරදක් ලෙස දකින්නට සහ පිළිගන්නට කැමතිද? අවශ්‍ය තැන, මාගේ වරදක් වුවද අන් අය ඉදිරියේ පැවසීමට මා නොබියද? එමෙන්ම එම වරදක, නිවැරදි කරගන්නට තරම් ම නිහතමානී ද? නිතරම , තමා පමණක් නිවැරදි බවත් අය වැරදි බවත් නොසිතන අයෙක්ද? තමා උසස් කොට තබා අන් අය නිතරම පහත් කොට සිතන සහ කතා කරන කෙනෙක්ද? මේවාට පිළිතුරු සිතා ගැනීමේදී, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙන්වා දුන් සත්පුරුෂ ගති ලක්ෂණ මතකයට පැමිණේද? භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙන්වා දුන් සත්පුරුෂ ගුණද ආර්ය මාර්ගයට ප්‍රත්‍යා බවට පත්වේ . හේතුව නම්, අසත් පුරුෂ ගති ලක්ෂණ මතුවන්නේ දැඩි මමත්වය මුල්කරගෙන බැවිනි. ඒ මත රාග, දෝස, මෝහ බහුලය, සත්පුරුෂයා “සක්කායදිට්ඨිය” බැහැර කරන්නට උත්සහ කරන්නෙකි. අළුත පැමිණි මනමාලිය මෙන් නොව ජීවිතය පුරාම සත්පුරුෂ ගුණ පුරුදු කිරීම අවශ්‍යය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක් අවස්ථාවක ආනන්ද තෙරණුවන්ට වදළේ මේ ශාසනයෙන් බාගයක් නොව

මුළු බුදු සසුනම පවතින්නේ සත්පුරුෂ හෙවත් කලාණමිත්‍ර ආශ්‍රය නිසා බවය. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඇතුළු අරහත් උතුමෝ සත්පුරුෂයෝමය. ආර්ය මාර්ගයට පිවිසීමේ මෙම බුදු සසුනේදීම චතුරාර්ය සත්‍ය අවබෝධයට විරිය වඩමු.

උතුම නිවනින්ම නිවේවා

සාධු! සාධු! සාධු!

දුෂ්කථාවෙන් සුන්දර කථාවකට

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

“අස්සද්ධස්ස භික්ඛවෙ සද්ධාකථා දුක්කථා, දුස්සීලස්ස සීලකථා දුක්කථා, අප්පස්සුතස්ස බාහුසච්චකථා දුක්කථා, මච්ඡරියස්ස වාග කථා දුක්කථා, දුප්පඤ්ඤස්ස පඤ්ඤකථා දුක්කථා, ති.”

“මහණෙනි, ශ්‍රද්ධාරහිතයාට ශ්‍රද්ධාකථා දුෂ්කථාය. දුසීල පුද්ගලයාට සීලකථා දුෂ්කථාය. අල්පශ්‍රැත පුද්ගලයාට බහුශ්‍රැත බව පිළිබඳ කථා දුෂ්කථාය. මසුරු පුද්ගලයාට ත්‍යාග කථා දුෂ්කථාය. දුෂ්ප්‍රාඥ පුද්ගලයාට ප්‍රඥාකථා දුෂ්කථාය.

ඉහත සඳහන් කරනු ලැබුවේ අංගුත්තර නිකායේ පඤ්චක නිපාතයෙහි, සතර වැනි පණ්ණාසකයේ සද්ධර්ම වර්ගයට අයත් දුක්කථා සූත්‍ර දේශනාවට අයත් ධර්ම කොට්ඨාශයකයි. දහම් මගෙදී, පුද්ගල නුවණ සහ එහි වර්යාවන් පිළිබඳව මනාව අවබෝධයක් අවශ්‍යයයි. පරීක්ෂාකාරී නුවණ හෙවත් සම්පජ්ඤායෙන් යුතු සතිමන්ත අයෙක් විය යුතු බව දක්වයි. මෙම ශ්‍රාවකයා හෝ

ශ්‍රාවිකාව ගිහි හෝ පැවිදි හෝ වේවා, කලාණුවන්ත වූ සත්පුරුෂ ස්වභාවයෙක් සමන්තාගත වෙයි. මෙවිට මෙම සත්පුරුෂ සතිමන්ත ශ්‍රාවකයා විසින් කුසල පක්‍ෂයේම රැඳී සිටිනු ලැබේ. මෙම සූත්‍ර දේශනාවෙන් පෙන්වා දෙන්නේද එවැනිම ධර්ම පර්යායෙකි. පුද්ගල ආශ්‍රයේදී නොමනා කථා හෙවත් දුෂ්කථාවෙන් බැහැරව සුන්දර කථාවම සුවසේ පිළිපදින නිරාමිෂ ප්‍රීතියෙන් යුතු දහම් මඟකට උපකාර දහම් පෙළකි.

යම්කෙනෙක්, ශ්‍රද්ධා නොමැති අයෙකුට ශ්‍රද්ධාවෙන් හෝ ශ්‍රද්ධාව පිළිබඳ කථා කරන්නේ නම්, එය දුෂ්කථාවක් බවට පත්වෙයි. එයට හේතුව කුමක්ද?

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැහැදිලි කොට දේශනා කරති. “අස්සද්ධෝ භික්ඛවේ සද්ධා කථාය කච්ඡමානාය අභිසජ්ජති, කුප්පති, ව්‍යාපජ්ජති පනිත්ථියති, කෝපඤ්ච, දෝසඤ්ච අප්පච්චයං ව පාතුකරෝති. තං කිස්ස හේතු? තං හි සෝ භික්ඛවේ සද්ධාසම්පදං අත්තනි න සම්පස්සති. නව ලහති තතෝ නිදනං පීතිපාමුජ්ජං. තස්මා අස්සද්ධස්ස සද්ධා කථා දුක්කථා.”

“මහණෙනි, ශ්‍රද්ධා නැතියේ ශ්‍රද්ධා පිළිබඳව කථාව කරන විටම කෝපයෙන් නැඟෙයි. කිපෙයි, තරහවට පත්වෙයි. විරුද්ධව නැඟී සිටියි. කෝපය, ද්වේෂය සහ නොසතුට ප්‍රකට කරයි. එයට හේතුව කුමක්ද? ශ්‍රද්ධා සම්පත්තිය තමා කෙරේ නොමැතිබව දකින්නේය. ඒ නිසාම ප්‍රීති ප්‍රමෝදය නොලබන්නේය. ඒ නිසා, අශ්‍රද්ධයාට ශ්‍රද්ධාකථාව දුෂ්කථා බවට පත්වෙයි.” ශ්‍රද්ධාව නම් තථාගත බුදුරාජාණන් වහන්සේ කෙරේ අවබෝධයෙන් ලබන ප්‍රසාද ලක්ෂණ ගුණයයි. “සද්ධෝ හෝති සද්දහති තථාගතස්ස

බෝධං ඉතිපි සෝ භගවා අරහං ..... ආදී ලෙසිනි. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේද අරහං නම් වන සේක, ආදී ලෙසින් නව අරහාදී බුදුගුණයන් අවබෝධයෙන් දකිමින් “බෝධිය” නම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම මාර්ගයට ප්‍රතිපදා මාර්ගය සකසා ගැනීමයි. එම සැදහැනි සිත හැකිතාක් දුරට රාගාදී කෙලෙසුන්ගෙන් බැහැරව පවතී. එම සිත සන්සුන්ය. සිත නිවන දහම් රසයෙන් පෝෂණය වීම නිසා. ප්‍රමෝදය පවතී. ශ්‍රද්ධාව නැති පුද්ගලයාට එවැනි අත්දැකීමක් නැත. ඔහුට හෝ ඇයට ඇත්තේ කෙලෙස් වලින් ලබන පාපී කසට රසය පමණකි. කැමති රුවෙහි රාගයෙන් ඇලී ලබන තාවකාලික වූ තුවාලයක් කැසීමෙන් ලබන ස්වල්ප වූ සුවයක්, අකමැති රුවෙහි ගැටීමෙන් ලබන දොම්නස් සහගත ගැටීමෙන් යුතු ආවේගත් බඳු අත්දැකීම්ය. අපවිත්‍ර දූයෙහි සිටින පනුවාට එහි අපවිත්‍ර බව නොදනෙන්නා සේ, මෙසේ අශ්‍රද්ධාවන් පුද්ගලයාට ශ්‍රද්ධාවෙහි ඇති සුවය නොදන අශ්‍රද්ධාවෙන් චිත්ත වෛතසිකම සුවය ලෙස දැනෙයි. හැඟියි, ඒ අනුවම හැසිරෙයි.

“මහණෙනි, කුමක් නිසා දුස්සිල්වත් පුද්ගලයාට ශීල කථාව දුෂ්කථාව වේද? දුස්සිලයා ශීල කථාව කරුණු ලබන්නේ කෝපයෙන් ආවේගයට පත්වෙයි. කිපෙයි. තරහවට පැමිණෙයි. විරුද්ධව නැඟී සිටියි. කෝපය, ද්වේෂය සහ නොසතුටට ප්‍රකට කරයි. ඒ කුමක් නිසාද? එම සීල සම්පදව තමා කෙරේ නොදක්නේය. එම නිසා, සීලය හේතුකොටගෙන ප්‍රීති ප්‍රමෝදය නොලබන්නේය. ඒ නිසා දුස්සිල්වත් පුද්ගලයාට සීල කථාව දුෂ්කථා වෙයි.” ශීලය නම් කායික සහ වාචසික සංවරයයි. සිල්වත් තැනැත්තා සිරිත් විරිත් දන්නේ වෙයි. ඒ අනුව ශික්ෂණය ලැබුවෙක් වෙයි. කුඩා අණකුඩා වරදෙහි පවා අවබෝධයෙන් යුතු බිය ඇති අයෙක් වෙයි. එවැනි සිල්වත්

බවක් නැති පස්පව් හා දස අකුසල් කරන, පාපයෙහි ලජ්ජා, බිය නැති දුස්සීල තැනැත්තාට සීලය ගැන පැවසීම “වහ කඳුරු”, “නයාට අඳුකොළ” වැනි විය හැකිය. බොහෝ පාපී පුද්ගලයෝ, සිල්වත් උතුමන්ට නිගරු කරන්නේ එබැවිනි. එවැන්නෝ සිල්වත් හෙවත් “හැඳුණු බව, සංවරය, ශික්ෂණය” දෙස දකින්නේ “මෝඩ, බයාදු, ඔතැනී, අකර්මණ්‍ය” බවක් ලෙසය.

තුන්වෙනුව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරති. “මහණෙනි කවර හෙයින් අල්පශ්‍රැතයාට, බහුශ්‍රැතභාවය පිළිබඳ කථාව දුෂ්කථා වේද? මහණෙනි අල්පශ්‍රැතයා, බහුශ්‍රැතභාවය පිළිබඳ කථාව කරණු ලබන්නේ කෝපයෙන් නැගී හිටියි, කිපෙයි, තරහවට පත්වෙයි. දැඩිව නැගී සිටියි. කෝපය හා ද්වේෂය සමඟ නොසතුට ප්‍රකට කරයි. ඒ කුමක් නිසාද? මෙම පුද්ගලයා. ශ්‍රැත සම්පදාව තමා කෙරේ නොදකින්නේය. ඒ නිසා ඔහු හෝ ඇය ප්‍රීති ප්‍රමෝදය නොලබන්නේය. ඒ නිසාම අල්පශ්‍රැතයාට බහුශ්‍රැත කථාව දුෂ්කථාවක් බවට පත්වෙයි.

ශ්‍රැතවත් පුද්ගලයාගේ ස්වාභාවය කුමක්ද? ශ්‍රැතවත් (බොහෝ ඇසු පිරු තැනැත්තා) ශ්‍රාවකයා ශ්‍රැතධර වූයේ, මූල, මැද, අග නම් තුන්තැනම යහපත් වූ සම්පූර්ණ වූ ධර්ම රසයෙන් පිරුණු යම් දහම් කොටසක් මාර්ග බ්‍රහ්මචරියාවම මතුකරන්නේ නම්, එබඳු ධර්මයෝම ඔහු හෝ ඇය විසින් අසනු ලැබේ. සිතෙහි දරාගෙන සිටියි. වචනයෙන් පුරුදු කරනු ලැබෙයි. සිතෙන් විමසනු ලැබෙයි. විදර්ශනා නුවණින්ම දකිනු ලැබෙයි. මෙවැනි මඟක් ඇති කථාවක්, ධර්ම සුවයක් නොලද සිතක් ඇත්තාට ගෝචර නොවෙයි. එම පුද්ගලයා හසුචි සිටින්නේ පඤ්ච නීවරණ

ධර්මයන්ටය. යම් පුද්ගලයන්ට බහුශ්‍රැත කථාව ඇසෙන විට නිදිමත අලසකම ඇතිවන්නේ එබැවිනි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නැවතත් දේශනා කරති. මහණෙනි, කුමක් නිසා මසුරු පුද්ගලයාට ත්‍යාග කථාව දුෂ්කථාව වේද? මසුරාට ත්‍යාග කථාව කරන්නේ කෝපයෙන් ආවේගයට පත්වෙයි. කිපෙයි තරහගනියි. දැඩිව විරුද්ධව නැගී සිටී. කෝපය හා ද්වේෂය පෙන්නුම් කරයි. නොසතුටට මතුකරයි. ඒ කුමක් නිසාද? මසුරු පුද්ගලයා. ත්‍යාග සම්පදාව තමා කෙරේ නොදකින්නේය. ඒ හේතුකොටගෙන ප්‍රීති ප්‍රමෝදය නොලබන්නේය. ඒ නිසා, මසුරු පුද්ගලයාට ත්‍යාග කථාව දුෂ් කථාව වෙයි. ත්‍යාගී පුද්ගලයාගේ ස්වාභාවය කෙසේද? ත්‍යගවන්තයා, මසුරු මල ඇති සිතින් මිදී, දෙන්තට සේදු අත් ඇතිව, පිදීමෙහි ඇලුනේ, ඉල්ලන්නට නිසි වූයේ, පරීක්ෂාකාරීව සිහිනුවණින්, විමසා බලා දන්දෙමින් වාසය කරයි. මෙවැනි පරිචයක් නොමැති මසුරු පුද්ගලයාට දීම, දනය, පරිත්‍යාගය යහපත් කථාවක් වන්නේ නැත. ඔහුට සිතෙන්නේ ඔහුගේ ධනය නැතිවෙන මඟක් හෝ කථාවක් ලෙසය.

මහණෙනි, කුමක් නිසා, දුෂ්ප්‍රාඥයාට ප්‍රඥා කථාව දුෂ් කථා වේද? දුෂ්ප්‍රාඥ පුද්ගලයා ප්‍රඥා කථා කරනු ලබන්නේ ආවේගයට පත්වෙයි. කිපෙයි. තරහවට පත්වෙයි. දැඩිව නැගී සිටී. කෝපය, ද්වේෂ හා නොසතුට ප්‍රකට කරයි. ඒ කුමක් නිසාද? මෙම පුද්ගලයා ප්‍රඥා සම්පදාව තමා කෙරේ නොදකින්නේය. ඒ හේතුකොටගෙන ප්‍රීතිප්‍රමෝදය නොලබන්නේය. ඒ නිසාම දුෂ්ප්‍රාඥයාට ප්‍රඥා කථාව දුෂ්කථාවෙයි.

ප්‍රඥා කථාව වන්නේ දුක් ක්ෂයවීමට යන කෙලෙස්

සංසිද්ධිම ඇසුරු කොට, පවත්නා ස්කන්ධයන්ගේ හටගැනීම නැතිකිරීමට සමත් ආර්යප්‍රඥාවයි. (ආර්යසාවකො පඤ්ඤවා හෝති. උදයත්ථගාමිනියා පඤ්ඤාය සමන්තාගතො අරියාය නිබ්බේධිකාය සම්මා දුක්ඛක්ඛය ගාමිනියා). මෙවැනි ප්‍රඥා කථාවක්, මෙවැනි, අවබෝධයක් නැති හෝ අවබෝධයකට කැමැත්තක් නැති දුෂ්ප්‍රඥයාට එපා වෙයි. එහිදී ඔහු හෝ ඇය අකැමැති වෙයි.

පුද්ගලයන් පස්දෙනෙකුගේ කථා පුද්ගලයන් පස්දෙනෙකුට සුකථා (යහපත්) කථාවෙයි. සැදහැනියාට ශ්‍රද්ධා, කථාව සුකථාවෙකි. සිල්වතාට සිල්කථාව ද බහුශ්‍රැතයාට බහුශ්‍රැත කථාවද ත්‍යාගීයාට ත්‍යාග කථාවද ප්‍රඥාවන්තයාට ප්‍රඥාකථාවද සුකථාවෙති. මෙහිදී මෙම යහපත් පුද්ගලයෝ ආවේග පිට නොකරත් නොකිපෙති. තරභානොගනති. දැඩිව නැඟි නොසිටිති. කෝපය ද්වේෂය හා නොසතුට පළ නොකරති. ඒ කුමක් නිසාද? යහපත් පුද්ගලයෝ තමන් වෙත එම ගුණ තිබෙන බව දකගන්නෝය. ඒ නිසා ප්‍රීති ප්‍රමෝදය ලබන්නෝය. ඒ නිසාම එම කථා එම සත්පුරුෂයන්ට සුකථා (යහපත්) කථාවෙයි. ඔබත් මෙම පඤ්චවිධ ගුණයන්ගෙන් සමන්තාගත කල්‍යාණවත්ත ආර්ය ශ්‍රාවක ශ්‍රාවිකා පෙළට එකතු වෙන්න. ඔබට ද ආර්ය දහමින් ලබන ආර්ය ධනයට හිමිකම් ඇතිව දහමින් ලද ප්‍රීති ප්‍රමෝදයෙන් සැනහී වතුසව්ව අවබෝධයට මඟ සලසා ගත හැකිවනු ඇත.

උතුම් තුණුරුවන් සරණයි !

මාරයාගේ බිලි කොක්ක

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

“සෙය්‍යථාපි භික්ඛවේ බාලිසිකො ආමිසගතං බලිසං ගම්භීරෙ උදකරහදේ පක්ඛිපෙය්‍ය, තමේනං අඤ්ඤාතරො ආමිසවක්ඛු මච්ඡො ගිලෙය්‍ය. ඒවං හි සො භික්ඛවේ මච්ඡො ගිලිතබලිසො බාලිසිකස්ස අනයං ආපන්නෝ ව්‍යසනං ආපන්නො යථාකාමකරණීයො බාලිසිකස්ස. ඒවමේව බො භික්ඛවේ ඡයිමෙ බලිසා ලෝකස්මිං. අනයාය සත්තානං, ව්‍යාබාධාය.”

“මහණෙනි, යම් සේ බිලි වැද්දෙක් ඇම සහිත බිලි කටුව ගැඹුරු දිය විලක බහාලන්නේද, ඒ මේ බිලි කටුවෙහි ඇමට යොමු වූ ඇස් ඇති එක්තරා මාළුවෙක් ගිලින්නේය. මහණෙනි, මෙසේ ඒ මාළුවා බිලි වැද්දාගේ ගිලගත් බිලි කටුව නිසා දුකට පැමිණියේ විපතට පැමිණියේ බිලි වැද්දා විසින් කැමති යමක් කළ හැකි වන්නේය. මහණෙනි, ඒ ආකාරයෙන්ම ලොව සතුන්ට දුක් පිණිස ප්‍රාණින්ට පීඩා පිණිස බිලි සයක් වෙයි.”

ඉහත සඳහන් කරනු ලැබුවේ සංයුත්ත නිකායේ සඳහන් බාලිසිකෝපම සූත්‍රයෙහි අඩංගු ධර්ම කොට්ඨාශයකි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මහත් වූ කරුණාවෙන් මෙම දහම් අවවාදය කරන සේක. “මහණෙනි, ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනවචන ප්‍රිය ස්වරූප වූ කාමයෙන් යුත් ඇලුම් කටයුතු ඇසින් දතයුතු රූප ඇත. ඉදින් භික්ෂුව (භික්ෂු භික්ෂුණී, උපාසක උපාසිකා) එහි සතුටුවෙයිද ගුණ කියාද, එහි සිත ඔසවා තබයිද, මහණෙනි, මේ මහණ තෙමේ මරුගේ බිලිකටුව ගිලගෙන ඇත්තේ යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි කණින් දත යුතු ශබ්ද ඇත. ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනවචන ප්‍රිය ස්වරූප වූ කාමයෙන් යුත් ඇලුම් කටයුතු, කණින් ලැබිය යුතු ශබ්ද ඇත. එහි සතුටුවෙයිද, ගුණකියාද, එහි සිත ඔසවා තබාද, මේ මහණ මරුගේ බිලිය ගිලගෙන ඇත්තේ යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, ඉෂ්ට වූ, කාන්ත වූ මනවචන ප්‍රිය ස්වරූප වූ කාමයෙන් යුත්, ඇලුම් කටයුතු, නාසයෙන් ලැබිය යුතු ආඝ්‍රාණ ඇත. එහි සතුටුවෙයිද, ගුණ කියාද, සිත ඔසවා තබයිද මේ මහණ මරුහුගේ බිලිය ගිලගෙන ඇත්තේ යයි කියනු ලැබේ. ඉෂ්ට වූ, කාන්ත වූ මනවචන ප්‍රිය ස්වරූප වූ කාමයෙන් යුත් ඇලුම් කටයුතු දිවෙන් දත යුතු රස ඇත. මහණ, එහි සතුටුවෙයිද, ගුණ කියාද, සිත ඔසවා තබයිද, ඒ මහණ මරුහුගේ බිලිය ගිලගෙන ඇත්තේ යයි කියනු ලැබේ. ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනවචන ප්‍රිය ස්වරූප වූ කාමයෙන් යුත් ඇලුම් කටයුතු කයින් ලැබිය යුතු ස්පර්ශ ඇත. ඉදින් මහණ එහි සතුටු වෙයිද, ගුණ කියාද, සිත ඔසවා තබයිද මේ මහණ මරුහුගේ බිලිය ගිලගෙන ඇත්තේ යයි කියනු ලැබේ. ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනවචන, ප්‍රිය ස්වරූප වූ කාමයෙන් යුත් ඇලුම් කටයුතු සිතින් දත යුතු අරමුණු, සිතිවිලි ඇත. ඉදින් මහණ එහි සතුටු වෙයිද ගුණ කියාද සිත ඔසවා තබයිද, මේ මහණ මරුහුගේ බිලිය ගිලගෙන ඇත්තේ යයි කියනු ලැබේ. මේ නිසාම දුකට පැමිණියේ විපතට පැමිණියේ මාරයා විසින් කැමති යමක් කළ හැක්කේ යයි කියනු ලැබේ.

ඉහත සඳහන් දහම් අවවාදය අපට ගළපාගෙන විවරණය කරගනිමු. මාරයා විසින් බිලිකොපුවක් හෝ බිලිකටුවක් දමා ඇත. මහා ජලාශයෙක වෙසෙන මාළුවන් මෙන් අශ්‍රැතවත් ප්‍රාථමික පුද්ගලයෝ ගොදුරු සොයමින් ආහාර සොයමින් වෙසෙති. රස කාමයෙන් පීඩිතව, රස කාමයට ගිජුව හැසිරෙන මෙම ප්‍රාථමිකයා හෙවත් කාමයට ලෝල පුද්ගලයා මනා වූ සිතියෙන් තොරව (සතර සතිපට්ඨානයෙන් බැහැරව) මරුහුගේ බිලිකටුවෙහි අමුණන ලද ඇම බඳු අරමුණුවලට හසුවෙති. එනම් ඇම ගිලින්තට ගොස් බිලිකටුවෙහි ඇමිණුනා මෙනි. බිලි වැද්දා විසින් මාළුවාට කැමති යමක් කළ හැකි මෙන්, රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, සිතුවිලි නම් කාම රසයට හෙවත් තෘෂ්ණාවට තදින් බැඳුන පුද්ගලයාට මාරයා විසින් දුකට, විපත්වලට ඇද දමනු ලැබේ.

පරමාර්ථ ධර්මය පිළිබඳව, පුද්ගලයා විසින් මනා වූ අවබෝධයක් ඇතිකර ගැනීම අවශ්‍යය. කෙටියෙන් සඳහන් කළොත් මෙසේයි. “යං කිඤ්චි සමුදය ධම්මං සබ්බං තං නිරෝධ ධම්මං.” “යමක් හටගන්නා සුඵද ඒ හැම නැසෙන සුඵය.” යනුවෙනි. මෙහි යමක් නම් වූ වදනින් අර්ථවත් වන්නේ සියලුම සංස්කාරයෝය. හෙවත් සංඛත ධර්මයෝය. එනම් පඨවි (තදබව) ආපො (වැගිරෙන බව) තේජෝ (උෂ්ණය) වායෝ (සුළඟ) නම් හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් හටගත් දෙයයි. එවිට ‘මම’ කියා හඳුන්වා ගන්නා මෙම කය හෙවත් ශරීර පුඤ්ජය ද හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගේ එකතුවකි. ඔබ, ඔවුහු ආදී ලෙසින් හඳුන්වන අන් සියලු පුද්ගලයෝද එම පඨවි ආදී හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් සමන්තාගත සංඛතයෝය. එම සවිඤ්ඤාණක වස්තූන් මෙන්ම ගේදොර, යානවාහන, ඇඳුම් පැළඳුම් ආදී අවිඤ්ඤාණ වස්තූන්ද සංඛතයෝය. මෙම හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් හටගත් සවිඤ්ඤාණක

අවිඤ්ඤාණක සියල්ලම හටගෙන (උප්පාද) පැවතෙමින් හෙවත් වෙනස්වෙමින් (ධීනි) නැතිව යයි (හංග). මේ නිසා ඇසෙන් සංකේතවත් කරන වක්ඛු ප්‍රසාදයද, රූපයද, වක්ඛු විඤ්ඤාණයද (ඇස මුල්කරගෙන සකස් වන සිත) ස්පර්ශද විඳිමිද හටගෙන විසිරී නැතිව යයි. එනම් අනිච්ච, දුක්ඛ. අනන්ත නම් වූ ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්ය. යමක් අනිත්‍යයද එය දුක්ඛි. එනම් අග්‍රැතවත් සිත්වලට දුක් දෙන්නකි. දුක් කැඳවන්නකි. යමක් නිත්‍ය නොවේ නම් දුක් සහගත නම්, වෙනස්වීමට ගොදුරුවන්නේ නම්, එය මගේය, මම වෙමි, මගේ ආත්මය කියා ගත නොහැකිය. සැප නොවන මෙන්ම, තමාට පාලනයක් නැති කිසිවක් මගේ කියා තම යටතට ගත නොහැකිය. මේ අනුව “හේතුං පටිච්ච සම්භූතං හේතු භංගා නිරුප්පිකම්” එනම් “හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් හටගත් යමක්වේද, හේතු ප්‍රත්‍ය විසිරී නැතිව යන විට එම හටගත් දෙයද නැතිව යයි” නම් වූ ධර්මතාවය අවබෝධයෙන්ම දැකිය යුතුය.

මෙම අවබෝධය ලබන පැවිදි හෝ ගෘහස්ථ ජීවිත ගතකරන ශ්‍රාවකයා හෝ ශ්‍රාවිකාව විසින් පරමාර්ථ ධර්ම අවබෝධයෙන් යුතුවම සම්මුතියෙහි පිහිටා ඉඳුරන් පැවැත්මටත්, ආරම්භණ පරිහරණයටත් දක්ෂයෙක් වෙයි. “සුතවා අරියසාවකෝ අරියානං දස්සාවි, අරිය ධම්මස්ස කෝවිදෝ අරියධම්මෙ සුවිනීතෝ” යනුවෙන් විස්තර කළ ආකාරයෙන්, ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා ආර්යයන් දැකගෙන ආර්ය ධර්මය අනුගමනය කිරීමෙහි එනම් පරමාර්ථ ධර්මයෙහි දක්ෂයෙක් වෙයි. ආර්ය ධර්මයෙහි සුවිනීත අයෙක් බවට පත්වෙයි. මේ නිසා පරමාර්ථ ධර්ම අවබෝධයෙන් සම්මුතියෙහි කටයුතු කිරීමට තරම් වඩනා ලද සිතක් සහ පුරුදු කරන ලද (භාවිත, බහුලිකත) චරිතයකින් යුතු ශ්‍රාවකයෙක් හෝ ශ්‍රාවිකාවක් බවට පත්වෙයි. මෙහිදී මෙම භාවිත

සිත් ඇති සතිමන්ත වූ ශ්‍රාවකයා හෝ ශ්‍රාවිකාව විසින් ඇසින් රූප, කණින් ශබ්ද, නාසයෙන් ආසුහණ, දිවෙන් රස, කයින් ස්පර්ශ, සිතෙන් සිතුවිලි පැවැත්වූවද, එහි සතර සතිපට්ඨානයෙන් යුතු සිතියෙහිම පිහිටා කටයුතු කරයි. කුඩා අණුකුඩා වරදෙහි පවා බිය දක්නා සුළු වූ සීලයෙහිම පිහිටා කටයුතු කරයි. සම්මුතියෙහි එනම් ලෝක පැවැත්මෙහි සහ ලෝක ව්‍යවහාරයෙහි මමය, මාගේය, කියා ආරම්භණ පරිහරණ කළත් එම කිසිදු අරමුණක් උපාදානයට නොගනී. එනම් ඉටුවඩන, මනවඩන ආදී ලෙසින් පඤ්චකාම ගුණයන්ගෙන් යුතුව මගේය. මම වෙමි. මගේ ආත්මයයි, සංස්කාර රූප නොකර ගනියි. සංස්කාරවල රූපනොවීම හේතුකොට ගෙන විඤ්ඤාණයෙන් වෘද්ධියක් නැත. මින් අදහස් කරන්නේ ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා මරුහුගේ බිලියේ ඇමට කිසිදු ආකාරයකින් හසුනොවන බවයි. මරු විසින් බිලි කොක්කෙහි රුව නැමති ඇමක්, ඉටුවඩන, මනවඩන ප්‍රිය වූ කාමයෙන්, ඇලුම් කරන ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, සිතුවිලි නම් වූ ඇම රුවාගෙන සිටියත් සතිමන්ත වූ ශ්‍රාවකයා හෝ ශ්‍රාවිකාව එම ඇමවලට හසුනොවේ. එම ඇම ගිලින්නේ නොවේ. නිදසුන් මෙසේය. සතිමන්ත වූ මෙම ශ්‍රාවකයා හෝ ශ්‍රාවිකාව පරමාර්ථ අවබෝධයෙන් යුතුවම, සම්මුතියෙහිදී ඉෂ්ඨ වූ රූපාදී අරමුණු ප්‍රියවශයෙන් පරිහරණය කළද එහි උපාදානයකට නොපැමිණේ. ප්‍රිය රුව ප්‍රිය ලෙස දකීයි. එහෙත් ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් බවට දන්නා නුවණින් යුතුව එහි නොඇලෙයි. නොබැඳෙයි. මගේ නොකර ගනියි. එහි සිත ඔසවා නොතබයි. ඉෂ්ඨ ශබ්දයද, ඉෂ්ඨ වූ ආසුහණයද, ඉෂ්ඨ වූ රසය ද, ඉෂ්ඨ වූ ස්පර්ශයද, ඉෂ්ඨ යහපත් සිතුවිලි ද ප්‍රිය වශයෙන් දකීයි. හඳුනාගනියි. පරිහරණය කරයි. නමුත් ඒවායෙහි තෘෂ්ණාවෙන් නොඇලෙයි. නොබැඳෙයි. සිතෙහි මූලට නොගනියි. නිබ්බිදාව,

විරාගය, නිරෝධය මැනවින් පුරුදු කරයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කරති. “මහණෙනි, ඇසින් දක යුතු රූප, කණින් දක යුතු ශබ්ද, නහයෙන් දක යුතු ගන්ධ, දිවෙන් දක යුතු රස, කයින් දක යුතු පහස, සිතිය දක යුතු දහම් ඇත. මේවා ඉෂ්ඨ වූ කාන්ත වූ මනවචන ප්‍රිය ස්වරූප වූ කාමයෙන් යුත් ඇලුම් කටුයතු ලෙස අශ්‍රැතවත් සිත්වලට දැනුනත්, ශ්‍රැතවත් ශ්‍රාවකයා හෝ ශ්‍රාවිකාව ඒවායේ සතුටු නොවෙයි. කාම ගුණ නොකියයි. කාමයෙන් හෝ රාගයෙන් නොපතයි. එහි නොගැලී සිටියි. මේ නිසා මරුගේ බිලිය නොගිලා එය බිත්දේය යයි කියනු ලැබේ. මේ නිසාම දුකට නොපැමිණියේ විපතකට පත් නොවූයේ මරහු විසින් කැමති පරිදි නොකළ හැක්කේ යයි කියනු ලැබේ.

උතුම් වතුරාර්ය සත්‍ය අවබෝධය පිණිසම උපනිශ්‍රය වේවා.

සාධු! සාධු! සාධු!

තම තම නැණ පමණින් දැන ගත යුතු දහම කුමක්ද?

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

ජීවිත ගමනේ අප සියළු දෙනාම සොයාගෙන යන්නේ මානසික සුවයයි. සැනසිල්ලයි. කයට සැප දෙන්නට යයි ආහාර, ගේ දොර, ඇඳුම් පැළඳුම් ආදී බොහෝ ලෞකික වස්තූන් සොයාගෙන, තරඟයකට මෙන් කටයුතු කළත්, අවසානයේ අපි නතර වෙන්නේ සිත ළඟය. එනම් සිතේ සුවයක් හෙවත් සැනසිල්ලක් සොයමින්ය. සිතට සුවයක් නැත්නම්, අර ලැබූ හැම සම්පතක්ම නිසරු යයි දැනෙන්නට පටන් ගනියි. බොහෝ අයෙකුට ලෞකික සම්පත් පැවතියත් සිතට සැනසුමක් නොමැති කමින් අපමණ වූ දුකට දෝමනස්සයන්ට පත්ව සිටිනු ඔබත් දකිනවා ඇත. යම්විටෙක ඔබටත් ජීවිතේ එම අත්දැකීම තිබෙන්නට පුළුවන. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ පැහැදිලි කොට වදාළ ඒ අමා දහම තරමකින් හෝ තේරුම් ගන්නට හැකිනම් අප සොයන ඒ මානසික සුවය වෙත අයෙක් කෙරේ

නොව තමා කෙරේම පවතින බව අවබෝධ වනු ඇත. එම උතුම් වූ සැනසුම ලබන මාර්ගය තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද සූත්‍ර දේශනාවක් ඔස්සේම පැහැදිලි කරමි.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර ඡේතවනාරාමයේ වැඩ වසති. දිනක් ආයුෂ්මත් උපවාණ තෙරණුවන් වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වන්දනා කොට එකත්පස්ව වැඩහිඳ මෙසේ ප්‍රශ්න කරති. “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාළ ධර්මය, සන්දිට්ඨික (තමා විසින්ම අවබෝධයෙන් දැකගත යුතු) යයි කියනු ලැබේ. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, ධර්මය කවර කරුණක් නිසා සන්දිට්ඨිකත්, අකාලිකත් (කල් නොයවා විපාක දෙන්නේත්), ඒනිපස්සිකත් (එන්න, පරීක්ෂාකොට බලන්න යයි කීමට සුදුසු) ඕපනයිකත් (සිත්හි තැන්පත් කොටගෙන පිළිපැදීමට සුදුසු) පව්වත්තං වේදිතබ්බෝ විඤ්ඤුහි (නුවණ ඇත්තන් විසින් අවබෝධ කොට ගත යුතු) වේද?

උපවාණ තෙරුන් වහන්සේ විසින් මෙසේ ප්‍රශ්න කරන්නේ, පරමාර්ථ ධර්මයම අවබෝධ කරගැනීමටය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැහැදිලි කොට දේශනා කරති. “උපවාණ, මෙම ශාසනයෙහි හිඤ්ඤාවක් විසින් ඇසින් රූපයක් දැක රූපය දන්නේත්, රූප රාගය දන්නේත් වෙයි. තම ආධ්‍යාත්මයෙහි ඇති රූපයන්හි රාගය, මාගේ ආධ්‍යාත්මයෙහි රූපයන්හි රාගය ඇතැයි දනීයි. උපවාණ, ඒ හිඤ්ඤාව යම් වූ ඒ රූප දැක රූපය දන්නේත් රූප

රාගය දන්නේත් වේද, තම ආධ්‍යාත්මයෙහි ඇති, රූපයන්හි රාගය, මාගේ ආධ්‍යාත්මයෙහි රූපයන්හි රාගය ඇතැයි දනීද, ඒ නිසාම මේ උතුම් වූ ධර්මය සාන්දෘෂ්ඨික, අකාලික, ඒනි පස්සික, ඕපනයික පව්වත්තං වේදිතබ්බෝ විඤ්ඤුහි යනුවෙන් අවබෝධ කොටගත යුතුවෙයි.”

මෙම අදහස අප විසින් විවරණය කරගත යුතුය. එනම් පැහැදිලි කරගත යුතුය. අප සියළු දෙනා ඉපදෙමින් සහ මරණයට පත්වෙමින් සසර ගමනෙහි සැරිසරන්නේ තෘෂ්ණාව නිසාය. මෙම තෘෂ්ණාව විවිධ ආකාරයෙන් සත්වයන් කෙරේ පවතී. මෙම තෘෂ්ණාව ප්‍රධාන වශයෙන් කාම, භව, විභව ලෙස කොටස් කොට පෙන්නු අතර සසරට සත්වයා බැඳ තබන සංයෝජන ධර්ම දහයක් ද පෙන්වා දී තිබේ. ඒවා නම් සක්කායදිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බතපරාමාස, කාමරාග, පටිස, රූපරාග, අරූපරාග, මාන, උද්ධච්චා, යනුවෙනි. වර්තමාන පැවැත්ම සමඟ මේවා ඇතිවෙමින් ගමන් කරයි. සසර පැවැත්ම යයි හඳුන්වන්නේද එයයි. මෙයට අමතරව පෘථග්ජන සියළු සත්වයන් කෙරේ අප්‍රකටව සැඟවී පවතින, එනමුත් අරමුණුවල ගැටීමේදී අභාවිත සිත්වල පහළ විය හැකි “අනුසය” නමින් හඳුන්වන කෙලෙස් ද පවතී. ඒවානම් රාගානුසය, දිට්ඨානුසය, මානානුසය, විචිකිච්ඡානුසය, පටිසානුසය, අවිජ්ජානුසය හා භවරාගානුසය වශයෙනි. තෘෂ්ණාව නම් ඇලීම, බැඳීම, ගැටීම සහ මූලාව හටගන්නේ මෙම ඉහත සඳහන් කෙලෙස් නිසා නම්, සසර දුකෙන්

නිදහස්වීම පිණිස මෙම කෙලෙස් හටගන්නා සියළු ආකාර සහ විධික්‍රම නැතිකර ගත යුතුය. ඒ අතර සසර ගමනේ පටන් පැවත අවුත් අප්‍රකටව යටපත්ව පවතින අනුසය ධර්මයන් ද මුලින්ම උපුටා දැමීමද කළ යුතුය. ඒවා එසේ කිරීමට නම් සතිය හෙවත් සතර සතිපට්ඨානයන්ට අනුව සිහිනුවණ පවත්වන්නට “සිත” පුරුදු කළ යුතුය.

පරමාර්ථ ධර්මය දැකීම ලෙසත්, විපස්සනා ඤාණය ලෙසත්, සමාධිය දියුණු කොට චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය ලෙසත් ගැඹුරු අවස්ථාවට පත්වන්නේ එයයි. චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම අවබෝධයෙන් කෙළවර වන සසර ගමනේ නිමාව ඇතිකර ගැනීමට නම් සරලව නමුත් සියුම් ලෙස “සත්වයා, පුද්ගලයා” පිළිබඳ අවබෝධයක් ඇතිකර ගත යුතුය. එනම් සත්වයා, පුද්ගලයා ලෙස හඳුන්වන ධාතු, ස්කන්ධ, ආයතනයන් පිළිබඳවය. එනම් පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, ආකාස, විඤ්ඤාණ නම් ධාතූන් පිළිබඳවය. එමෙන්ම වක්‍ර, සෝත, සාණ, ජීවිතා, කාය, මන නම් වූ ඉඤ්ජයන් පිළිබඳව හා එම ඉඤ්ජයන්ට අරමුණු වන රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම (සිතුවිලි) පිළිබඳවය. රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර විඤ්ඤාණ නම් වූ පඤ්ච උපාදානස්කන්ධයන් පිළිබඳවය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මය, අපට තරමකින් හෝ තේරුම් ගැනීමට ඉහත කළ විස්තර උපකාර වෙනවා ඇත.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් උපවාණ තෙරුන්ට සඳහන්

කළේ රූපය දන්නේත්, රූප රාගය දන්නේත් වෙයි. රූපයන්හි රාගය, මාගේ සන්තානයෙහි හෙවත් ආධ්‍යාත්මයෙහි රූපයන්හි රාගය ඇතැයි දන්නේය යනුවෙනි. මෙහිදී සතිය හෙවත් සිහිනුවණ පුරුදු කරන තැනැත්තා විසින් ඇසෙන් දකින රූපය, පරමාර්ථ වශයෙන් දැකගන්නේ හෙවත් දන්නේ කෙසේද? “වක්‍රංව පටිච්ච රූපේ ව උප්පජ්ජති වක්‍රු විඤ්ඤාණං. තිණ්ණං සංගති එස්සෝ. එස්ස පච්චයා වේදනා, වේදනා පච්චයා තණ්හා.....” යනුවෙනි. ඇසෙහි හටගැනීමේදී වක්‍ර විඤ්ඤාණය පහළ වෙයි. මෙම ඇස, රූපය සහ විඤ්ඤාණය නම් තුනෙහි එකතුවෙන් ස්පර්ශය හටගනී. ස්පර්ශය නිසා විඳීම (සුඛ, දුක්ඛ, අදුක්ඛම සුඛ) පහළවෙයි. එම විඳීම අනුව තෘෂ්ණාව හටගනී. රූපය මෙසේ සසර පවත්වමින්, දුක්ඛ අල්ලා බැඳ තබන තෘෂ්ණාව දක්වා ගමන් කළේ කෙසේද? එම රූපය කෙරේ මනාවූ අවබෝධයක් සමඟින් පරමාර්ථ ධර්මයෙන් යුතු සිහිය හෙවත් සතිය නොපැවැත් වූ නිසයි. සවිඤ්ඤාණක හෝ අවිඤ්ඤාණක (පණ ඇති හෝ නැති) මෙම රූපය නිර්මාණය වී ඇත්තේ පඨවි (තද බව) ආපෝ (වැගිරෙන බව) තේජෝ (උෂ්ණය) වායෝ (සුළඟ) නම් වූ ධාතු කොටස් වලිනි. මෙසේ නිර්මාණය වන සියළුම දෙය හඳුන්වන්නේ සංඛත, සංස්කාර නම් වූ වචනවලිනි. මෙම සංස්කාර වස්තූන්වල ස්වභාවය නම් හටගෙන, වෙනස්වෙමින්, විනාශ ස්වභාවයට පත්වීමයි. උප්පාද, ධීති, භංග යනුවෙන් පැහැදිලි කළේ එම අවස්ථාවන්ය. මෙහිදී පරමාර්ථ වශයෙන්

ඇතිකරගන්නා වූ අවබෝධය නම්, එම උප්පාද-භංග නම් වූ හටගෙන-විනාශවීම, අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත ඔස්සේ මෙනෙහි කිරීමයි. එසේ මෙනෙහි කරන්නේ කෙසේද? යමක් අනිත්‍යයද එය දුක්ඛය. එසේ යමක් දුක් සහගත වන්නේ නම් එය ස්ථිර ආත්මයක් හෝ පුද්ගලයෙක්, හෝ ස්ථිර යමක් නොවේ. එසේ නම්, පණ ඇති පුද්ගලයෙකුගේ රූපයක් දකින්නේ නම් ඇතිකරගත යුතු දුක්ඛ කුමක්ද? මේ පුද්ගලයෙක් ලෙස දකින පඤ්ච උපාදානස්කන්ධයම අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත නම් වූ ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්ය. පණ නැති වස්තුවක් වූ ගේදොර, ඉඩකඩම්, යානවාහන, ඇඳුම් පැළඳුම් ආදී දෙය වුවද ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්ය. පරමාර්ථ වශයෙන් දකින, භාවිත සිතක් ඇති, සති සම්පජ්ඤායෙන් යුතු අයෙකුට එම පණ ඇති හෝ පණ නැති වස්තූන් කෙරේ මෙවැනි අවබෝධයක් ඇතිවෙයි. එනම් මේ කිසිවක් “මගේ නොවේ” (නේතං මම) “මම නොවෙමි” (නේසෝ හමස්මි) “මගේ ආත්මය හෝ ස්ථිර යමක් නොවේ. (නමේසෝ අත්තා) යනුවෙනි. තමාගේ මෙන්ම බාහිර රූපය කෙරේ ද පරමාර්ථ වශයෙන් දකින්නේ එසේය.

මෙම අවබෝධය නැති, අභාවිත සිතක් ඇති පුද්ගලයාගේ සිතෙහි එම රූපය කෙරේ රාගය හෙවත් ඇල්ම ඇතිවෙයි. එනමුත් ධර්මය දකින්නට කැමති පුද්ගලයා විසින් සිහිය පිහිටුවාගෙන, තමාගේ සිතේ එම රූපය කෙරේ රාගය හෙවත් ඇල්ම ඇතැයි දනගනී. සාන්ද්‍රාෂ්ඨීකය, අකාලිකය ආදී වශයෙන් පැහැදිලි කළේ

එම ගුණයන්ය.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නැවතත් මෙසේ පැහැදිලි කොට දේශනා කරති. “උපවාණ, මේ ශාසනයෙහි භික්ෂුවක් ඇසින් රූපයක් දැක, රූපය දක්නේත්, රූපරාග නැතිබව දන්නේත් වෙයි. තමාගේ සිතේ නැති රූප රාගයන් නිසා, තම සන්තානයෙහි හෙවත් ආධ්‍යාත්මයෙහි රූප රාගය නැතැයි දනගනීයි. මේ ආකාරයෙන් ධර්මය සන්දිට්ඨිකයි. අකාලිකයි. ඒහි පස්සිකයි. ඕපනයිකයි. පච්චත්තං චේදිතබ්බෝ විඤ්ඤුහි ගුණයට අයත්ය.”

මේ ලෙසින් කනිත් ශබ්දය ඇසීමේදී ද නාසයෙන් ආසුභණය ලැබීමේදී ද, දිවෙන් රස ලැබීමේදී ද, කයින් ස්පර්ශය ලැබීමේදී ද මනසින් ධර්ම හෙවත් සිහිවිලි ඇතිවීමේදී ද පරමාර්ථ ධර්මයෙහිම පිහිටා, මනාව සතිය පුරුදු කරමින් අවබෝධය ලැබීම කළ යුතුය. එය විපස්සනාවයි. එයම දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග නම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධයට මාර්ගය වන්නේය. ඔබ සැම සුවපත් වේවා. උතුම් වූ ඒ ධර්මාවබෝධයම වේවා.

සාධු! සාධු! සාධු!

සදහම් නසන සදහම් වැනි පිළිරුව

නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

“ ඒවං හේතං කස්සප, හෝති සත්තේසු භායමානේසු,
සද්ධම්මෙ අන්තරධායමානෙ, බහුතරානි වෙව සිකඛාපදානි
හොන්ති අප්පතරා ව හික්ඛු අඤ්ඤාය සණ්ඨහන්ති.”

“කස්සප, මෙය මෙසේම වෙයි. සත්වයන් පිරිහෙන කල්හි
සදහම් අතුරුදන් වන කල්හි ශික්ෂාපදයෝත් බොහෝ වෙති. ඉතා
මඳ වූ හික්ෂුහුත් රහත් බව්හි පිහිටත්.”

ඉහත සදහන් කරනු ලැබුවේ සංයුක්ත නිකායේ කස්සප
සංයුක්තයේ සදහන් සද්ධම්ම පතිරූපක සූත්‍රයට අයත් දහම්
කොටසකි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර ඡේතවනාරාමයේ
වැඩ වෙසෙති. දිනක් මහා කාශ්‍යප තෙරණුවන් වහන්සේ වෙතට
පැමිණ වන්දනා කොට මෙසේ ප්‍රකාශ කළහ. “භාග්‍යවතුන්
වහන්ස, යම් කරුණක් නිසා පෙර ශික්ෂාපදයෝත් මඳ වුවාහු නම්,
ඉතා බොහෝ හික්ෂුහුත් රහත් බැව්හි පිහිටියාහු නම් ඊට හේතු
කවරේද? භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කරති. කාශ්‍යප,
මෙය මෙසේම වෙයි. සත්වයන් පිරිහෙන කල්හි සදහම් අතුරුදන්

වන කල්හි ශික්ෂාපදයෝ බොහෝ වෙති. ඉතා මඳ වූ හික්ෂුහු රහත්
බව්හි පිහිටත්, යනුවෙනි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නැවතත් එම
කරුණ උපමා සහිතව මෙසේ විස්තර වශයෙන් දේශනා කරති.

කාශ්‍යප, ලෝකයෙහි යම්තාක් සදහම් වැනි ප්‍රතිරූපයක්
නූපදීද ඒතාක් සද්ධර්මයේ අතුරුදන් වීමක් ඇති නොවේ. කාශ්‍යප
ලෝකයේ යම් කලෙක සදහම් වැනි ප්‍රතිරූපයක් උපදීද, එකල්හි
සද්ධර්මයේ අතුරුදන්වීම සිදුවෙයි. කාශ්‍යප, ලෝකයේ යම්තාක්
රන්බඳු දෙයක් හටනොගනී නම්, ඒ තාක් රන් අතුරුදන් වීමක්
නොවේද, කාශ්‍යප ලෝකයේ යම් කලෙක රන් බඳු දෙයක් හටගනී
නම්, එකල්හි රන් අතුරුදන්වීමක් වේද, කාශ්‍යප එලෙසින්ම ලොව
යම්තාක් සද්ධර්ම රූපයක් නූපදීද ඒතාක් සදහම්හුගේ අතුරුදන්
වීම නොවේ. යම්කලෙක ලෝකයේ සදහම් ප්‍රතිරූපයක් උපදීද,
ඒකල්හි සද්ධර්මයේ අතුරුදන්වීම වේ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන මෙම දහම්
කරුණු පිළිබඳව නුවණින් විමසා බලන්න. “කාශ්‍යප, පඨවි ධාතුව
සදහම් අතුරුදන් නොකරයි. ආපෝ ධාතුව සදහම් අතුරුදන්
නොකරයි. තේජෝ ධාතුව සදහම් අතුරුදන් නොකරයි. වායෝ
ධාතුව සදහම් අතුරුදන් නොකරයි. යම් කෙනෙක් මේ සද්ධර්මය
අතුරුදන් කෙරේද, ඒ හිස් පුරුෂයෝ මේ සසුනෙහිම උපදිති.”
කාශ්‍යප යම්සේ නැව අධික ලෙස බඩු ගැනීමෙන්ම ගිලේද,
එහෙයින් පිළිවෙත් මගින් සදහම් අතුරුදන් නොවේ.

කාශ්‍යප පිරිහීමට හේතුවන මේ පස්වැදෑරුම් දහම්,
සද්ධර්මයේ නැසීම පිණිස, අතුරුදන්වීම පිණිස පවතී. එනම්, මේ
ශාසනයෙහි හික්ෂු, හික්ෂුණි, උපාසක, උපාසිකාවෝ ශාස්තෘන්
වහන්සේ කෙරෙහි ගෞරව නැත්තාහු යටත් පැවතුම් නැත්තාහු

වෙසෙත්. ධර්මය කෙරෙහි ගෞරව නැත්තාහු යටත් පැවතුම් නැත්තාහු වෙසෙත්. සංඝයා කෙරෙහි ගෞරව නැත්තාහු යටත් පැවතුම් නැත්තාහු වෙසෙත්. ශික්‍ෂාව කෙරෙහි ගෞරව නැත්තාහු වෙසෙත්. සමාධිය කෙරෙහි ගෞරව නැත්තාහු යටත් පැවතුම් නැත්තාහු වෙසෙත්. කස්සප, පිරිහීමට හේතුවන මේ දහම් පස සද්ධර්මයේ නැසීම පිණිස අතුරුදන්වීම පිණිස පවතී.

සද්ධර්මයේ අතුරුදන් නොවීම පිණිස හේතුවන හෙවත් පැවැත්ම පිණිස හේතුවන දහක් කරුණු පසක් ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරති. ඒ මෙසේයි. මේ සස්තෙහි හික්‍ෂු හික්‍ෂුණීහු, උපාසක උපාසිකාවෝ ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහි ගෞරව ඇත්තාහු යටත් පැවතුම් ඇත්තාහු වෙසෙත්. සංඝයා කෙරෙහි ගෞරව ඇත්තාහු යටත් පැවතුම් ඇත්තාහු වෙසෙත්. ශික්‍ෂාව කෙරෙහි ගෞරව ඇත්තාහු යටත් පැවතුම් ඇත්තාහු වෙසෙත්. සමාධිය කෙරෙහි ගෞරව ඇත්තාහු යටත් පැවතුම් ඇත්තාහු වෙසෙත්. කස්සප, මේ දහම් පස සද්ධර්මයේ පැවැත්ම පිණිස නොනැසීම පිණිස, අතුරුදන් නොවීම පිණිස පවතී.

ඉහත සඳහන් කළ සූත්‍ර දේශනාව අපි විචරණය කර ගනිමු. කාශ්‍යප තෙරුන් වහන්සේ විසින් පළමුව ප්‍රශ්න කරනු ලැබුවේ, පෙර ශික්‍ෂා පද අඩු වූ අතර රහත්හු වැඩිනම්, එයට හේතු කවරේද යන්නයි. එමෙන්ම දැන් ශික්‍ෂා පද බහුල වී ඇති අතර රහත්හු මඳ වීමට හේතුව කුමක්ද යන්නයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළේ සත්වයන් පිරිහෙන කල්හි සහ සද්ධර්මය අතුරුදන් වන කල්හි ශික්‍ෂා පද බොහෝ වන බවත් රහත්හු මඳවන බවත්ය. ඒ බව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වඩාත් පැහැදිලි කළේ සදහම් ප්‍රතිරූපයක් උපමාවට ගෙනදක්වමිනි. යම් කලෙක සදහම් වැනි ප්‍රතිරූපයක්

ඇති නොවේද, ඒ තාක් සද්ධර්මය නොනැසේ. යම් කලෙක සදහම් වැනි පිළිරුවක් ඇතිවේද, එවිට සද්ධර්මය නැසීමට පත්වෙයි. මේ සදහම් ප්‍රතිරූපය නම් පඨවි ධාතුව හෝ ආපෝ ධාතුව හෝ තේජෝ ධාතුව හෝ වායෝ ධාතුව නම් නොවේ. එනම් ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා ගුණ නොවචන මේ ශාසනයෙහිම පහළවන හිස් පුරුෂයෝය. මෙම හිස් පුරුෂයන් කෙරේ පර්යාප්ති, ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රතිවේධ නම් වූ ත්‍රිවිධ ශාසනික ගුණ දක්නට නොලැබෙයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එම කරුණ මෙසේ විස්තර කොට වදාළහ. මේ සසුන්හි හික්‍ෂුහු, හික්‍ෂුණීහු, උපාසක, උපාසිකාවෝ ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහි, ධර්මය කෙරෙහි, සංඝයා කෙරෙහි, ශික්‍ෂාව කෙරෙහි, සමාධිය කෙරෙහි ගෞරව නැත්තාහු යටත් පැවතුම් නැත්තාහු වෙසෙති. එම නිසාම සද්ධර්මයේ නැසීම සහ අතුරුදන් වීම සිදුවන බවය. වර්තමානයේ සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ ජීවමානව වැඩ නොසිටිය ද, ජීවමානව වැඩසිටින්නේය යන අදහසින්ම ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව සහ ගෞරවය ඇතිකර ගැනීම අවශ්‍යය. යම් පුද්ගලයෙක් බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි අවබෝධයෙන් යුතුව ශ්‍රද්ධා ගුණය ඇතිකරගන්නා විට, කිසිවිටෙකත් ඒ පුද්ගලයා කෙරෙන් දුසිල්වත් බවක් පැනනොනගීයි. ශ්‍රද්ධා ගුණය ඔස්සේ බුදුගුණ අවබෝධයෙන් දැකගන්නට උත්සහ කරයි. එම පිළිවෙත් මාර්ගයේදී තමා කෙරේද රාග, දෝස, මෝහ ආදී කෙලෙස්වල පාලනයක්, යටපත් වීමක් හා සංසිඳීමක් ඇතිවෙන්නට පටන් ගනී. මෙහිදී පුද්ගලයා කායික වාචසික සංවරයෙන් යුතු අයෙක් බවට පත්වන අතර, විරාගී මගෙහි ගමන් කරන ආර්ය ශ්‍රාවක මාර්ගය ඉලක්ක කර ගනීයි. ඔහු හෝ ඇය ධම්මානුසාරී බවට පත්වන්නේ එවිටයි. ධර්මය කෙරේ ගෞරව ඇතිවෙනවා පමණක් නොව,

ජීවිතය දෙවනි කොට ධර්ම මාර්ගයට මුල්තැන දෙන්නෙක් බවට පත්වෙයි. සීල, සමාධි, ප්‍රඥා නම් ත්‍රිශික්‍ෂා මාර්ගයට පිළිපත් ශ්‍රාවකයෙක් ශ්‍රාවිකාවක් බවට පත්වෙයි. එනමුත් මේ ශාසනයෙහි සිවු පිරිස අතරින් එක් අයෙක් ලෙස පෙනී සිටින පුද්ගලයා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි ගෞරවය හෙවත් ශ්‍රද්ධාව නොමැත්තේ නම් ඔහුට හෝ ඇයට සද්ධර්ම මාර්ගය නියම ආකාරයෙන් නොවැටහේ. කෙලෙස්වලට යට වූ හෝ වසඟ වූ පුද්ගලයෙක් බවට පත්වෙයි. වර්තමානයේ ශ්‍රාවක ශ්‍රාවිකා නමින් පෙනී සිටින බොහෝ පිරිසක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි ධර්මය කෙරෙහි, සංඝයා කෙරෙහි, ශීලය සමාධිය කෙරෙහි ගෞරවය සහ යටත් බව මනාලෙස ඇතිකර නොගැනීම නිසා සීල, සමාධි, ප්‍රඥා ගුණයන්ගෙන් හීනව වෙසෙති. “අණුමත්තේසු වජ්ජේසු භයදස්සාවී” කුඩා අණුකුඩා වරදෙහි බිය දක්නා සුළුව යන අදහසින් බැහැරව “රාගී” මඟට පිළිපත් අය බවට පත්වෙති. සසර දුකෙන් නිදහස්වීමට උපකාර වන තෘෂ්ණාවෙන් බැහැරවීම නම් “අත්හැරීම” වෙනුවට උපදානයන්ට එනම් කෙලෙස් අරමුණු වලට දැඩිව හසුවෙති. සද්ධර්මයේ නමින් දරුණු වූ ලාභ, කීර්ති, ප්‍රසංශාවලට යොමුවෙන මඟට වැටෙති. ඉන්ද්‍රියන් පිනවීමට මුල්තැනක් දෙති. මෙය සද්ධර්මය වැනි පිළිරුවෙහි ලක්ෂණ කිහිපයකි. මෙහිදී සිදුවන්නේ පිරිසිදු සද්ධර්මය යටපත් වී අසද්ධර්මය මතු වීමයි. බොහෝ දෙනා දැඩි ආශාවන්ගෙන් ද රාගී සිත් ඇතිවද, ද්වේෂයෙන්ද, මානසෙන්ද “මමය,මාගේය” මුල් කරගත් මිථ්‍යා දෘෂ්ටියෙන් ද යුතුව දිවිගෙවති. බොහෝ විටක වැඳුම් පිදුම් වලට පමණක් මුල් තැන දෙන ආමිෂයටම නැඹුරුවෙති. සද්ධර්මය අතුරුදන් වෙන්නට පටන්ගනීයි.

එනමුත් තෙරුවන් කෙරේ ඉමහත් ශ්‍රද්ධා ගෞරවයෙන් යුතුවීමත්, ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා මඟට පිළිපත් ශ්‍රාවක ශ්‍රාවිකාවන් බවට පත්වීමෙන් සද්ධර්මය අතුරුදන් නොකොට අර්හත් සුවය ලැබිය හැකි බව මෙම සූත්‍ර දේශනාව පෙන්වා දෙයි. බෙහෙවින්ම ධ්‍යාන, මාර්ගඵලාවබෝධය පිණිස වීර්ය දූර්මය. එසේ නොමැතිව, ගිහි හෝ පැවිදි හෝ වේවා, සද්ධර්මයෙන් පෙන්වා දෙන හැඳෑ මඟ අමතක කොට රාගාදී කෙලෙස්වලින් පීඩිතව පස්පව්, දස අකුසල්වලටත් යොමුවීම සද්ධර්මය නැසීමකි. වර්තමානයේ මේ සද්ධර්මය පවතින්නේ, සද්ධර්මය ප්‍රතිරූපකයන් නොවී ශාස්තෘන්වහන්සේ වදාළ මඟ අනුගමනය කරන ශ්‍රාවක ශ්‍රාවිකාවන් නිසාය. සද්ධර්මය රැකගෙනද ඒ මඟ කරමින් ද නිවන පිණිසම අදිටන් කරමු.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

ශ්‍රාවණ ආර්ය ශ්‍රවකයෙක් වීමට නම් .....

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
 නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

කිව්ණේ මනුස්සපටිලාභෝ
 කිව්ණේ මච්චාන ජීවිතං
 කිව්ණං සද්ධම්ම සවණං
 කිව්ණේ බුද්ධානං උප්පදෝ

“මනුෂ්‍ය ජීවිතය ලැබීම දුර්ලභයි. මනුෂ්‍යයන්ගේ ජීවිත පවත්වා ගැනීම ද දුර්ලභයි. සද්ධර්ම ශ්‍රවණය දුර්ලභයි. බුදුරජාණන් වහන්සේලාගේ උපත ද දුර්ලභයි.” ධම්ම පදයේ සඳහන් ඒරකපත්‍ර නාරජුන් නිමිති කොට දෙසු මෙම දහම් පෙළ නිතර මෙනෙහි කරමු. ඒ දුර්ලභවූ උතුම් වූ මනුෂ්‍ය ජීවිතය අපි ලබා සිටිමු. අපට ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බුදුසසුන මුන ගැසී තිබේ. බඹසර විසීමට එනම් කුසල් මඟ සපිරීමට නොහැකි අවස්ථා අටෙන්ම අපි අත්මිදී සිටින්නේ නොවේදැයි සිතා බලන්න. එම අවස්ථා අට මෙසේයි.

(1) බුදුරජාණන් වහන්සේ මිනිස්ලොව ඉපදී දහම් දෙසුවද පුද්ගලයා නිරයෙහි උපත ලබා තිබීම.

(2) බුදුරජාණන් වහන්සේ මිනිස් ලොව ඉපදී දහම් දෙසුවද පුද්ගලයා තිරිසන් බවෙහි උපත ලබා තිබීම.

(3) බුදුරජාණන් වහන්සේ මිනිස් ලොව ඉපදී දහම් දෙසුවද පුද්ගලයා ප්‍රේත විෂයෙහි උපත ලබා තිබීම.

(4) බුදුරජාණන් වහන්සේ මිනිස්ලොව ඉපදී දහම් දෙසුවද පුද්ගලයා දීර්ඝායු ඇති දේවනිකායක උපත ලබා තිබීම.

(5) පුද්ගලයා සිව්වනක් පිරිස් නැති ප්‍රත්‍යන්ත. ජනපදයක උපතලබා තිබීම.

(6) පුද්ගලයා මධ්‍යම ජනපදයේ හි දස වස්තුක මිථ්‍යා දෘෂ්ටිකයෙක්ව උපත ලබී තිබීම.

(7) මධ්‍යම ජනපදයෙහි මෝඩ දුශ්ප්‍රාඥයෙක්ව උපත ලබා තිබීම.

අනාට්ඨිකිකෝවාද ආදී සුත්‍ර ධර්ම ඇසුරුකරගෙන ජීවිතයේ ලෙඩදුක්, දුක්ඛ දෝමනස්සයන්ට මුහුණ දෙන ආකාරය ධර්මානුකූලව පුරුදු කළ හැකිය ව්‍යුපම සහ සල්ලේඛ ආදී සුත්‍ර ධර්ම ඇසුරුකරගෙන අශ්‍රවත් කෙලෙස් කසට සහ කෙලෙස් ගති හඳුනාගෙන මනුෂ්‍යයන් අතර ගම, රට, පළාතෙහි යහපත් වූ සත්පුරුෂ මනුෂ්‍යයෙක් ලෙස ජීවත්විය හැකිය. චූලහත්ථිපදෝපම, මහා හත්ථිපදෝපම, රථවිනිත, ආර්යපරියේසන ආදී සුත්‍රයන්හි මඟ පෙන්වීම ඔස්සේ සිවුසස් දහම් අවබෝධයට ද කෙලෙසුන් නැසීමටද මාර්ගෝපදේශකත්වයක් සලසා ගත හැකිය

අනිත්‍ය වූ ලොවෙහි “ඉති ඛො හික්ඛවේ විවටො මයා ඛේමො මග්ගෝ සෝචත්ථිකෝ පීතිගමනියො” යනුවෙන් දේශනා

කළ පරිදි, “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් පෙන්වා දෙන ලද නිර්භය වූ සැපදායක මගෙහි ප්‍රීතියෙන් යුතුව ගමන් කළ හැකිය.” සම්මුතියේ පිහිටා සම්මත ලෝකයෙහි, ඔබගේ වචනයෙන් පවසන පරිදි, වාරිත්‍ර වාරිත්‍ර, යුතුකම්, ගෙදෙරදොරේ වැඩකටයුතු, රැකිරිකෂාවන්, ස්වාමිභාර්යා යුතුකම්, දෙමාපිය දරු වගකීම් ආදියද නිවැරදි මඟක පවත්වා ගත හැකිය. එම සම්මුතියෙහි පිහිටා කටයුතු කළ යුතු වන්නේ පරමාර්ථ ධර්මය පිළිබඳ මනා අවබෝධයෙන් යුතුවමය. එනම් එය මෙවැනි අදහසකි : “නායං හික්කවේ කායෝ තුම්භාකං, නාපි අක්ඛේදංසං ” “මහණෙනි ඔය දරාගෙන සිටින ශරීරය නුඹලාගේ නොවේ, වෙනත් අයෙකුට ද අයිති නැත.” (නතුම්භ සූත්‍රය). මෙය ඔබට ගළපා මෙසේ සඳහන් කළ හැකිය. “මම මගේ නොවේ නුඹ නුඹේ නොවේ. මම නුඹේ නොවේ. නුඹ මගේ නොවේ” සම්මුති ධර්මයතාවයට අනුව, සම්මතයෙහි පිහිටා ලෞකික ලෝකයෙහි ජීවත් වෙන්න. ධර්මානුකූලව හැසිරෙන්න, එනම් හැකිතාක් දුරට.

(8) පුද්ගලයා අබුද්ධෝත්පාද කාලයක උපත ලැබීම යනුවෙනි.

අප විසින් ලබාගත් මෙම දුර්ලභවූ අවස්ථාවෙන් උතුම් වූ ඵලයක් ලබාගත යුතුය. වර්තමානයෙහි. තෙරුවන් සරණ ගිය බහුතර පිරිසක් ප්‍රධාන වශයෙන් සිදුකරන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේට ආමිසයෙන් පුජාවන් සිදුකිරීමයි. එය වරදක් නොවේ. වරද පවතින්නේ, ආමිසයෙන් ඔබ්බට, එනම් පිළිවෙත් මාර්ගයට අවබෝධයකින් යුතුව බැසනොගැනීමයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදළ දේසනා පෙළක් විමසා බලමු. “න හි මය්භං මාලා ගන්ධාදීහි

ජූජං කරොන්තා මම පූජං කරොන්ති නාම ධම්මානුධම්මං පටිපජ්ජන්තා ඒව පන මං පුජෙන්නි නාම” “මල් සුවඳ ආදියෙන් මට පුද, පුජා, පවත්වන්නෝ (නියම ලෙසින්) මා පුදන්නෝ නොවෙත්, ධර්මානු ධර්ම ප්‍රතිපත්තියෙහි යෙදෙන්නෝ (නියම ලෙසින්) මා පුදන්නෝ වෙත් (ධම්ම පදට්ඨ කථා - ධම්මාරාම වන්දු) “කුල්ලුපමං වො හික්ඛවෙ ධම්මං. දේසිස්සාමි, නිත්ථරණත්ථය නො ගහණත්ථය ” “මහණෙනි, මම ධර්මය ඔරුවකට උපමා කොට ඔබට දේශනා කරන්නෙමි. ධර්මය එතෙරවීම පිණිස මිස කරගහගෙන යෑම පිණිස නොවේ (මජ්ඣිම නිකාය - අලගද්දුපම සූත්‍රය). “යෝ වෝ ආනන්ද මයා ධම්මෝච විනයෝච දේසිතො පක්ඛන්තෝ සො වො මමච්චයේන සත්ථා. “ආනන්දය, නුඹලාට යම් ධර්මයක් ම විනයක් දේශනා කරන ලදද, පනවන ලදද, එය මගේ ඇවෑමෙන් ඔබේ ශාස්තෘවරයායි.” (පටිසම්භිද මග්ග අට්ඨකථා) ආරම්භයේදී, එනම් ධර්ම මාර්ගයට යොමුවීමේදී මල් පහන් පුදා ශ්‍රද්ධාව දියුණු කරගැනීම අවශ්‍යයයි. එම ආමිසය නම් වූ මල් පහන් ජූජාවම පිළිවෙත් මාර්ගයට යොමු කරගත හැකිය. නිදසුනක් මෙසේය. අප රටේ බහුතරයක් මල් පුජා කරන ගාථා රත්නයක නිදසුනක් කරගනිමු. “පුජෙමි බුද්ධං කුසුමේනනේන” ආදී වශයෙනි. සරල අදහස නම් මේ මල් පරව යන්නාසේ කයද අනිත්‍ය ස්වභාවයට හෙවත් විනාශ වන්නේය යනුවෙනි. මෙය විදර්ශනාවක් කොට පිළිවෙත් මාර්ගයට යොමුකොට ගත හැකිය. අපි එහි අදහස විවරණය කර ගනිමු. මලක් සුවඳකි නම් හෝ ප්‍රසන්න නම්, ඒ මල පිපෙන කොතැනදැයි ගැටළුවක් නැත. මඩවගුරුවල හටගන්නාවූ ඕලු, නෙළුම්, මානෙල්වටත්, කටු අකුලුවල පිපෙන්නාවූ රෝස වලටත් ඉහළම තැනක් හිමිවෙයි. නෙළාගෙන අවුත් බුදුපුද පවත්වයි. එනමුත් මේ මල් පරවයයි.

මත්තෙන්, පිපුණු තැන නොසලකා, මල් නෙලාගෙන අවුත් ඉහළම තැනක තබා ගෞරව කරයි. මේ කය අනිත්‍යයි. ලෙඩ දුක් සමගම දිරාගෙන යන්නේය. මල පරවෙන්නට පෙර නෙලාගෙන පැමිණ බුදුපුදට ගත්තාසේ , මේ ජීවිතයද දිරාගෙන ගොස් මරණයට පෙර උතුම් වූ ප්‍රයෝජනයක් ගත යුතුයි. ඒ ප්‍රයෝජන ගැනීම නම් ඇස, කණ, ආදී ඉඤ්ඤා සතුටු කිරීම හෝ පිනවීමම නොවේ, එය තිරිසන් සතුන්ද කරනු ලැබේ. කායික හා වාචසික සංවරය නම් වූ ශීලයෙහි පිහිටා හැකිතාක් දුරට ධර්මනුකූලවම ජීවිතය පැවැත්විය යුතුය. ඉගෙනීම, වෘත්තිය, විවාහය, ගේදොර, ඇඳුම පැළඳුම, සමාජික යුතුකම් ආදී වශයෙන් වේවා, නම් කළ හැකිය. ධර්මානුකූල මගක, මේ සියල්ලම ප්‍රිය වශයෙන්, ඉහළම ආකාරයකින් කළ හැකිය. විශාකා මහා උපාසිකාව සහ අනේපිඬු සිටාණන් වැනි අය නිදසුන්වලට ගත හැකිය. ප්‍රියකරුවද, ධනවත්ද, සතුටින්ද මේ අය ජීවිත ගත කළ අතර මාර්ගඵල ලාභීහු වූහ. ඔබද සිගලෝවාද, ව්‍යග්ග පජ්ජ, මංගල ආදී සුත්‍රවල සඳහන් අයුරින් ලෞකික පැවැත්ම සුපසන් කරගත හැකිය. වසල, පාරාභව ආදී සුත්‍ර දේශනාවල සඳහන් අයුරින් පරිභාණියට නොයාහැකිය. මහා සතිපට්ඨාන සුත්‍රයට අනුව සිහිය පැවැත්වීම දියුණු කළ හැකිය. ආනාපාන සති සහා කායගතිසති සුත්‍ර ඇසුරුකරගෙන එදිනෙදා ජීවිතයේ කොපමණ කායඝී බහුල වුවද “මේ මොහොතේ ජීවත්වීම” පුරුදු කළ හැකිය. පස්පව් දස අකුසල්වලින් බැහැරවන්න. දරුවන් සහ දෙමාපියන්, ස්වාමි - භාර්යාවන් “මම - මගේ” යයි කියන්න. යම් විටෙක, දෙමාපිය සහ දරුවන් විසින් ඔවුනොවුන් සමීප වී අත්වැල් පටලාගෙන නුඹලා මගේ යයි කියනු ඇත. මගේ ඇස්දෙක, මගේ හදවත වැනි යයි කියනු ඇත. (පුත්තා වස්සු මනුස්සානං, ඒක වක්ඛු විය, ඒක හදයං

විය) “නුඹ වැනි අයෙක් මට මුන ගැසුනේ මගේ පෙර පිනකට යයි ස්වාමි භාර්යාවන් පවසනු ඇත. හැමදාම, ඔවුනොවුන් කෙරේ ප්‍රියදසින් බලමින්, ප්‍රිය වචන කතා කරමින්, කිරි හා වතුර මෙන්, ශරීර දෙකක් වූවත් එකම ජීවිතයක් මෙන් පවත්වන්නට කැමතියි (නකුල පිතු සුත්‍රය) එසේ සම්මතයෙහි පිහිට මෙලොව සැනසිලිමත් ජීවිතයක් හෝ ජීවිත ගත කළ හැකිය.එනමුත්, මේ සියල්ලම සකස්විය යුත්තේ පරමාර්ථ ධර්ම අවබෝධය හා සමඟිනි. එනම් සම්මුතියට අනුව දෙමාපියන් දරුවන් හෝ ස්වාමි භාර්යාවන් විසින් “නුඹ මගේ, හැමදාම මේ වගේ සිටිනවා” යයි පැවසුමද පරම සත්‍ය කථාව (විදසුන් නුවණ) එය නොවේ. පරමාර්ථ හෙවත් විපස්සානාවට අනුව, “මමවත් මට හිමි නැති ලොවක් තුළ නුඹ කොහොමද මගේ වෙන්නේ, මටවත් මා ගැන නිසිලෙස යමක් කියන්නට බැරි මේ අනිත්‍ය වූ ලෝකයේ , නුඹ සමඟ හැමදාම සිටිනවා යයි කියන්නේ කොහොමද?. වැනි කතාවකි.

මෙලොව සවිඤ්ඤාණක හෝ අවිඤ්ඤාණක, එනම් පන ඇති හෝ පන නැති සියල්ලම සංඛත හෙවත් සංස්කාර නම්වෙයි. මේ සියලු සංඛත වස්තූහු අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත නම් වූ ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත්වෙති. “ ඉමමේව කායං උද්ධං පාදනලා අධො කේස මත්ථකා තවපරියන්තං පුරං .....” ආදී ලෙසින් මහා සතිපට්ඨාන සුත්‍රයෙහි සඳහන් වන අයුරින්, මේ නොයෙක් අපචිත්‍ර දෙයින් පිරුණු ශරීරයේ පාදාන්තයේ සිට හිස් මුදුන දක්වාම ගලපා බලන්න. අපට කිසිදු හැබෑ අයිති යමක් මේ විදියේ නුවණින් ගලපා බලන්න. දිරානොයන, අත්නොහැරන, අපට ඕනෑ විදියටම පවත්නා යමක් පවතීදැයි විදර්ශනා නුවණින් විමසා බලන්න. සරල

ලෙසින් ඔබට මෙවැනි අවබෝධයක් හෝ ඇතිවිය යුතුය. හිසේ කෙස් ගසක, ඇස් පිහිටුවක, සම් කැබැල්ලක, නිය කැබැල්ලක හෝ රෝම කුපයක තරම් හෝ හැබෑ අයිතියක් මගේ යයි පවසන මේ ශරීරයෙහි නැත. ඔබ නම් දවසට කොපමණ වතාවක් රසයි, රසයි පවසමින් දිව සහ කුස සතුටු කරන්නේද? දවසට කොපමණ වතාවක් කවා පොවා, නාවා, සරසා, කැඩපත සමීපයේ හැඩ බලන්නේද? එහෙත් අනිත්‍ය ස්වභාවයට පත්වන විට මේ ශරීරයෙහි ඇති හැබෑ අයිතිය කුමක්ද? පයවි(තදගතිය) ආපෝ(වැගිරෙන බව) තේජෝ (උෂ්ණය) වායෝ (වායුව) නම් වූ සතර මහා භූතයන්ගේ නිර්මාණය වූ මේ ශරීරය, එම පයවි ආදී ධාතු කොටස් විසිරී යන විට ලෙඩවෙයි දිරාගෙන යයි. වාරුනැතිව යයි. ඇස් කන් ආදී ඉන්ද්‍රියන් දුබල වෙයි . මුළු ශරීරයම දුබල වෙයි. දුච්ච වෙයි. විශ්‍රාණයේ බැහැරවීම සමගින්ම කයෙහි බිඳීම සහ ඵලය නම් මරණය සිදුවෙයි. ධාතු, ස්කන්ධ, ආයතනයන්ගේ විසිරියාම ලෙසද මෙම අවස්ථාව විස්තර කළ හැකිය ධර්මයන්හි පැහැදිලි කරන්නේ මෙසේය. “හේතුංපට්ච්ච සම්භූතං හේතු භංගා නිරුප්පිකම්” හේතූන් නිසා භටගත් ඵලය හේතූන් නැතිව යනවිට ඵලය ද නැතිව යයි.” “යංකිඤ්චි සමුදය ධම්මං සබ්බං තං නිරෝධ ධම්මං.”යමක් භටගන්නා සුළුද ඒ හැම නැසෙන සුළුය ”

මේ දැනුම අවබෝධයට ගෙන ඒමට ආකාර තුනක් අප විසින් අනුගමනය කළ යුතුය එනම්, සුතමය (ශ්‍රවණය) චිත්තමය (සිතීම, මෙනෙහි කිරීම) සහ භාවනාමය (වැඩීම) යනුවෙනි. සම්මුතියෙහි ජීවිත නිවැරදිව සහ සතුටින් ගත කරන අතර පරමාර්ථ ධර්ම අවබෝධයෙන් “අත්හැරීමද” පුරුදු කළ හැකිය.

සම්මුතියෙහි පවත්වන, කම්කටොළුවලින් පිරි සාමාන්‍ය අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන ජීවිතවල, බොහෝ දුක් දොම්නස්වලට හේතුව මිලමුදල්වල හිඟ පාඩුවම නොවේ. එය එක් අංශයක් පමණකි. බොහෝ අයෙක් දුක් විඳින්නේ අභාවිත සිත් නිසා, එනම් පරමාර්ථ ධර්මය තරමකින් හෝ පුරුදු නොකරීමෙන් මේ සංස්කාර ලෝකයේ දැඩි ආශාවන් හා පටිස හෙවත් ගැටීම් ඇතිකරගැනීම නිසාය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සංග්‍රාමජීන් තෙරුන් වහන්සේ පිළිබඳ දෙසු දහම මෙනෙහි කරන්න. “ආයන්තිං නාහිනඤ්චි - පක්කමන්තිං නසෝචති” “එන්නිය දැක සතුටුනොවෙයි - බැහැර යන්නිය දැක ශෝක නොකෙරෙයි.”

සම්මුතිය සහ පරමාර්ථය හඳුනාගන්නා විට ජීවිත පැවැත්ම සන්සුන් වෙයි. වෙනස්වන ලෝකයේ කිසිවක තදින් ඇලෙන්නේ ද නැත. ගැටෙන්නේද නැත. මේ නිසා සිතෙහි සකස්වන චිත්ත සමාධිය, සමාහිත බව ඵල සමාධිය සහ ඵල ප්‍රඥාව බවට පත්කර ගත හැකිවනු ඇත. බුදුරජාණන් වහන්සේට කරන වන්දනාව බුදුරජාණන් වහන්සේ දහම් ඇසෙන් දැකීමක් බවට පත්වෙයි. උතුම් තුණුරුවන් සරණයි.

සාධු! සාධු! සාධු!

මිනිසා හඳුනාගැනීම උදෙසා වූ කළයේ උපමාව

නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

“වත්තාරො මෙ භික්ඛවෙ කුම්භා. කතමේ වත්තාරො?
කුච්ඡෝ පිහිතො, පුරො විචටො, කුච්ඡො විචටො, පුරො පිහිතො.
ඉමෙ ඛො වත්තාරො කුම්භාති.”

ඉහත දක්වනු ලැබුවේ අංගුත්තර නිකායට අයත් වතුක්ක නිපාතයෙහි කුම්භ සූත්‍රයෙහි හැඳින්වීම් ධර්ම කොට්ඨාශයයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කරති. මහණෙනි, කුම්භයෝ (කළ) සතර දෙනෙකි. කවර සතර දෙනෙක්ද? ඇතුළත හිස් වූ පිටත කළයේ කට වැසූ එකකි. ඇතුළත දිය පිරුණු නොපියවූ කට ඇති එකකි. ඇතුළත හිස් වූ නොපිය වූ කට ඇති එකකි. ඇතුළත දිය පිරුණු පිය වූ කට ඇති එකකි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නැවතත් මෙසේ දේශනා කරති. මහණෙනි, එපරිදීම මේ කුම්භ (කළ) උපමා කොට ඇති පුද්ගලයෝ සතර දෙනෙක් ලෝකයේ දකින්නට සිටිති. ඒ සතර ආකාර පුද්ගලයෝ කවුරුන්ද? ඇතුළත හිස් වූ වැසූ මුව ඇති පුද්ගලයෙකි.

ඇතුළත පිරුණු නොවැසූ කට ඇති පුද්ගලයෙකි. ඇතුළත හිස් වූ නොවැසූ කට ඇති පුද්ගලයෙකි. ඇතුළත පිරුණු වැසූ කට ඇති පුද්ගලයෙකි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ පුද්ගලයන් සතර දෙනා පිළිබඳව උපමා වලින් දැක්වූ අදහස විවරණය කොට මෙසේ පෙන්වා දෙන ලදහ.

“මහණෙනි, කෙසේ පුද්ගලයෙක් ඇතුළත හිස් වූයේ වැසූ කටක් ඇතියේ යයි දේශනා කළේද? මේ ශාසනයේ ඇතැම් පුද්ගලයෙකුගේ ඉදිරියට යාම, පිටුපසට ඒම, ඉදිරි බැලීම, ඔබ මොබ බැලීම, අත්පා හැකිලීම, අත්පා දිග හැරීම, පාත්‍රා තුන් සිවුරු දැරීම, ප්‍රසාදය ඇති කරන්නේ වෙයි. එනමුත් මේ පුද්ගලයා “මේ දුක යයි තත්වාකාරයෙන් නොදනී.” මේ දුක්ඛ සමුදය” යයි “මේ දුක්ඛ නිරෝධය” යයි. “මේ දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදා” යයි තත්වූ පරිදි නොදනී. මේ පුද්ගලයා ඇතුළත හිස් වූයේ පිටත වැසූ කට ඇතියේ වෙයි. යම් පරිදි ඒ කළය ඇතුළත හිස් වූයේ පිටත වැසූ මුව ඇතියේ වේද, මහණෙනි, මම මේ පුද්ගලයා එබඳු උපමා ඇතියෙකැයි වදාරමි.

මින් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද? මේ සම්බුදු සසුනෙහි පැවිදි පිරිස අතර මෙන්ම ගිහි පිරිස අතරද බාහිර සංවරය පෙන්වා අභ්‍යන්තරය කෙලෙස්වලින් ගහනව යම් පිරිස් සිටින බවය. දුක්ඛ ආදී ආර්ය සත්‍ය පිළිබඳව අවබෝධය නැත්තේ එම පුද්ගලයා කෙලෙස් මලට හසු වූ හෝ කෙලෙස්මලට හසුවීමට ඉඩ ඇති පුද්ගලයෙකි. දුක පිළිබඳව ආර්ය සත්‍යයක් ලෙස අවබෝධයට, හසුනොකර ගත් තැනැත්තාගේ සිත පහසුවෙන්ම රාගාදී, කෙලෙස්වලට හසුවෙයි. එය නිසිලෙස සෙවිලි නොකරන ලද ගෙය ස්වල්ප වූ වැස්සකට නමුත් තෙමෙන්නාක් මෙනි. පරමාර්ථ ධර්මය (අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත) පිළිබඳ අවබෝධය නැත්තේ, මුව

වසා ඇති හිස් කළයකි. මොහුගේ බාහිර සංවර බව, දකින්නන් කෙරේ ප්‍රසාදය ඇතිකරයි. ඇස, කණ ආදී ඉඤ්ජයන්ගෙන් අරමුණු ගැනීමේදී, බාහිරව එම ඉඤ්ජයන්ගේ හික්මුණු, සංවර බවක් විදහා දක්වයි. බිමට යොමුකොටගත් දැස් ද බොහෝ හඬ නොනැගෙන වදන් ද සංවර ඉරියව්ද පැවත්විය හැකිය. එනමුත් ඇස ආදී ඉඤ්ජයන්ගෙන් ගන්නා වූ අරමුණු, පුද්ගල සන්තානයේ රාග ගිනි, ද්වේෂ ගිනි ආදී වශයෙන් ඇවිලෙමින් සකස් විය හැකිය. දුක්ඛ ආදී චතුරාර්ය සත්‍ය කෙරේ අවබෝධයක් නැති මේ පුද්ගලයා, ඇස, රූපය, වක්ඛු විඤ්ඤාණය, ස්පර්ශය විඳීම මමත්වයට හසුකරගනී. මගේය, මමවෙමි, මගේ ආත්මය යයි අභිනන්දනය කරයි. එනම් සතුටු වෙයි. එසේ නොමැති නම් අකමැත්තෙන් ගැටෙයි. සක්කාය දිට්ඨිය වැඩෙයි. දුකම පෝෂණය වෙයි. රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ නම් වූ ස්කන්ධ පඤ්චකයම මමත්වයෙන් උපාදානය කරගනී. මොහුගේ බාහිර පෙනුම ප්‍රසාදනීය වුවත් අභ්‍යන්තරය කෙලෙස් කහටින්ම පිරුණු අයෙකි. යම් විටෙක සැඟවුණු දැඩි ආශා ඇති, ඊර්ෂ්‍යා සහගත, වෛරී, කපටි, මායාකාරී, කුහක අයෙක් විය හැකිය. මොහු උපමාවෙන් ගැළපූයේ ඇතුළත හිස් මුව වැසූ කුම්භයක් ලෙසිනි.

දෙවෙනි උපමාවෙන් මෙසේ දැක්විනි. “මහණෙනි, කෙසේ පුද්ගලයා, ඇතුළත පිරුනේ පිටත නොවසන කටක් ඇතියේ වේද? මහණෙනි, මේ සසුනෙහි ඇතැම් පුද්ගලයෙකුගේ ඉදිරියට යෑම, පෙරළාර්ථ, ඉදිරියට බැලීම, ඔබමොබ බැලීම, අත්පා හැකිලීම, අත්පා දිගහැරීම, තුන්සිවුරු පාත්‍රාදාරීම් ප්‍රසාද ජනක නොවෙයි. නමුත් මෙම පුද්ගලයා “මේ දුක” යයි තත්වාකාරයෙන් දනී. “මේ දුක්ඛය සමුදය” යයි තත්වු සිත් පරිදි දනී. මේ “දුක්ඛ නිරෝධය” යයි තත් වූ පරිදි දනී. මේ “දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදා” යයි තත්වාකාරයෙන් දනී. මෙසේ පුද්ගල ඇතුළත පිරුනේ පිටත

විවෘත වූයේ වෙයි. “මහණෙනි, යම් පරිදි ඒ කුම්භය ඇතුළත පිරුනේ පිටත විවෘත වූයේ වේද මහණෙනි, මම මේ පුද්ගලයා එබඳු උපමා ඇතියෙකැයි කියමි.” මෙසේ මේ දෙවෙනි උපමාවෙන් දක්වන පුද්ගලයා, දහම හෙවත් චතුරාර්ය සත්‍ය අවබෝධයෙන් දුකගත් අයෙකි. එනමුත් ඔහුගේ ඉරියව් පැවැත්මෙහි ප්‍රසාදය දනවීමක් නැත. භාග්‍යචතුන් වහන්සේගේ ධර්ම අවවාදය වන්නේ “ අප්පසන්නානං වා පසාදාය, පසන්නානං වා භීවෝභාවාය” යනුවෙනි. එනම් අපැහැදුණු අයගේ පැහැදීම පිණිසත් පැහැදුණු අයගේ වැඩිපැහැදීම පිණිසත් හැසිරිය යුතු බවයි. එනම් ඉරියව් පැවැත්විය යුතු බවයි. යම් පුද්ගලයන්ගේ සසරගත දෝස නිසා හැසිරීමෙහි දුර්වලකම් පැවතිය හැකිය. එනමුත්, බුදු සසුනෙහි මූලිකම පියවර වන්නේ සීලයෙහි පිහිටීමයි. “හික්ඛු සීලවා හෝහි” “හික්ඛු ව සිල්වත් වන්න” යනුවෙනි. ඒ අනුව කායික වාචසික සංවරය මනාව පැවතිය යුත්තකි. ප්‍රාතිමෝක්ෂ සංවර සීලය මැනවින් ආරක්ෂා කිරීම, ආචාර ගෝචර සම්පන්නවීම සහ කුඩා, අණුකුඩා වරදෙහි පවා බිය දක්නා සුළු අයෙක් වීම, භාග්‍යචතුන් වහන්සේගේ අවවාදයයි. විනය, ශික්ෂණය බුදු සසුනෙහි පැවැත්මෙහි මූලිකම අංග බැවින් පිටතින්ද මනාව ද අවංකව ද ශික්ෂණය හෙවත් වැසුණු බවක් අවශ්‍යය. මේ පුද්ගලයා ධර්මය දුකගත් බැවින් ප්‍රසංගනීය පුද්ගලයෙක් වන්නේය. ඔහුගේ පැත්තෙන් බලන විට, ඔහු සසර දිනූ අයෙකි. එනම් ධර්මය අවබෝධය නිසා දුක නැති කළ, සසර නිවීම ඇතිකරගත් අයෙකි. වඩාත් වටින්නේ එතැනයි.

තුන්වෙනි පුද්ගලයා පිළිබඳ භාග්‍යචතුන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කරති. “මහණෙනි, කෙසේ පුද්ගල ඇතුළත හිස් වූයේ පිටත විවෘත වූයේවේද? මහණෙනි, මේ සස්නෙහි ඇතැම් පුද්ගලයෙකුගේ ඉදිරියට යෑම, පෙරළා ඊම, ඉදිරිය බැලීම,

ඔබමොබ බැලීම, අත්පා හැකිලීම, අත්පා දිගුකිරීම, තුන්සිවුරු පාත්‍රා දැරීම් ප්‍රසාද ඇතිකරන්නේ නොවෙයි. එමෙන්ම මේ පුද්ගලයා “මේ දුක” යයි තත්ව පරිදි නොදනී. මේ “දුක්ඛ සමුදය” යැයි තත්ව පරිදි නොදනී. මේ “දුක්ඛ නිරෝධය” යැයි තත්ව පරිදි නොදනී. “මේ දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිනී පටිපදා” යැයි තත්ව පරිදි නොදනී. මහණෙනි, මේ පුද්ගල ඇතුළත හිස් වූයේ, පිටතත් විවෘත වූයේ වෙයි. මහණෙනි, යම් පරිදි ඒ කුම්භය ඇතුළත හිස් වූයේ පිටත විවෘත වූයේ වේද, මම මේ පුද්ගල එබඳු උපමා ඇත්තෙකැයි කියමි යනුවෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරති. මේ පුද්ගලයා කිසිසේවත් ප්‍රසංගනීය පුද්ගලයෙක් නොවේ. ඇතුළත් හිස් වී පිටතත් හිස් වූ පුද්ගලයා ලෙස දැක්වීමෙන් මතු වන්නේ, ආධ්‍යාත්මික බාහිර දෙකෙන්ම දියුණුවක් නැති පුද්ගලයෙක් ලෙසය. බොහෝ සෙයින් බාහිර අසංවර පුද්ගලයෝ ධර්මය නොදුටු හෝ නොදකින පුද්ගලයෝය. අඩුම තරමේ, හොඳ නරක, පවිසින්, කුසල් අකුසල් පවා මැනවින් දැනගන්නාගත්තෝ නොවෙති. ඔවුන් විසින් පස්පව්, දස අකුසල් රැස්කරන වර්තයන්ගෙන් ඒ බව මනාව පැහැදිලිය. ඔවුහු දෙලොව පිරිහවාගත් පුද්ගලයෝය.

සතරවෙනි පුද්ගලයා පිළිබඳව මෙසේ උපමා කොට දැක්විණි. “මහණෙනි, කෙසේ පුද්ගල ඇතුළත පිරුනේ පිටතද වසන ලද මුව ඇතියේ වේද? මහණෙනි, මේ සස්තෙහි ඇතැම් පුද්ගලයෙකුගේ ඉදිරියැම, පෙරළා ඊම, ඉදිරිබැලීම, ඔබමොබ බැලීම, අත්පා හැකිලීම්, අත්පා දිගුකිරීම්, සඟල සිවුරු පාත්‍රා දැරීම් ප්‍රසාදය ඇතිකරන්නේ වෙයි. එමෙන්ම හෙතෙම “මේ දුක” යයි තත්ව පරිදි දනී. මේ “දුක්ඛ සමුදය” යයි තත්ව පරිදි දනී. මේ “දුක්ඛ නිරෝධය” යයි තත් වූ පරිදි දනී. මේ “දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිනී පටිපදා” යයි තත්ව පරිදි දනී. මහණෙනි, මෙසේ පුද්ගල

ඇතුළත පිරුනේ පිටතද මුව වැසූ ඇතියේ වෙයි. මහණෙනි, යම්පරිදි ඒ කුම්භය ඇතුළත පිරුනේද පිටත වැසූ මුව ඇතියේ වේද, මම මේ පුද්ගලයා එබඳු උපමා ඇත්තෙකැයි කියමි, යනුවෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරති. මෙම පුද්ගලයා ප්‍රශංසනීයම පුද්ගලයා වන්නේය. හේතුව නම් මෙසේය. ධර්ම විනයේ පිළිපත් ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් බවට පත්වීමයි. ශාස්තෘ ශාසනයෙහි දායාද ලැබූ තැනැත්තෙක් වීමයි. මේ ශ්‍රාවකයා හෝ ශ්‍රාවිකාව කෙරේ මනාව සිලය දක්නට ලැබෙයි. එය උතුම් වූ දහම අවබෝධයෙන්ම දැක ගැනීම නිසා ඇති වූවකි. නිරතුරුව සතර සතිපට්ඨානයෙහි ලා සිතිය පිහිටුවාගැනීමට භාවිත සිතක්, කයක්, ප්‍රඥාවක් ඇත්තෙකි. ඔහුගේ හෝ ඇයගේ බාහිරව මතුවී පෙනෙන හික්මීම, ආධ්‍යාත්මයේ හෙවත් ඇතුළත සකස් වූ හික්මීමෙහිම සංකේතයකි. කැඩපතකි. සිතුවිලි, වචන ක්‍රියාවන් දැක්මට සුපසන් වෙනවා මෙන්ම, ආධ්‍යාත්මිකව සිදුවන නිකෙලෙස් සෞම්‍යබවද මතුකොට දැක්වයි. විත්ත සමථය ද සිලයේ පරිපූර්ණත්වයද, විත්ත ඒකාග්‍රතාවයද මැනවින් දැක්වෙයි. ඔහු හෝ ඇය දෙලොවම දිනුවෙකි. ඔහු හෝ ඇය මේ සම්බුදු සසුනෙහි ගවයන් බලනා ගොපල්ලෙක් නොවී ගවයන් හිමිකරු වී ඒ නිසා පස්ගෝ රසයට හිමිකම් කියන උතුම් බුදුසසුන සැබෑවට දායාද ලැබූ, ලබන අයෙක් බවට පත්වෙයි. ඔබද මමද මේ සතරවෙනි පුද්ගල ස්වභාවයට අයත් වූ ශ්‍රාවකයෙක් වූ ශ්‍රාවිකාවක් බවට පත්වෙමු.

උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම අවබෝධයම වේවා.

සාධු! සාධු!! සාධු!!!